

KALLELSE TILL SOCIALNÄMNDENS SAMMANTRÄDE

**Torsdagen den 8 december 2022 klockan 13:30
i Stadshuset Sal B**

Sammanträdet är inte öppet för allmänheten

Gruppmöten: 12.30-13.30

S-, C- och MP-grupp: B-salen

M-, KD- och L-grupp: Översikten

SD-grupp: Avsikten

V-grupp: Insikten

Sekretessärenden

1	Särskilt förordnad vårdnadshavare - <i>Handlingar dukas på gruppmötet (SN22/11:30)</i>	SN22/11
2	Nedläggning av faderskapsutredning - <i>Handlingar dukas på gruppmötet (SN22/10:33)</i>	SN22/10

Informationsärenden

1	Kvinno- och tjejjouren MIRA:s verksamhet	Verksamhetschef och Verksamhetsledare
2	Bostad först, statsbidrag och planen framåt	Sakkunnig
3	Lägesrapport av ekonomiskt bistånd	Områdeschef

4	Aktuella tillsyner och granskningar	Division Social omsorg
---	-------------------------------------	------------------------------

Beslutsärenden

1	Uppföljning av arbetet med samordning av insatser för personer med samsjuklighet <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Rapport 	SN21/45
2	Slutrapport för närvaroprojektet- alla barn i skolan, <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Rapport 	SN21/45
3	Uppföljning av internkontrollplan 2022, resultat av enkät till medarbetare gällande kunskap om hantering av avvikelser och Lex Sarah-hantering <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Rapport 	SN22/5
4	Sammanställning av genomförd internkontroll för Socialnämnden 2022 <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Sammanställning av genomförd internkontroll 	SN22/5
5	Yttrande över revisionsrapport: granskning av kvalitetssäkring av Hem för vård eller boende för barn och unga <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Förslag till yttrande - Revisionsrapport 	SN22/31

6	<p>Återrapportering av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) med Stadsmissionen i Eskilstuna november 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Rapport 	SN19/23
7	<p>Uppföljning avhandlingsplan för anhörigstöd</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Rapport 	SN19/31
8	<p>Återrapportering av beviljade medel från Länsstyrelsen i Södermanlands län gällande utbildning inom prostitution och människohandel</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse 	SN22/28
9	<p>Återrapportering av beviljade medel från Länsstyrelsen gällande utvecklingsarbete mot våld i nära relation, prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse 	SN22/28
10	<p>Ekonomisk uppföljning avseende Socialnämndens budget per oktober 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Ekonomisk rapport 	SN22/2
11	<p>Fördelning av riksnorm för försörjningsstöd 2023</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Riksnorm 2023 - Riksnorm 2022 	SN22/37
12	<p>Ej verkställda beslut enligt Socialtjänstlagen kvartal 3, 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse 	SN22/19

13	Delegationsärenden	SN22/4
	- Förteckning över anmälda delegationsbeslut	
14	Anmälningensärenden	SN22/1
	- Förteckning över inkomna anmälningensärenden	

Marjo Gustafsson
Ordförande

Allan Abdi
Sekreterare

SN § Uppföljning av arbetet med samordning av insatser för personer med samsjuklighet

Diarienummer: SN21/45

Socialnämnden och Vård- och omsorgsnämnden fick i budget 2022 i uppdrag av Kommunfullmäktige att samordna insatser för personer med samsjuklighet. Med samsjuklighet avses att individen har ett beroende och missbruk samt psykisk sjukdom och/eller funktionsnedsättning. I 2022 års överenskommelse om verksamhet mellan Socialnämnden och Division Social omsorg gav nämnden i uppdrag till divisionen att genomföra detta och inkomma med slutrapport till nämnden. Motsvarande uppdrag har även givits av Vård- och omsorgsnämnden

Vid Socialnämndens sammanträde den 15 september redogjorde Division Social omsorg för sitt arbete i en slutrapport där det konstaterades att det fanns delar kvar att utveckla. Nämnden beslutade då att godkänna rapporten och att fortsatt följa ärendet med en rapportering av utvecklingsarbetet till nämndens sammanträde i december. Division Social omsorg har nu lämnat en rapport.

Förslag

Division Social omsorg har under sitt arbete identifierat områden som är särskilt viktiga och där utvecklingsarbete kring samordning genomförts. Dessa områden är myndighetsutövning, boende, stödinsatser/öppenvård och sysselsättning.

Inom området gemensam handläggning finns fortsatt behov av förbättringsåtgärder främst med anledning av verksamhetens organisatoriska struktur. Från och med november 2022 skall det gemensamma bedömningsteamet för samsjuklighet ses mer kontinuerligt för kunskapsöverföring för att skapa ökad samsyn gällande målgruppen. För att ytterligare underlätta den gemensamma handläggningen har verksamheten påbörjat en omvärldsbevakning av hur andra kommuner möjliggör samordning i sina organisationer kring personer med samsjuklighet. Verksamheten skall efter kartläggning analysera vad som ytterligare kan underlätta samarbetet mellan de professioner som arbetar med målgruppen.

I utvecklingen gällande område boende så kvarstår frågan om att få tillgång till sjuksköterskeresurs med ansvar för bland annat läkemedelsdelegering på HVB Hemgårdsvillan. Regionen har meddelat att det i dagsläget är omöjligt att tillgodose behovet med anledning av brist på sjuksköterskor. Bilden i den kommunala verksamheten ser likadan ut där det även där är brist på sjuksköterskor. Idag löses medicineringen genom "egen vård".

Vad gäller område sysselsättning, utöver den som är möjlig via HVB Hemgårdsvillan, kvarstår behov att utveckla samverkan med till exempel Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Sörmland. Nämnden ser positivt på projektet från "frö till sådd" som pågår på HVB Hemgårdsvillan där det går att se positiva effekter med färre återfall i missbruk. Det får därför anses viktigt att insatser för sysselsättning kan komma till stånd och att samverkan i med andra myndigheter kan skapas så fort som möjligt.

Division Social omsorg redogör även för det fortsatta utvecklingsarbetet för målgruppen som avses bedrivas i enlighet med det förslag till reform som regeringens utredare tagit fram och som det finns anledning att återkomma till framöver.

Då det fortsatt finns ett behov av utvecklingsarbete som behöver pågå under tid för att säkerställa att samordning fortsätter i verksamheten och med anledning av eventuell ny reform där utredning utförts på uppdrag av regeringen föreslås nämnden uppdras till division Social omsorg att inkomma med ny rapportering av utvecklingen under vårterminen 2023.

Barnrättsprövning

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Nej, nämndens uppföljning av uppdraget bedöms inte påverka barn på så vis att det funnits skäl att genomföra en särskild barnrättsprövning.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna rapporten gällande uppdrag att samordna insatser för personer med samsjuklighet enligt bilaga till tjänsteskrivelse 2022-11-23, samt
- 2) att** Division Social omsorg rapporterar utvecklingen av arbetet med samordning av insatser för personer med samsjuklighet till nämndens sammanträde 8 juni 2023.

Beslutet skickas till:

Division Social omsorg

Socialnämnden

Uppföljning av arbetet med samordning av insatser för personer med samsjuklighet

Bakgrund

Socialnämnden och Vård- och omsorgsnämnden fick i budget 2022 i uppdrag av Kommunfullmäktige att samordna insatser för personer med samsjuklighet. Med samsjuklighet avses att individen har ett beroende och missbruk samt psykisk sjukdom och/eller funktionsnedsättning. I 2022 års överenskommelse om verksamhet mellan Socialnämnden och Division Social omsorg gav nämnden i uppdrag till divisionen att genomföra detta och inkomma med slutrapport till nämnden. Motsvarande uppdrag har även givits av Vård- och omsorgsnämnden

Vid Socialnämndens sammanträde den 15 september redogjorde Division Social omsorg för sitt arbete i en slutrapport där det konstaterades att det fanns delar kvar att utveckla. Nämnden beslutade då att godkänna rapporten och att fortsatt följa ärendet med en rapportering av utvecklingsarbetet till nämndens sammanträde i december. Division Social omsorg har nu lämnat en rapport.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Nej, nämndens uppföljning av uppdraget bedöms inte påverka barn på så vis att det funnits skäl att genomföra en särskild barnrättsprövning.

Förslag

Division Social omsorg har under sitt arbete identifierat områden som är särskilt viktiga och där utvecklingsarbete kring samordning genomförts. Dessa områden är myndighetsutövning, boende, stödinsatser/öppenvård och sysselsättning.

Inom området gemensam handläggning finns fortsatt behov av förbättringsåtgärder främst med anledning av verksamhetens organisatoriska struktur. Från och med november 2022 skall det gemensamma bedömningsteamet för samsjuklighet ses mer kontinuerligt för kunskapsöverföring för att skapa ökad samsyn gällande målgruppen. För att

ytterligare underlätta den gemensamma handläggningen har verksamheten påbörjat en omvärldsbevakning av hur andra kommuner möjliggör samordning i sina organisationer kring personer med samsjuklighet. Verksamheten skall efter kartläggning analysera vad som ytterligare kan underlätta samarbetet mellan de professioner som arbetar med målgruppen.

I utvecklingen gällande område boende så kvarstår frågan om att få tillgång till sjuksköterskeresurs med ansvar för bland annat läkemedelsdelegering på HVB Hemgårdsvillan. Regionen har meddelat att det i dagsläget är omöjligt att tillgodose behovet med anledning av brist på sjuksköterskor. Bilden i den kommunala verksamheten ser likadan ut där det även där är brist på sjuksköterskor. Idag löses medicineringen genom "egen vård".

Vad gäller område sysselsättning, utöver den som är möjlig via HVB Hemgårdsvillan, kvarstår behov att utveckla samverkan med till exempel Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Sörmland. Nämnden ser positivt på projektet från "frö till sådd" som pågår på HVB Hemgårdsvillan där det går att se positiva effekter med färre återfall i missbruk. Det får därför anses viktigt att insatser för sysselsättning kan komma till stånd och att samverkan i med andra myndigheter kan skapas så fort som möjligt.

Division Social omsorg redogör även för det fortsatta utvecklingsarbetet för målgruppen som avses bedrivas i enlighet med det förslag till reform som regeringens utredare tagit fram och som det finns anledning att återkomma till framöver.

Då det fortsatt finns ett behov av utvecklingsarbete som behöver pågå under tid för att säkerställa att samordning fortsätter i verksamheten och med anledning av eventuell ny reform där utredning utförts på uppdrag av regeringen föreslås nämnden uppdra till division Social omsorg att inkomma med ny rapportering av utvecklingen under vårterminen 2023.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna rapporten gällande uppdrag att samordna insatser för personer med samsjuklighet enligt bilaga till tjänsteskrivelse 2022-11-23, samt
- 2) **att** Division Social omsorg rapporterar utvecklingen av arbetet med samordning av insatser för personer med samsjuklighet till nämndens sammanträde 8 juni 2023.

Caroline Svensson
Sakkunnig Socialnämnden
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

2022-11-28

Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

Beslut till:

Division Social omsorg

Samsjuklighetsuppdrag - Uppföljning

Med samsjuklighet avses att individen har ett beroende och missbruk samt psykisk sjukdom och/eller funktionsnedsättning. Vård och omsorgsnämnden, (VON) och Socialnämnden, (SN) har bedömt att det föreligger behov av samverkan för att kunna ge den enskilde ett bättre sammanhållet stöd och för att nyttja kommunens resurser mer effektivt. Division Social Omsorg, (DSO) har sedan 2020 haft nämndernas uppdrag att driva ett utvecklingsarbete med bland annat att samordna insatser i verksamheten för individer med samsjuklighet.

Delrapporteringar till nämnderna har skett under processen. Nämnderna har önskat ytterligare en uppföljning av det utvecklingsarbete som skett sedan slutrapporteringen i september 2022 i nedan angivna frågeställningar. Utvecklingsarbetet redovisas i föreliggande rapport.

Uppföljning av nämnderna önskade frågeställningar

- *Vidareutveckling av den gemensamma handläggningen*
- *Sjuksköterskeresurser till HVB Hemgården*
- *Utveckling och möjligheter till sysselsättning*

Gemensam handläggning

Gemensam handläggning bedöms av DSO fortsatt vara ett förbättringsområde när en individ med samsjuklighet utreds och beviljas insats. Det med anledning av den organisatoriska uppbyggnad som idag råder. Från och med november 2022 skall det gemensamma bedömningsteamet för samsjuklighet ses mer kontinuerligt för kunskapsöverföring. Det förväntas leda till än mer ökad samsyn framåt gällande målgruppen. Bedömningsteamet är ett forum där professioner från olika verksamheter ingår.

För att hitta ytterligare sätt att underlätta i den gemensamma handläggningen så har verksamheten påbörjat en omvärldsbevakning över hur andra kommuner möjliggör samordning organisatoriskt kring de som har en samsjuklighet. Verksamheten skall efter kartläggning göra en analys över vad som ytterligare skulle underlätta samarbetet mellan de professionella som arbetar med de individer som har en samsjuklighet. Verksamheten skall också se över vilka förutsättningar som finns inom DSO för att tydliggöra strukturer på olika nivåer och där man utgår från att det viktigaste är individens självidentifierade problem i vardagen, inte huruvida problemet beror på missbruk eller psykisk ohälsa, individens behov i centrum, (IBIC).

Boende:

Det återstår fortsatt att få tillgång till en sjuksköterskeresurs med ansvar för bland annat läkemedelsdelegering på HVB Hemgårdsvillan. Regionen har lämnat besked efter flertal förfrågningar om att det i dagsläget är omöjligt att tillgodose behovet och det med anledning av rådande läge med bristen på sjuksköterskor. Så bedöms fallet vara även med kommunens egna sjuksköterskesituation. Idag löses medicineringen genom "egen vård" och med skriftligt godkännande av klient om att HVB Hemgården får förvara deras mediciner inlåsta. Signering sker efter uttag enligt ordination.

Deltagare från verksamheten har deltagit i en konferens som Socialstyrelsen anordnade i oktober 2022 som hette "Funktionshinder i tiden" - Vilka metoder och arbetsätt fungerar för personer med samsjuklighet? Detta förväntas bidra verksamheterna med ny kunskap och inspiration bl a till ett bostads socialt program som ett led i arbetet mot social hållbarhet enligt Vision 2040.

Sysselsättning:

Behov av sysselsättning, utöver den som är möjlig via HVB Hemgårdsvillan, behöver också utredas samordnat för varje enskild för att få en gemensam bedömning av dennes behov av sysselsättning. Insatserna erbjuds via ordinarie verksamhet som jobbtorg, daglig sysselsättning och daglig verksamhet. Insatserna behöver också vidare planeras av verksamheterna tillsammans med samverkansparter som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Sörmland där behov föreligger. Det föreligger fortsatt behov av att utveckla de gemensamma arenorna för den samverkan.

Projektet från "frö till sådd" som pågår på HVB hemgården drivs med gott resultat där fler deltagare är involverade och har sysselsättning under dagen. Planering av sysselsättning inför vintern är också påbörjad. Den ökade sysselsättningsgraden hos de boende har gett effekter i form av färre återfall i missbruk.

Effekter

Fortsatt utvecklingsarbete säkerställer att individer med samsjuklighet kan få sina behov bättre tillgodosedda i Nyköpings kommun och att risken minskar för att individer med samsjuklighet "faller mellan stolarna". De insatser som hittills utformats har skett enligt de nationella riktlinjerna som är ett led i målet mot jämställd vård och omsorg, som metoderna FR-ACT och CM.

Det fortsatta utvecklingsarbetet inom DSO avses att drivas i enlighet med det förslag till reform som regeringens utredare tagit fram - *från delar till helhet* – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet SOU 2021:93. I utredningen föreslås att "det blir obligatoriskt för kommuner och regioner att gemensamt bedriva en samordnad vård- och stödverksamhet för en avgränsad målgrupp med särskilt stora samordningsbehov och bristande förmåga att själv samordna insatser. Med samordnad vård- och stödverksamhet menas en gemensam verksamhet där olika professioner jobbar tillsammans. Syftet med verksamheten är att främja deltagarnas hälsa, trygghet och levnadsvillkor genom samordnade och kontinuerliga vård- och stödinsatser som utgår från personens individuella mål, behov, resurser och sociala sammanhang".

I utredningen bedöms att nedan beskrivna målbilder bör användas för att visa vad samhällets insatser till målgruppen ska uppnå:

- *Tidig hjälp för psykisk ohälsa och skadligt bruk.*
- *Stöd och vård som är lätt att hitta, komma i kontakt med och som är tillgänglig när jag behöver den.*
- *Tillgång till fungerande behandling och möjlighet att välja utifrån det som passar mig.*
- *Stöd och vård som hänger ihop som en helhet.*
- *Inte bli utestängd från stöd och vård och få hjälp med både beroende och psykisk ohälsa.*
- *Bli lyssnad på, få förståelse och bli behandlad med samma respekt som andra.*
- *Bli stärkt i min egen förmåga att hantera min situation och ha inflytande över min vård och omsorg.*
- *En fungerande vardag och ett meningsfullt sammanhang*
- *En person som jag kan lita på och som följer med i hela processen.*
- *Att vården och omsorgen lyssnar på, involverar och ger stöd till mitt nätverk.*

Verksamheten är under utveckling och förutsatt att den fortsätter att förbättras – att strukturer för samverkan blir tydligare och att olika boendeformer utvecklas, att sysselsättning och behandlingsinnehåll förstärks samt att samverkan med regionen och tillgång till sjuksköterskeresurs från regionen eller den kommunala hälso- och sjukvårdsorganisationen säkras. Då kan det även framöver bli möjligt att också "ta hem" externplacerade individer.

Tidsplan:

Föreliggande rapport är en uppföljning. Behov bedöms fortsatt föreligga av utvecklingsarbete under en längre tid för att säkerställa att samordningen fortsätter i verksamheten och det i avvaktan på beslut av ny reform där utredning utförts på uppdrag av regeringen. Det för att säkerställa att behoven av insatser för individer med samsjuklighet, som har komplexa vård- och omsorgsbehov, tillgodoses.

Eeva-Liisa Simola-Blomberg,
Kvalitetsutvecklare, DSO
Eeva-LiisaSimola-Blomberg@Nykoping.se

Bilaga:

<https://www.regeringen.se/SOU-2021-93>

SN § Slutrapport för närvaroprojektet-alla barn i skolan

Diarienummer: SN21/45

I Socialnämndens överenskommelse av verksamhet finns ett särskilt uppdrag till Division Social omsorg att tillsammans med Barn- och Ungdomsnämnden och Division Utbildning minska frånvaron för elever med omfattande skolfrånvaro.

Huvudmålet för projektet är ökad närvaro i tidig ålder, F - 6. Projektet har också tre delmål:

- Implementering av modell och arbetssätt för närvaroarbete i Nyköpings kommun
- Ökad kunskap om skolfrånvaroproblematik i verksamheterna
- Ökad samverkan mellan skolan och socialtjänsten kring barn med skolfrånvaro

Projektet har pågått sedan 2021-01-01 och avslutas 2022-12-31. Projektet finansieras med utvecklingsmedel från "Uppdrag psykisk hälsa". Division Social omsorg och Division Utbildning delrapporterade till Socialnämnden vid sammanträde i juni och nu har slutrapportering inkommit. Slutrapporten beskriver projektets huvudmål och den modell och arbetssätt som metodutvecklarna tagit fram samt projektets tre delmål och arbetet med dessa. Rapporten beskriver även metodutvecklarnas arbete kring individer med problematisk skolfrånvaro och slutligen redovisas erfarenheter och framåtsyftande rekommendationer.

Förslag

Kopplat till det övergripande målet om ökad närvaro i tidig ålder, F - 6 har metodutvecklarna genomfört olika typer av närvaromätningar både på gruppnivå och individnivå. Rapporten redogör för en markant minskning av frånvaron under höstterminen 2022. Resultaten av mätningarna ska dock analyseras och tolkas med stor försiktighet då mätperioden är relativt kort samt att Coronapandemin haft stor påverkan på skolnärvaron vilket gör det svårt att påvisa vilka faktorer som påverkat närvaron. Ett fortsatt arbete med närvaromätningar över tid möjliggör ett systematiskt kvalitetsarbete och kvalitetssäkrar därmed arbetet med att minska den problematiska frånvaron.

Vad gäller det första delmålet som handlar om implementering av modell och arbetssätt har fyra hörnstenar tagits fram: Främja, förebygga, utreda och åtgärda. Målet med implementeringen har varit att skapa ett institutionaliserat arbetssätt på samtliga kommunala F6-skolor som ska fungera oberoende av exempelvis personalomsättning eller andra yttre eller

inre påverkansfaktorer. En plan för implementering har skapats och genomförts. Bedömningen är att delmålet i stora delar uppnåtts.

Under delmål två om ökad kunskap om skolfrånvaroproblematik i verksamheterna har arbetet bedrivits utifrån att närvaro är ett gemensamt ansvar. Ökad närvaro stärks genom att alla som möter barn och vårdnadshavare ställer frågor om närvaro. Detta ställer krav på kunskap och verktyg bland samtliga vuxna som möter barn. Som en del av implementeringsarbetet har utbildningsinsatser genomförts riktade till kommunens alla F-6 skolor och alla verksamheter inom socialtjänsten som möter barn och unga. Även personal från elevhälsan har genomgått utbildning och mottagit stöd och utbildning i kartläggning och utredningsarbete av elevers skolfrånvaroproblematik. I anslutning till utbildningen genomfördes en enkät med frågor om utbildningen. Utifrån inkomna svar bedöms delmålet vara uppnått.

Delmål tre handlade om ökad samverkan mellan skolan och socialtjänst kring barn med skolfrånvaro. Här har nyckelfaktorerna tillit, samsyn, kommunikation och kartläggning identifierats för ökad samverkan. I implementeringen har kommunala F-6 skolor tagit emot besök av socialtjänsten för att öka tillit och kunskap om varandras professioner och verksamheter samt skapa förståelse för varandras förutsättningar, möjligheter och begränsningar. Nyckelfaktorerna kartläggning, samsyn och kommunikation nås genom skolans utredning av frånvaron med hjälp av det framtagna kartläggningsmaterialet. Genom kartläggning och efterföljande analys av frånvaron skapas förutsättningar för samsyn, att alla förstår frånvaron på samma sätt, vilket leder till att man tillsammans kan förändra den.

Delmålet är svårt att mäta men utifrån de insatser och det arbete som genomförts och beskrivs i rapporten är bedömningen att samverkan har ökat och att delmålet därmed får anses uppnått.

Förslaget framöver är att projektet ska bli en del av grunduppdraget från Socialnämnden och Barn- och ungdomsnämnden till Division Utbildning och Division Social omsorg. Metodutvecklarna har identifierat en rad förbättringsområden och förslag på åtgärder att arbeta vidare med i det fortsatta arbetet. Detta redogörs för mer utförligt i rapporten.

Barnrättsprövning

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Ja, ärendet berör barn enligt flera artiklar i konventionen, bland annat artikel 28 om rätt till utbildning och att skolan ska vara tillgänglig för alla barn, samt

artikel 12 om barns rätt att komma till tals och bli lyssnade till. Under arbetets gång är bedömningen att man i hög grad beaktat just detta.

Bedömningen är också att ingen separat barnrättsprövning behövt göras då arbetet kommer att fortsätta utvecklas för alla barns rätt till bland annat hälsa, utveckling och utbildning.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna *projektrapport för Närvaroprojektet-alla barn i skolan* enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25.

Beslutet skickas till:

Division Utbildning

Division Social omsorg

Barn- och ungdomsnämnden för kännedom

Socialnämnden

Slutrapport för närvaroprojektet-alla barn i skolan

Bakgrund

I Socialnämndens överenskommelse av verksamhet finns ett särskilt uppdrag till Division Social omsorg att tillsammans med Barn- och Ungdomsnämnden och Division Utbildning minska frånvaron för elever med omfattande skolfrånvaro.

Huvudmålet för projektet är ökad närvaro i tidig ålder, F – 6. Projektet har också tre delmål:

- Implementering av modell och arbetssätt för närvaroarbete i Nyköpings kommun
- Ökad kunskap om skolfrånvaroproblematik i verksamheterna
- Ökad samverkan mellan skolan och socialtjänsten kring barn med skolfrånvaro

Projektet har pågått sedan 2021-01-01 och avslutas 2022-12-31. Projektet finansieras med utvecklingsmedel från "Uppdrag psykisk hälsa". Division Social omsorg och Division Utbildning delrapporterade till Socialnämnden vid sammanträde i juni och nu har slutrapportering inkommit. Slutrapporten beskriver projektets huvudmål och den modell och arbetssätt som metodutvecklarna tagit fram samt projektets tre delmål och arbetet med dessa. Rapporten beskriver även metodutvecklarnas arbete kring individer med problematisk skolfrånvaro och slutligen redovisas erfarenheter och framåtsyftande rekommendationer.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Ja, ärendet berör barn enligt flera artiklar i konventionen, bland annat artikel 28 om rätt till utbildning och att skolan ska vara tillgänglig för alla barn, samt artikel 12 om barns rätt att komma till tals och bli lyssnade till. Under arbetets gång är bedömningen att man i hög grad beaktat just detta.

Bedömningen är också att ingen separat barnrättsprövning behövt göras då arbetet kommer att fortsätta utvecklas för alla barns rätt till bland annat hälsa, utveckling och utbildning.

Förslag

Kopplat till det övergripande målet om ökad närvaro i tidig ålder, F – 6 har metodutvecklarna genomfört olika typer av närvaromätningar både på gruppnivå och individnivå. Rapporten redogör för en markant minskning av frånvaron under höstterminen 2022. Resultaten av mätningarna ska dock analyseras och tolkas med stor försiktighet då mätperioden är relativt kort samt att Coronapandemin haft stor påverkan på skolnärvaron vilket gör det svårt att påvisa vilka faktorer som påverkat närvaron. Ett fortsatt arbete med närvaromätningar över tid möjliggör ett systematiskt kvalitetsarbete och kvalitetssäkrar därmed arbetet med att minska den problematiska frånvaron.

Vad gäller det första delmålet som handlar om implementering av modell och arbetssätt har fyra hörnstenar tagits fram: Främja, förebygga, utreda och åtgärda. Målet med implementeringen har varit att skapa ett institutionaliserat arbetssätt på samtliga kommunala F6-skolor som ska fungera oberoende av exempelvis personalomsättning eller andra yttre eller inre påverkansfaktorer. En plan för implementering har skapats och genomförts. Bedömningen är att delmålet i stora delar uppnåtts.

Under delmål två om ökad kunskap om skolfrånvaroproblematik i verksamheterna har arbetet bedrivits utifrån att närvaro är ett gemensamt ansvar. Ökad närvaro stärks genom att alla som möter barn och vårdnadshavare ställer frågor om närvaro. Detta ställer krav på kunskap och verktyg bland samtliga vuxna som möter barn. Som en del av implementeringsarbetet har utbildningsinsatser genomförts riktade till kommunens alla F-6 skolor och alla verksamheter inom socialtjänsten som möter barn och unga. Även personal från elevhälsan har genomgått utbildning och mottagit stöd och utbildning i kartläggning och utredningsarbete av elevers skolfrånvaroproblematik. I anslutning till utbildningen genomfördes en enkät med frågor om utbildningen. Utifrån inkomna svar bedöms delmålet vara uppnått.

Delmål tre handlade om ökad samverkan mellan skolan och socialtjänst kring barn med skolfrånvaro. Här har nyckelfaktorerna tillit, samsyn, kommunikation och kartläggning identifierats för ökad samverkan. I implementeringen har kommunala F-6 skolor tagit emot besök av socialtjänsten för att öka tillit och kunskap om varandras professioner och verksamheter samt skapa förståelse för varandras förutsättningar, möjligheter och begränsningar. Nyckelfaktorerna kartläggning, samsyn och kommunikation nås genom skolans utredning av frånvaron med hjälp av det framtagna kartläggningmaterialet. Genom kartläggning och efterföljande analys av frånvaron skapas förutsättningar för samsyn, att alla förstår frånvaron på samma sätt, vilket leder till att man tillsammans kan förändra den.

Delmålet är svårt att mäta men utifrån de insatser och det arbete som genomförts och beskrivs i rapporten är bedömningen att samverkan har ökat och att delmålet därmed får anses uppnått.

Förslaget framöver är att projektet ska bli en del av grunduppdraget från Socialnämnden och Barn- och ungdomsnämnden till Division Utbildning och Division Social omsorg. Metodutvecklarna har identifierat en rad

förbättringsområden och förslag på åtgärder att arbeta vidare med i det fortsatta arbetet. Detta redogörs för mer utförligt i rapporten.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna *projektrapport för Närvaroprojektet-alla barn i skolan* enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25.

Caroline Svensson
Sakkunnig
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-28

Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

Beslut till:

Division Utbildning

Division Social omsorg

Barn- och ungdomsnämnden för kännedom

Projektrapport för *Närvaroprojektet – Alla barn i skolan*

Innehåll	
Versionshantering	5
Sammanfattning	5
Förord	6
Bakgrund.....	8
Syfte.....	10
Mål	10
Omfattning	10
Leveranser	10
Disposition	11
Ökad närvaro i F-6.....	12
Modell och arbetssätt för närvaroarbete	13
Främja.....	13
Förebygga.....	13
Utreda	14
Åtgärda	15
Samverkan	15
Implementering av modell och arbetssätt	17
Ökad kunskap om frånvaro i verksamheterna	19
Utbildningsinsats.....	19
EHT-utbildning.....	19
Metodstöd och konsultation	20
Ökad samverkan mellan skolan och socialtjänsten kring barn med skolfrånvaro	21
Individärenden	22
Beskrivning av individärenden där metodutvecklarna haft en konsulterande roll.....	24
Beskrivning av individärenden där metodutvecklarna haft en samordnande roll	24
Beskrivning av individärenden där metodutvecklarna arbetat praktiskt och elevnära	25
Exemplifierande individärende	25
Vårdnadshavare till barn med problematisk skolfrånvaro	26
Resultat.....	27
Andelen rapporterade lektioner.....	27
Avslutade individärenden där metodutvecklarna haft en konsulterande roll.....	28
Avslutade individärenden där metodutvecklarna haft en samordnande roll	29

Individären den där metodutvecklarna arbetat praktiskt och elevnära	30
Ökad närvaro i tidig ålder, F – 6	31
Andel elever med oroande skolfrånvaro	31
Frånvaro för kommunens F6-skolor	32
Individarbetet leder till ökad närvaro på individ- och gruppnivå ..	32
Enkätundersökning riktad mot vårdnadshavare till barn med problematisk skolfrånvaro	33
Implementering av modell och arbetssätt	34
Ökad kunskap om frånvaro i verksamheterna	36
Skolpersonalens svar	36
Socialtjänstpersonalens svar	37
Ökad samverkan mellan skolan och socialtjänsten kring barn med skolfrånvaro	38
Krav på resultat	39
Tidsram	39
Tidplan	39
Resurser och kostnader	39
Erfarenheter	40
Rekommendationer	43
Förbättringsområden och förslag på åtgärder	43
Metodutvecklarna har identifierat följande förbättringsområden: ...	44
Metodutvecklarnas förslag och bedömningar	45
Förslag: En långsiktigt plan för att arbeta förebyggande och främjande	45
Förslag: Antalet registrerade lektioner måste öka	45
Förslag: Det behövs en enhetlig definition av oroande frånvaro i Nyköpings kommun	46
Förslag: All problematisk frånvaro ska utredas	46
Förslag: Förekomsten av frånvaro måste följas för att minska ...	46
Förslag: På varje skola bör det finnas en funktion (närvaroombud) som kontinuerligt följer frånvaro på individ- och skolnivå	47
Förslag: Ge lärarna en god tillgång till elevhälsans kunskap	47
Förslag: En systematisk överlämning när en elev övergår från en skolenhet till en annan	47
Förslag: Utbildning och fortbildning om riskfaktorer och framgångsfaktorer rörande problematisk frånvaro	48
Förslag: Gemensamma resurser från DSO och DU för att möta problematisk frånvaro	48

Förslag: Erbjudna samordnare för barn och vårdnadshavare som drabbats av svår skolfrånvaroproblematik.....	48
Förslag: Översyn av skolans möjlighet att möta elever i behov av ett mindre sammanhang.....	49
Förslag: Möjlighet att erbjuda aktiviteter till barn med omfattande skolfrånvaro.....	49
Summering och avslutande förslag:.....	50
Referenser.....	51
Bilagor.....	54
Bilaga 1.....	54
Bilaga 2.....	55
Bilaga 3.....	56
Bilaga 4.....	57
Bilaga 5.....	58
Bilaga 6.....	63
Bilaga 7.....	66

Versionshantering

Versionsnummer: 1.1

Datum: 2022-11-21

Sammanfattning

Projektamn: Närvaroprojektet - Alla barn i skolan

Startdatum: 2021-01-01

Slutdatum: 2022-12-30

Projektbeställare: Glenn Andersson, Division social omsorg och Susanne Svedberg, Division utbildning.

Projektledare: Gabriel Billing och Anna Egertz

Författare statusrapport: Torbjörn Svensk och Christina Ivarsson Ålstig metodutvecklare i Närvaroprojektet – alla barn i skolan.

Referenser: 915785 Projektplan, ärendenummer i platina

Godkänt datum: 2022-11-21

Närvaroprojektet: Alla barn i skolan finansieras med utvecklingsmedel från Uppdrag psykisk hälsa för perioden fram till 2022-12-30.

Förord

Efter att ha följt metodutvecklarnas närvaroarbete på nära håll och ha hört om alla engagerade personer som har samarbetat med dem under dessa två år, har jag funderat mycket på begreppet närvaro ur olika perspektiv. Projektet har haft fokus på den fysiska närvaron i själva skolbyggnaden och i klassrummet. Delmålen har haft fokus på ökad kunskap, färdigheter och samverkan hos de vuxna, för att underlätta för barnen. Men det som blev tydligt av resultaten är att projektet minst lika mycket har handlat om den känslö- och tankemässiga närvaron hos både barn och vuxna, i form av en ökad psykosocial beredskap, för att kunna möta varandra på ett mer funktionellt sätt i frågan.

En lärare som med ökad kunskap om behovet av elevdelaktighet i kartläggningen lyssnar närvarande och inväntande på elevens svar på frågor som numera ställs med bildstöd. En förälder som arbetar med stressreglerande tankar i hallen på morgonen, så att förälderns närvaro på barnets behov just där och då förmår dem att lämna huset. En socialsekreterare som med närvaro i form av lyhördhet undersöker skolans närvarorutiner kring ett barn under ett telefonsamtal med läraren. En inlyssnande rektor som ger tid och strukturer till ett arbetslag som under ledning av biträdande rektor får möjlighet att ha full närvaro i form av arbetsfokus på en dialog om analys av senaste närvaroregistrering. En metodutvecklare i närvaroprojektet som i en samordnande roll på ett möte med familj, skola och socialtjänst lyckas arbeta fram rimliga närvaromål för ett barn, genom att låta just elevens röst vara mera närvarande i dialogen. En metodutvecklare i närvaroprojektet som i teamsmöte med en elevassistent tar fram förändringsbenägenhet och självförtroende i arbetet med utformning av en närvaroplan, genom att medvetet och tålmodigt undersöka och bekräfta assistentens egna tankar om lösningar.

Att göra rätt saker i detta långsiktiga närvaroarbete, utifrån rätt modell och arbetssätt, är viktigt och ger resultat. Detta kan vi läsa mer om i denna slutrapport. Men detta arbetssätt går hand i hand med denna känslö- och tankemässiga beredskap, där vi blir en modell för varandra och för barnen i hur vi möter varandra, med lyhördhet och respektfull närvaro i kontakt med varandra. Vad har du att berätta för mig som jag ännu inte vet om? När vi dessutom benämner till varandra när denna typ av lyhörd närvaro i kontakt med varandra sker, förstärker vi just det, och ännu mer lyhört samspel växer fram i kontakt med varandra. Metodutvecklarna i närvaroprojektet har flätat ihop båda delar, arbetet med att främja rätt arbetssätt för ökad, fysisk närvaro i skolan och arbetet med att främja den lyhörda närvaron i kontakt mellan vuxna och mellan vuxna och barn. Kanske går inte båda delarna enbart hand i hand - kanske möjliggör den lyhörda närvaron att rätt arbetssätt får större genomslagskraft?

Att projektet nu övergår till att bli ett bestående närvaroteam, ger en hållbar och kraftfull grund för fortsatt, strategiskt närvaroarbete i vår kommun – ett fortsatt närvaroarbete i alla dess former.

Nyköping, november 2022

Nina Stühmeyer
Skolpsykolog

Bakgrund

Alla barn i Sverige har rätt till utbildning, de har också skolplikt från höstterminen det år de fyller 6 år. Det är flera parter som har ansvar för att eleven genomför sin skolplikt. Ansvaret ligger dels hos hemkommunen där barnet är bosatt, dels på vårdnadshavarna till barnet och dels på skolan där eleven får sin utbildning.

Alla barn föds med lust och nyfikenhet att lära och utvecklas. Förutsättningarna är från början goda. Utmaningen för skolan blir att utifrån barns olika förutsättningar och behov fånga och stimulera lusten att lära. Skolan har en central roll i samhället, där tillbringar de flesta unga 15 av sina första 20 år i någon skolform. Det här innebär att barn tillbringar de mest formbara åren av sina liv i skolan. Även om vägen kan bli jobbig och komplicerad för vissa, kommer de flesta ändå vidare i sina studier och därefter ut i arbetslivet. För andra går det inte lika bra. Ett misslyckande i skolan kan få stora konsekvenser längre fram.

Enligt Socialstyrelsen är utbildning en av de viktigaste faktorerna för ungdomars framtida möjligheter. Skolan är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn när det gäller risken att drabbas av psykisk ohälsa och olika former av sociala problem. Elever som inte är närvarande i skolan löper stor risk att inte klara skolans mål, detta gäller inte bara kunskapsmålen utan även de sociala målen för utbildningen, vilket riskerar att leda till en lång rad negativa konsekvenser för både individen och samhället. De grupper som har låga eller ofullständiga betyg från grundskolan har kraftigt förhöjda risker för framtida psykosociala problem.¹ Med de krav på utbildning som finns på dagens arbetsmarknad kan man hävda att samhället sviker de barn som avslutar skolan utan fullständiga betyg.

Ströfrånvaro kan eskalera och bli omfattande för att sedan utvecklas till sammanhängande och långvarig. Frånvaro kan alltså utvecklas från oroande till problematisk, det vill säga frånvaro i en sådan omfattning att den riskerar att ha en negativ inverkan på elevens utveckling mot utbildningens mål. Det finns ett antal kända riskfaktorer för frånvaro, men dessa varierar mellan individer och de kan också variera över tid för samma individ. Ofta samspelar flera riskfaktorer och orsakerna till frånvaro kan beskrivas som komplex väv av olika orsaker. De kända riskfaktorerna för frånvaro delas vanligen in i faktorer som är relaterade till skolan, faktorer som är relaterade till individen samt sociala faktorer som har samband med familj, bostadsområde och kamrater. Många faktorer passar in på flera områden och samvarierar vilket bidrar till frånvaro. Kunskap som berör frånvaro kan sökas på pedagogiska, sociala, medicinska och psykologiska områden.

Problematisk frånvaro är ett synligt, allvarligt och ofta komplext problem hos unga som ofta är svårt att komma till rätta med. Det kan vara ett symptom på till exempel inlärningssvårigheter, problem med

---

¹ Socialstyrelsen (2010). Social rapport.

den fysiska eller psykiska hälsan eller mobbning. Det finns en risk att frånvaro blir en lösningsmodell för eleven, i stället för att hen får hjälp med de problem som orsakar frånvaron.²

Trots skolplikt är sena ankomster och frånvaro vanligt förekommande i svenska skolan, vilket påvisades i PISA-undersökningen redan 2012.³ Det finns gott om forskning som på olika sätt påvisar vikten av att hjälpa barn med frånvaroproblematik tillbaka till en fungerande skolgång. Forskning från England visar att frånvaro har en statistiskt signifikant, negativ koppling till elevers måluppfyllelse. Även svensk forskning⁴ har visat att närvaro är den starkaste faktorn för att elever ska få slutbetyg från skolan och därmed kunna söka till gymnasieskolan. All frånvaro, både giltig och ogiltig, har betydelse för elevens kunskapsutveckling.⁵ Vidare visar forskning att godkända betyg i kärnämnen från grundskolan är en viktig indikator för hur det kommer att gå senare i livet.⁶

Väldigt små brister i resurser i elevers tidiga år kan kosta väldigt mycket i utslagning senare i livet.⁷

Att inte gå i skolan är förenat med stor risk för framtida misslyckanden på andra plan i livet, vilket leder till lidande för individen och stora kostnader för samhället. Den samlade långsiktiga kostnaden för de elever som lämnar gymnasieskolan utan fullständiga betyg uppgår enligt en beräkning från 2008 till mer än 200 miljarder kronor – för en enda årskull.⁸ En lyckad skolgång innebär alltså en bättre framtidsprognos för individen. Det finns därför stor anledning att satsa på kvalitetssäkrade metoder för att kunna hjälpa barn som har hög skolfrånvaro tillbaka till skolan. Det ger såväl samhällsekonomiska besparingar som minskat lidande för de inblandade.

---

² Folkhälsan (2014). Tillbaka till framtiden. Handlingsplan vid skolfrånvaro – så här gör du.

³ Skolverket (2013). PISA 2012. 15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap. Resultaten i koncentrat, sammanfattning av rapport 398.

⁴ Ingestad, G. (2006). Dokumenterat utanförskap: Om skolbarn som inte når målen.

⁵ Hancock, K.J., m.fl.(2013). Student attendance and educational outcomes. Every day counts.

⁶ Vinnerljung, Berlin, & Hjern, (2010)

⁷ Nilsson, I., Wadeskog, A., Hök, & Sanandaji (2014). Utanförskapets pris. En bok om förebyggande sociala investeringar.

⁸ Ingvar Nilsson & Anders Wadeskog (2008)

Syfte

Syftet med projektet var att skapa en modell och ett arbetssätt för hur närvaroarbetet skulle bedrivas, öka kunskapen om problematisk frånvaro i verksamheterna samt att öka samverkan mellan skola och socialtjänst rörande barn med problematisk skolfrånvaro och därigenom bidra till ökad närvaro i tidig ålder, F-6.

Mål

Huvudmål:

Ökad närvaro i tidig ålder, F - 6.

Delmål:

Implementering av modell och arbetssätt för närvaroarbete i Nyköpings kommun.

Ökad kunskap om frånvaro i verksamheterna.

Ökad samverkan mellan skolan och socialtjänsten kring barn med skolfrånvaro.

Omfattning

Projektet skall pågå mellan 2021-01-01 – 2022-12-30.

Socialnämnden och Barn- och Utbildningsnämnden ansvarar gemensamt för att insatsen dokumenteras och följs upp. En styrgrupp och arbetsgrupp leder tillsammans med projektledarna det operativa arbetet.

Leveranser

- En fastställd driftorganisation levereras till styrgrupp senast 2020-12-15
- En närvaromodell för Nyköpings kommun levereras till styrgrupp senast 2020-11-30
- Modell för implementering i Nyköpings kommun levereras senast 2021-09-30
- Implementering av modellen i Nyköpings kommun levereras stegvis enligt plan med start 2021-11-01 tom 2022-06-01
- Uppföljning och utvärdering av modellen sker från 2022-06-02 tom 2022-11-30
- Slutrapport levereras till styrgruppen senast 2022-12-01

Disposition

Slutrapporten inleds med en beskrivning av projektets huvudmål och den modell och arbetssätt som metodutvecklarna tagit fram. Sedan följer en beskrivning av projektets tre delmål och arbetet med dessa. Därefter beskrivs och exemplifieras metodutvecklarnas arbete kring individer med problematisk skolfrånvaro. I resultatdelen redovisas huvudmålet och delmålen var för sig. I slutet av rapporten redovisar metodutvecklarna erfarenheter samt framåtsyftande rekommendationer.

Ökad närvaro i F-6

Huvudmålet ökad närvaro i F-6 är ett långsiktigt mål och metodutvecklarna anser att det finns många olika parametrar som påverkar om, när och i vilken grad man eventuellt når huvudmålet. Metodutvecklarnas bedömning är att om projektet genomförs och uppfyller delmålen

- Implementering av modell och arbetssätt för närvaroarbetet i Nyköpings kommun
- Ökad kunskap om frånvaro i verksamheterna
- Ökad samverkan mellan skolan och socialtjänsten kring barn med skolfrånvaro

är chansen stor att man på sikt når huvudmålet. Projektet har divisionsledningarnas (DU och DSO) godkännande för att implementera den framtagna modellen och arbetssättet. Detta stärker möjligheten att nå projektets huvudmål. Modellen och arbetssättets effekt stöds av vetenskap⁹ samt metodutvecklarnas och andra kommuners beprövade erfarenhet.¹⁰

Metodutvecklarna har genomfört olika typer av närvaromätningar både på grupp- och individnivå. Dessa mätningar är kopplade till projektets huvudmål: ökad närvaro i F-6. På grupp- och individnivå har mätningarna genomförts på kommun- och skolnivå. Närvaron på grupp- och individnivå kan följas innan, under och efter implementeringen och därefter fortsatt följas över tid.

Resultaten av mätningarna måste analyseras och tolkas med stor försiktighet. Två starkt bidragande anledningar till detta är att mätperioden är relativt kort samt att Coronapandemin haft stor påverkan på skolnärvaron. Skolverkets rapport¹¹ tyder på att frånvaron fördubblats som en konsekvens av pandemin. Ovan nämnda anledningar bidrar till svårigheten att påvisa vilka faktorer som påverkar närvaron. Om man fortsätter närvaromätningar på grupp- och individnivå över tid möjliggör det ett systematiskt kvalitetsarbete vilket bidrar till att kvalitetssäkra arbetet med att minska den problematiska frånvaron.

---

⁹ Landell Gren M. Främja Närvaro

¹⁰ Karlstad kommun, Norrköping kommun, Örebro kommun, Bjuv kommun, Lidingö stad

¹¹ Skolverket. Nationell kartläggning av elevfrånvaron.2021

Modell och arbetssätt för närvaroarbete

Modellen och arbetssättet som metodutvecklarna tagit fram består av fyra hörnstenar: Främja, förebygga, utreda och åtgärda. Modellen och arbetssättet bygger på vetenskap¹² och beprövad erfarenhet.¹³

Främja

Elever som är trygga, trivs och känner delaktighet går till skolan. Alla elever som förmår gå till skolan gör det. Om ett barn inte förmår gå till skolan så är det vuxenvärldens ansvar att få tillbaka eleven i fungerande skolgång. Det är i miljön runt eleven vi måste söka och hitta svaret på varför hen inte förmår närvara. Skolan har ett ansvar för att skapa en god lärmiljö för alla elevers kunskaps- och personliga utveckling. Hur skolan lyckas i detta har betydelse för elevers möjlighet att tillgodogöra sig sin utbildning och därmed också för deras framtid vad gäller möjlighet till vidare utbildning och etablering på arbetsmarknaden. Trygghet framstår i forskningen som en nyckelfaktor för elever att vilja vara i skolan. Att öka tryggheten i lärmiljöerna kan vara avgörande för om elever väljer att närvara i skolan eller inte.

Förebygga

Det förebyggande arbetet handlar om att snabbt upptäcka och reagera när en elev är borta från skolan. Elever ska vara saknade av skolan, oavsett om frånvaron har giltiga skäl eller inte. Alla skolor måste därför ha en fungerande närvaroregistrering och ett närvaroombud för att snabbt upptäcka och uppmärksamma frånvaro.¹⁴

Närvaroombudet är en funktion snarare än en person och kan med fördel finnas inom skolans elevhälsoteam då elevhälsans uppdrag och närvaroombudets tänkta arbetsuppgifter sammanfaller. Rektorn har det formella ansvaret men på varje skola bör det finnas ett närvaroombud som ger frågan den uppmärksamhet och tyngd som den förtjänar. Närvaroombudet kan inspirera och delvis administrera skolans närvaroarbete. Att vara närvaroombud innebär att ansvara för skolans närvarofrågor, säkerställa att rutiner efterlevs, analysera närvarolistor tillsammans med rektor, elevhälsan och mentor/lärare, lyfta oroande frånvaro till rektor som beslutar om eventuella åtgärder, följa upp frånvaroärenden samt följa och stödja lärarna i deras arbete med registrering i frånvarosystemet och åtgärder kring enskilda elever. En förutsättning för att kunna agera på frånvaroproblematik är att den upptäcks. Ju tidigare den upptäcks desto större chans att frånvaron kan åtgärdas innan den eskalerar och blir befäst.

---

¹² Landell Gren M. (2021)

¹³ Karlstad kommun, Norrköping kommun, Örebro kommun, Bjuv kommun, Lidingö stad

¹⁴ Gren-Landell, M. (2016). SOU 2016:94.

Närvaroombudet kommer genom ett systematiskt arbete tillsammans med andra i skolan att upptäcka frånvaroproblematik tidigare än idag.

Utreda

Syftet med att utreda frånvaron är att se och förstå den för att därefter kunna sätta in rätt åtgärder. Om en elev är borta 15 procent under ett läsår blir det räknat i tid 111 timmar eller 5,5 veckor. I ett kort perspektiv handlar det om nästan en dag i veckan.

Det finns olika typer av frånvaro, men oavsett om frånvaron är beviljad eller inte, så missar eleven viktig undervisningstid. Skolinspektionens kvalitativa undersökning¹⁵ av omfattande frånvaro visar att det förekommer att arbete för att åtgärda frånvaro inleds sent, på högstadiet, fastän ett frånvaromönster kan ha funnits sedan låg- eller mellanstadiet. Den samlade vetenskapen är enig om vikten av att reagera och agera snabbt och i ett tidigt skede innan frånvaron eskalerat och blivit befäst. Att kartlägga och utreda frånvaron innan den blivit för befäst är en framgångsfaktor och därför ska alla skolor ha låga, kommungemensamma, gränser för att agera. Skolan har en skyldighet att kartlägga och utreda frånvaro, denna skyldighet förtydligades i en ändring av skollagen 2018. Syftet med ändringen var att minska eleverns frånvaro genom att rektor fick i uppdrag att skyndsamt utreda upprepad eller längre frånvaro. Undantag kan göras om rektorn bedömer att det inte behövs en utredning, till exempel för att rektorn redan känner till orsaken till elevens frånvaro. Huvudmannen ansvarar för att skolenheten och rektorn får förutsättningar att uppmärksamma och utreda eleverns frånvaro.

Grundläggande för att hantera problematisk frånvaro på ett framgångsrikt sätt är att det finns system och rutiner för upptäckt av frånvaro samt att en systematisk kartläggning av orsaker till frånvaron görs och att åtgärder vidtas utifrån vad som har framkommit i kartläggningen. Här har funktionen närvaroombud en viktig roll då de kan hjälpa till med att tidigt upptäcka frånvaron samt bistå och handleda vid den systematiska kartläggningen och det åtgärdande arbetet av densamma. Att problematisk skolfrånvaro är relaterad till faktorer både i och utanför skolan försvagar inte skolans ansvar och skyldighet för att förhindra, utreda och åtgärda den uppkomna situationen.

Metodutvecklarna har tagit fram ett kartläggningsmaterial som berör de tre kända riskfaktorerna för frånvaro: skola, individ och sociala faktorer. Inflytande och delaktighet är framgångsfaktorer för en god skolgång med hög närvaro.¹⁶ Detta är en orsak till att tyngden i kartläggningen ligger på individdelen, eleven måste få möjlighet att komma till tals. Barns rättigheter är fastslagna i barnkonventionen. Till exempel ska vuxna alltid försöka göra det som är bäst för barnet. Barn har rätt att säga vad de tycker, få sin åsikt respekterad och vara delaktiga i beslut som rör dem. Barns delaktighet innebär att vuxna

---

¹⁵ Skolinspektionen. (2016)

¹⁶ Gren-Landell, M. (2016). SOU 2016:94

lyssnar på barn och ungdomar och tar dem på allvar samt ger barn och unga stöd att uttrycka sig. Det innebär också att vuxna anser att barns och ungas åsikter är betydelsefulla och låter barn och unga vara med och fatta beslut och ta ansvar.¹⁷ För att delaktighet ska fungera i praktiken krävs att barn och ungdomar får tillräckligt med tid för att uttrycka sig. De kan också behöva stöd att uttrycka sig. Närvaroprojektet har tagit fram bildstöd som underlättar för en del elever, framförallt i de lägre åldrarna, att uttrycka sig och besvara frågorna vid en kartläggning. Vuxna måste lyssna på barnen och ungdomarna och bekräfta att de hört, att de förstått och också visa hur de kommer att använda den kunskap de fått.¹⁸

Åtgärda

När en utredning och kartläggning av frånvaron är genomförd ska den åtgärdas. Det åtgärdande arbetet måste genomföras individanpassat, utifrån det som framkommit i utredningen. Eftersom orsakerna till frånvaro ofta kan beskrivas som en komplex väv av samspelande faktorer fungerar generella lösningar på frånvaroproblem sällan bra.

Innan man påbörjar åtgärder är det viktigt att det råder samsyn mellan skola, vårdnadshavare och elev kring frånvaron.¹⁹ Det är ingen idé att sätta in åtgärder om det inte råder samsyn kring de bakomliggande orsakerna. När det råder samsyn kan man skapa en närvaroplan. Närvaroplanen är individuell men fokus ska ligga på att barnet ska lyckas, vi ska vända den negativa trenden och succesivt öka kraven. Det är viktigt att ha stort tålamod och ta små steg framåt och inte lockas till att vid framgång öka kraven för snabbt. Det är ett vanligt misstag och leder ofta till återfall i frånvaro.

Samverkan

De barn och ungdomar som ger anledning till samverkan, har sammansatta behov ofta med betydande egna och miljömässiga svårigheter (i familjen, bland kamrater, eller i skolan). Då omsorgen om barn och ungdom inom välfärdssektorn i stor utsträckning är organiserad genom specialisering kan behov endast tillgodoses med resurser från olika organisationer och ofta samtidigt. Det gör samverkan ofrånkomlig och ställer krav på att det professionella kan arbeta tillsammans på ett smidigt och okomplicerat sätt till gagn för den hjälpsökande.

Metodutvecklarna har identifierat fyra nyckelfaktorer för att nå ökad samverkan mellan skola och socialtjänst. Nyckelfaktorerna är *tillit, samsyn, kommunikation och kartläggning*.

Samverkan kring barn behöver vara systematisk för att ge positiva och snabba resultat.²⁰ Genom att skolan ska utreda frånvaron med

---

¹⁷ Projektet Egen växtkraft (2011).

¹⁸ Ibid

¹⁹ Bronfenbrenner, 1979a, s. 214

²⁰ Socialstyrelsen (2013)

hjälp av det framtagna kartläggningsmaterialet skapar man förutsättningar för att skola, socialtjänst, vårdnadshavare och elev når samsyn, att man ser och förstår frånvaron på samma sätt, vilket leder till att man tillsammans kan förändra den. När vi har en samsyn skapas en gemensam plan och utifrån den gemensamma planen kan vi kommunicera.

Implementering av modell och arbetssätt

Det finns många olika faktorer som har betydelse för en lyckad implementering.²¹ Det mest basala kravet är att det finns ett uttalat behov och att den modell/metod som föreslås är rätt i sammanhanget.

Behovet är att skolnärvaron behöver öka och frånvaroproblematiken minska. För att detta ska ske behöver närvaroarbetet förbättras i alla led. Tidigare saknades ett likvärdigt arbetssätt som byggde på vetenskapliga metoder och beprövad erfarenhet. Målet med implementeringen av modell och arbetssätt är att skapa ett institutionaliserat arbetssätt på samtliga kommunala F6-skolor som fungerar oavsett personalomsättning, interna och externa omorganisationer, finansiering osv.

Det finns flera gemensamma nämnare hos modeller och metoder där implementeringen lyckats bra. Dessa grunddrag handlar om att den nya modellen har relativa och synliga fördelar, stämmer med mottagarens värderingar samt är enkel att förstå och använda. Metodutvecklarna sammanställde vinsterna med att arbeta utifrån den modell och det arbetssätt som skulle implementeras. Denna sammanställning används för att påvisa fördelarna med ett förändrat, inte utökat eller mer krävande, arbetssätt kring frånvaroproblematik.

Exempel på vinster med systematiskt närvaroarbete

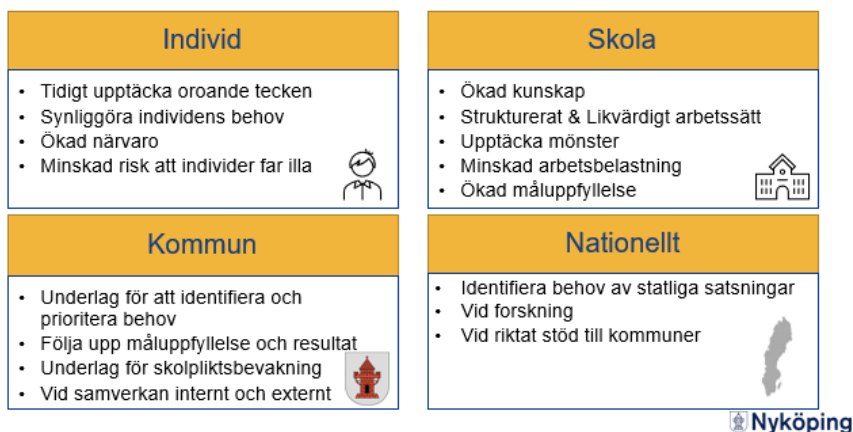

Bild 1: Exempel på vinster utifrån fyra olika perspektiv. Det finns vinster på alla nivåer och många vinster berikar varandra.

Metodutvecklarna uppfattar att modellen stämmer med organisationernas behov, mål och uppdrag samt kultur, värderingar och visioner.

²¹ Socialstyrelsen (2012)

Metodutvecklarna har i implementeringsarbetet använt sig av folkhälsomyndighetens rapport i ämnet.²² Till denna rapport finns en checklista²³ som metodutvecklarna systematiskt besvarat och utifrån den skapades en implementeringsplan.²⁴ Implementeringsplanen blev godkänd av divisionsledning inom division utbildning (DU) och division social omsorg (DSO) och den blev förankrad hos alla rektorer. Implementeringen har genomförts enligt denna plan.

---

²² Folkhälsomyndigheten (2017)

²³ Folkhälsomyndigheten (2017)

²⁴ Bilaga 1: Implementeringsplan

Ökad kunskap om frånvaro i verksamheterna

Kunskap om vikten av skolnärvaro är en angelägenhet för alla eftersom skolfrånvaro anses vara ett stort samhällsproblem. Personal som möter barn och ungdomar inom skolan, socialtjänst och hälso- och sjukvård bör ha aktuell kunskap om riskfaktorer för problematisk frånvaro för att kunna förebygga frånvaro och främja närvaro.²⁵

För att närvaroarbetet i kommunen ska vara framgångsrikt behövs kontinuerliga utbildnings- och fortbildningsinsatser som ger berörda aktörer kunskap och verktyg för att arbeta främjande och förebyggande samt agera vid oroande/problematisk frånvaro. Skolnärvaro ska på alla nivåer ha högsta prioritet.

Närvaro är ett gemensamt ansvar. Ökad närvaro stärks genom att alla som möter barn och vårdnadshavare ställer frågor om närvaro. Vinsten med att verksamheter utanför skolan frågar om frånvaro är att signalera betydelsen av närvaro för den sociala utvecklingen, hälsan och framtiden.

Kunskap om skolfrånvaroproblematik behöver också finnas tillgänglig för vårdnadshavare och andra som möter dessa barn.

Utbildningsinsats

Som en del av implementeringsarbetet har metodutvecklarna genomfört utbildningsinsatser riktade till kommunens alla F-6 skolor och alla verksamheter inom socialtjänsten som möter barn och unga. Det metodutvecklarna benämner basutbildning var första steget i implementeringen av den framtagna metoden och arbetssättet. Vidare syftar utbildningen till att höja den generella kunskapen kring oroande och problematisk skolfrånvaro.

EHT-utbildning

Syftet med EHT-utbildningen var att ge personalen inom elevhälsan ytterligare kunskap om skolfrånvaroproblematik. Vi identifierade funktionen närvaroombud på den specifika skolan och diskuterade utifrån modellen kopplat till organisationen. Vidare gav vi elevhälsans personal, stöd och utbildning i hur de kan kartlägga och utreda elevers skolfrånvaroproblematik med stöd av det framtagna materialet. Deltagarna arbetade i fiktiva individärenden där vi tillsammans under utbildningen genomförde en komplett utredning, från att vi identifierade en elevs frånvaroproblematik, till kartläggning/utredning, analys, insatser och uppföljning.

Metodstöd och konsultation

---

²⁵ Gregory, I.R. & Purcell, A. (2014)

Metodutvecklarna har efter genomförd basutbildning och EHT-utbildning erbjudit varje skola att tillsammans med metodutvecklarna utreda en elev med skolfrånvaroproblematik. Det metodstödande och konsulterande arbetet pågår fortlöpande och metodutvecklarna har funnits tillgängliga i en konsulterande funktion gentemot skolpersonal som möter elever med oroande eller problematisk frånvaro. Metodstöd och konsulterande bidrar till att metod och arbetssätt institutionaliseras.

Under hösten 2022 har metodutvecklarna funnits tillgänglig för personal inom socialtjänsten med samma typ av konsultation.

Ökad samverkan mellan skolan och socialtjänsten kring barn med skolfrånvaro

Skolnärvaro är ett delat ansvar, att skapa en närvarokultur är inte enbart skolans uppgift. Alla verksamheter som arbetar med unga är viktiga aktörer i detta arbete. När samverkan sker både i främjande och förebyggande insatser samt i åtgärdande insatser sänder det en viktig signal, skolnärvaro är allas intresse och samhället ser allvarligt på om barn har en oroande skolfrånvaro.²⁶

De barn och ungdomar som ger anledning till samverkan, har ofta sammansatta behov med betydande egna och miljömässiga svårigheter (i familjen, bland kamrater, eller i skolan). Då omsorgen om barn och ungdomar inom välfärdssektorn i stor utsträckning är organiserad genom specialisering kan behov endast tillgodoses med resurser från olika organisationer och ofta samtidigt. Det gör samverkan ofrånkomlig och ställer krav på att det professionella kan arbeta tillsammans på ett smidigt och okomplicerat sätt till gagn för den hjälpbehövande.

Trots att forskningen visar att problematisk skolfrånvaro utvecklas genom samverkan mellan olika faktorer, ser man både i svenska och internationella studier att skolan, föräldrar och socialtjänst har olika syn på orsakerna till frånvaro. Det är vanligt att föräldrar anser att problemet beror på skolan medan skolan förlägger orsakerna till hemmet eller barnet. För att samverkan ska bli lyckosam krävs samsyn. Alla aktörer som samverkar behöver se och förstå frånvaron på samma sätt. Först när alla aktörer ser och förstår frånvaron på samma sätt kan den förändras.

Metodutvecklarna identifierade nyckelfaktorer för att nå delmålet ökad samverkan mellan skola och socialtjänst. Nyckelfaktorerna är tillit, samsyn, kommunikation och kartläggning.

---

²⁶ Skolverket (2010)

Individärenden

Varför kommer inte Leo till skolan? Är han omotiverad, vill han inte, får han inte, kan han inte eller vågar han inte?

Alla barn som förmår gå i skolan gör det. När barn inte förmår gå i skolan måste vuxenvärlden ställa sig frågan varför? Inget barn väljer frivilligt att stanna hemma från skolan under långa perioder. Inget barn väljer frivilligt att misslyckas i skolan, riskera följdproblematik i form av ångest eller depressionssymptom och kraftigt minska sina chanser till ett liv där man kan försörja sig själv. Förklaringarna till skolfrånvaro kan alltså inte sökas hos barnet i form av diagnoser eller begrepp som vilja och motivation.

Syftet med att metodutvecklarna arbetat i individärenden är kopplat till delmålen, samt huvudmålet ökad närvaro. Metodutvecklarna ville testa modell och kartläggningmaterial. När man effekt genom att, i samarbete med olika skolor, använda det framtagna materialet?

I arbetet med individärenden skapades samarbeten med många skolor och framför allt deras elevhälsoteam. Samarbetet ökar kunskapen och det är gynnsamt för implementeringen av modell och arbetssätt. Metodutvecklarna har i arbetet med individärendena skapat förutsättningar för att nå ökad närvaro både på individ och på gruppnivå.

De vanligaste igenkänningstecken som vi uppmärksammat hos de barn vi mött stämmer väl överens med vad som beskrivs inom forskning och litteratur.²⁷ Igenkänningstecknen hos barnen är att de:

- Vill gå till skolan men förmår inte att göra det
- Mött krav som är högre än den egna förmågan
- Varit med om många misslyckanden
- Inte blivit lyssnade på
- Upplever obehag, oro och ibland ångest
- Saknar färdigheter för att hantera sin oro vilket leder till undvikandebeteenden som enda strategi
- Ofta har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och framför allt autismspektrumtillstånd (AST) eller drag av detta i varierande omfattning
- Isolerar sig i hemmet (tappat vardagliga rutiner och struktur)
- Hög stressnivå över att inte vara i skolan
- Väldigt medvetna över att nuvarande situation inte är bra i längden

---

²⁷ Friberg et al. (2015)

Metodutvecklarna har under projektiden arbetat på i huvudsak tre olika sätt i mötet med barn som har skolfrånvaroproblematik.

1. Individärenden där metodutvecklarna agerat konsulterande gentemot skolan
2. Individärenden där metodutvecklarna haft en samordnande roll
3. Individärenden där metodutvecklarna arbetat praktiskt och elevnära i samarbete med vårdnadshavare, skola och andra aktörer

Oavsett vilken roll metodutvecklarna haft har varje individärende startat med en kartläggning. Kartläggningsmaterialet har anpassats under projektiden exempelvis har två nya frågeställningar lyfts in. Materialet finns med bildstöd, detta för att flera av barnen haft lättare att kommunicera med hjälp av bilder.

Kartläggningen innehåller:

- Sammanställning av frånvaromönster
- Elevens beskrivning
- Vårdnadshavares beskrivning
- Skolpersonalens beskrivning
- Sammanfattning och analys

Vid en kartläggning letar man efter faktorer:

- utanför skolan som hjälper eleven att gå hemifrån till skolan
- i skolan som drar/hjälper eleven till skolan/lektioner
- i skolan som drar eleven från skolan/lektioner
- utanför skolan som drar/lockar eleven från skolan

När denna uppdelning görs skapar det en bild av frånvaron och man kan identifiera utlösande faktorer, vidmakthållande faktorer och även beteenden som förklarar och vidmakthåller frånvaron. Kartläggningen sker i samverkan med elev, vårdnadshavare, skolans EHT, mentor, rektor och i vissa ärenden socialtjänst eller Barn- och ungdomspsykiatri (BUP).

Innan man påbörjar åtgärder är det viktigt att det råder en samsyn mellan skola, vårdnadshavare och elev kring frånvaron. Generella åtgärder fungerar dåligt, det är ofta fruktlöst att sätta in åtgärder om det inte råder samsyn kring de bakomliggande orsakerna. När det råder samsyn kan man skapa en närvaroplan. Närvaroplanen är individuell men fokus ska ligga på att barnet ska lyckas, vi ska tillsammans vända den negativa trenden och succesivt öka kraven om och när eleven är redo för det.

Det övergripande målet med närvaroplanen är ökad närvaro samt att göra elevens skolsituation begriplig, hanterbar och meningsfull. Den individuella närvaroplanen kan innehålla delmål på organisations-, grupp- och individnivå. Målen ska vara relevanta och realistiska. Det kan underlätta att kategorisera målen i pedagogiska, sociala och

medicinska (sömn-, mat- och motionsvanor) mål för att säkerhetsställa att olika perspektiv innefattas. En mall för närvaroplan har utarbetats och finns som bilaga.²⁸

Beskrivning av individärenden där metodutvecklarna haft en konsulterande roll

I alla ärenden metodutvecklarna agerat konsulterande gentemot skolan har samtycke inhämtats från vårdnadshavare. I dessa ärenden har skolan genomfört kartläggningen självständigt. Metodutvecklarna har varit ett stöd för skolan i analysarbetet av kartläggning och i det vidare arbetet med närvaroplan samt uppföljning av denna. I dessa ärenden har metodutvecklarna inte haft någon direktkontakt med vårdnadshavare eller barn. Metodutvecklarna har också agerat konsulterande gentemot socialtjänsten i sju ärenden. I samtliga har samtycke inhämtats från vårdnadshavare.

Avslutande ärenden: 22 (redovisas i resultatdelen).

Pågående ärenden: 9

Beskrivning av individärenden där metodutvecklarna haft en samordnande roll

Metodutvecklarna har haft en samordnande roll i individärenden. I samtliga ärenden har samtycke inhämtats från vårdnadshavare innan metodutvecklarna tagit del av problematiken. Skolan har genomfört kartläggning med stöd av metodutvecklarna. I dessa ärenden har relationen mellan vårdnadshavare och skola varit ansträngd och skolfrånvaroproblematiken omfattande och komplex, det har funnits behov av en samordnande neutral aktör.

I den samordnande rollen har en metodutvecklare funnits tillgänglig för alla parter vid frågor och funderingar. Förslag, ändringar och funderingar på nästa steg i planen har tagits vid kommande uppföljningsmöte som skett med två till tre veckors mellanrum. Metodutvecklarna har ansvarat för upprättande, utvärdering och löpande revidering av närvaroplanen. Metodutvecklarna har varit sammankallande till uppföljningsmöten. Vartefter målen i närvaroplanen uppnåtts har metodutvecklarna i samråd med skola och vårdnadshavare trappat ner insatsen, överlämnat arbetsuppgifter till skolan (sammankallande, revidering av närvaroplan mm) för att därefter avsluta och utvärdera insatsen.

Avslutande ärenden: 7 (redovisas i resultatdelen).

Pågående ärenden: 6

Beskrivning av individärenden där metodutvecklarna arbetat praktiskt och elevnära

Metodutvecklarna har i sex individärenden arbetat i direktkontakt med barnet i fråga. Dessa ärenden är olika men har som gemensam

---

²⁸ Bilaga 2: Mall för närvaroplan

nämnare en omfattande problematisk skolfrånvaro. Dessa barn är långt ifrån en fungerande skolgång. Arbetsgången har varit densamma i samtliga ärenden:

1. Metodutvecklarna har fått information om ärendet från skolan
2. Möte mellan skolan och metodutvecklare
3. Möte mellan metodutvecklare och vårdnadshavare
4. Brev skickats till barnet från metodutvecklare²⁹
5. Hembesök
6. Kartläggning av frånvaron har gjorts av metodutvecklare i hemmet
7. Analys presenterats för barnet, vårdnadshavare och skola
8. Närvaroplan upprättas

Dessa individärenden har olika karaktär och individerna har olika förutsättningar, stegen som följer på den ovan beskrivna inledningen är anpassade efter de varierande förutsättningarna. Ofta har metodutvecklarna fungerat som en bro mellan hem och skola och skapat förutsättningar för regelbunden och ökad närvaro, vilket också är projektets huvudmål.

Exemplifierande individärende

Nedan följer en beskrivning av ett individärende för att exemplifiera hur metodutvecklarna arbetat praktiskt och elevnära.

Elev i åk 3 som har haft en problematisk skolfrånvaro sedan åk1. Arbetsgången har inletts enligt beskrivning 1 - 8 ovan. Detta genomfördes under 2 veckor. Första steget i närvaroplanen handlade om att skapa trygghet utanför hemmet. Eleven och metodutvecklaren tränade på att gå ut och promenera i närområdet. Promenaderna förlängdes efter varje tillfälle. När trygghet fanns i att vara utanför hemmet blev målet att närma sig skolan fysiskt via promenader. När trygghet att närma sig skolan fanns blev målet att skapa skolanknytning genom att samtala om bilder från klassrummet, matsalen och skolbänken vid skolgränsen. Skolan förberedde material till eleven som metodutvecklare och elev hämtade och lämnade vid skolans entré.

Denna process pausades under sommarlovet och veckan innan skolstart återupptogs den. Målet att skapa skolanknytning var i fokus vid skolstart men eleven var redo för nästa steg. Eleven besökte tillsammans med metodutvecklaren skolan och gick in i skolbyggnaden alla dagar veckan innan skolstart. Samma vecka som skolstart så besökte eleven klassrummet, träffade lärare och klassens resurs. Eleven startade åk 4 med anpassad studiegång (kortare skoldag). Schemat och stödet kring eleven anpassades utifrån elevens önskemål i kartläggningen. Eleven cyklade med kompisar till skolan och möttes av vårdnadshavare eller metodutvecklare vid

---

²⁹ Bilaga 3 Exempel brev till barnen

skoldagens slut. Metodutvecklare och elev utvärderade tillsammans varje vecka med hjälp av en känslotermometer.³⁰

Vårdnadshavare till barn med problematisk skolfrånvaro

Problematisk skolfrånvaro kan drabba vilken familj som helst oavsett föräldrastil och kunskapsnivå.³¹

De vanligaste igenkänningstecken hos vårdnadshavare som metodutvecklarna mött under projektiden är att de:

- Upplever att de inte tidigare blivit lyssnade på
- Upplever en hög stressnivå över att inte förmå sitt barn att gå till skolan
- Är medvetna om att nuvarande situation inte är hållbar eller bra i längden
- Upplever hopplöshet
- Känner skam och skuld
- Känner desperation och ilska

De igenkänningstecken som vi uppmärksammat hos de vårdnadshavare vi mött stämmer väl överens med vad som beskrivs inom forskning och litteratur³² samt det som framkommer i samhällsdebatten via exempelvis tidningsreportage och TV-program. Metodutvecklarna har uppmärksammat dessa igenkänningstecken i möten med vårdnadshavarna för att hantera och bemöta känslorna som uppstår.

Metodutvecklarna har genomfört en enkätundersökning för att få feedback om hur vårdnadshavarna upplever metodutvecklarnas insats. Syftet med undersökningen är att få information om vad som fungerat bra och vad som kan utvecklas. Alla vårdnadshavare vars barn metodutvecklarna kommit i direktkontakt med har erbjudits att delta i undersökningen. Deras deltagande har varit frivilligt och deras svar har behandlats så att inga obehöriga kan ta del av dem. Vårdnadshavarna har fått information om att resultatet kommer att redovisas i denna slutrapport.

---

³⁰ Bilaga 4 Bild känslotermometer och exempel på resultat

³¹ <https://attention.se/2022/09/01/barnpsykiatern-med-hemmasittande-barn-jag-vet-inte-heller-vad-jag-ska-gora/>

³²Forsell, Tobias 2020

Resultat

Nedan redovisas i vilken mån projektmålen uppnåtts. Först redovisas andelen rapporterade lektioner och därefter huvudmålet, ökad närvaro i tidig ålder F-6, följt av delmålen.

Andelen rapporterade lektioner

Tabellen nedan visar att all frånvaro inte registreras på skolorna. Syftet med registrering och rapportering av lektioner är ytterst att säkerställa elevernas rätt till en likvärdig utbildning. En bra registrering och rapportering av lektioner är en grundförutsättning för ett systematiskt kvalitetsarbete, som syftar till att främja närvaro och förebygga samt åtgärda frånvaro.

Skola	HT 21	VT 22	HT 22 tom v 44
Skola 1	92.8%	93.1%	97.6%
Skola 2	96.9%	95.3%	95.3%
Skola 3	71.3%	74.6%	94.8%
Skola 4	90.0%	89.5%	93.9%
Skola 5	90.0%	90.6%	91.6%
Skola 6	89.3%	87.4%	91.2%
Skola 7	86.1%	81.2%	91.0%
Skola 8	91.1%	90.8%	90.8%
Skola 9	90.2%	86.8%	90.1%
Skola 10	88.5%	87.3%	88.8%
Skola 11	90.1%	87.7%	87.0%
Skola 12	82.3%	81.8%	85.6%
Skola 13	88.7%	86.5%	84.3%
Skola 14	86.4%	85.0%	79.6%

Tabell 1. Tabellen visar total lektionsrapportering (%) per skola.

- Resultatet vid den senaste mätningen visar att andelen rapporterade lektioner har ökat
- 9 av 14 skolor har hittills under höstterminen 2022 en rapporteringsgrad över 90%
- Tabellen visar på stora skillnader mellan kommunens skolor

Avslutade individärenden där metodutvecklarna haft en konsulterande roll

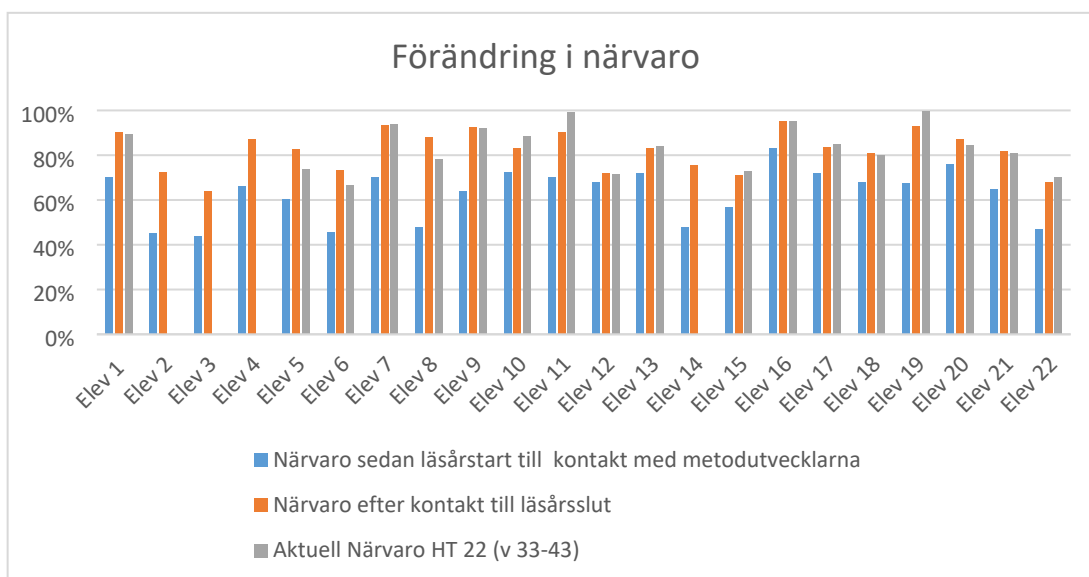

Diagram 1: Förändring i elevers närvaro innan och efter kontakt med metodutvecklarna. Även nuvarande termins närvaro redovisas. Elev 2, 3, 4, 14 har bytt till fristående aktör, därav saknas procentsats på aktuell närvaro HT 2022.

- Resultatet visar att samtliga 22 avslutade ärenden fick en högre närvaro efter metodutvecklarnas konsulterande insats.
- 8 av 18 elever har efter avslutad insats fortsatt att förbättra sin närvaro. (4 individer kan vi inte följa då de bytt till fristående aktör)
- Samtliga individer vi kan följa har högre närvaro i nuläget än de hade innan metodutvecklarnas konsulterande insats.

Avslutade individärenden där metodutvecklarna haft en samordnande roll

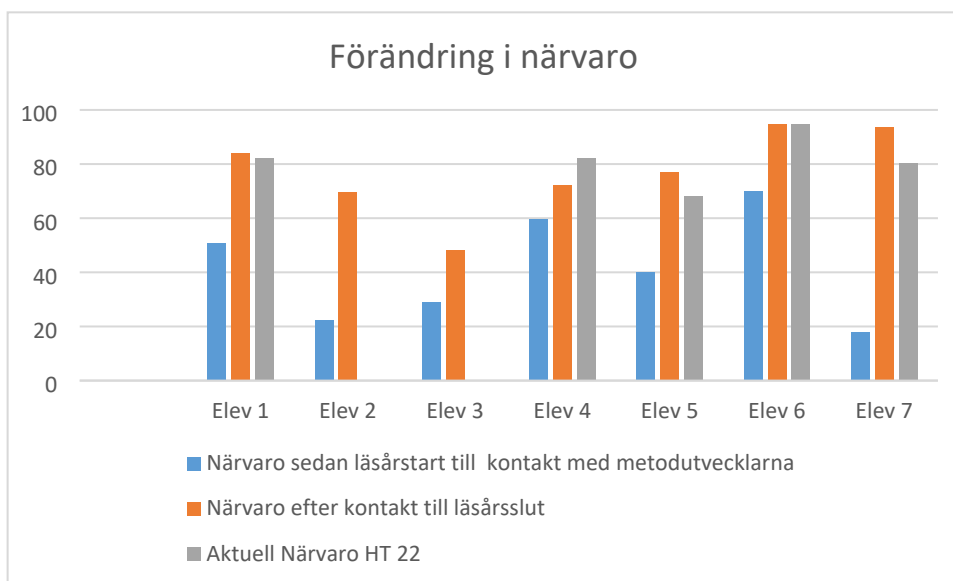

Diagram 2: Förändring i elevers närvaro innan och efter kontakt med metodutvecklarna. Även nuvarande termins närvaro redovisas. Elev 2 och 3 har bytt till fristående aktör, därav saknas procentsats på aktuell närvaro HT 2022.

- Resultatet visar att alla 7 avslutade ärenden fick en högre närvaro efter att metodutvecklarna varit samordnande i ärendet.
- 2 av 7 (2 av individerna har bytt skola till privat aktör därav vet vi ej aktuell närvarostatus) har efter avslutad insats fortsatt att öka närvaron.
- Samtliga individer vi kan följa har högre närvaro i nuläget än de hade innan metodutvecklarnas samordnande insats.

Individärenden där metodutvecklarna arbetat praktiskt och elevnära

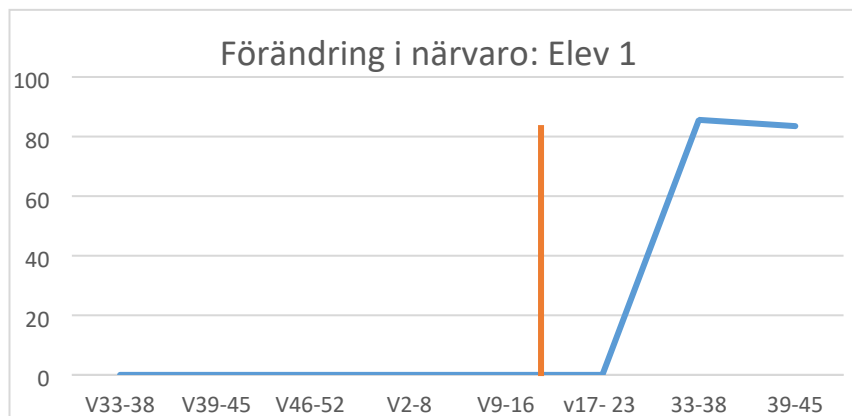

Diagram 3: Diagrammet visar närvaro i % under hösttermin -21, vårtermin -22 samt hösttermin -22 fram tom v45. Y-axeln visar närvaro (%) och X-axeln visar mätpunkterna, vi har valt att mäta närvaron i sex veckors intervall.

Elev 1: Den röda linjen symboliserar start av utredning. Kartläggningen genomfördes av metodutvecklarna i hemmet och tillsammans med skola, vårdnadshavare och elev skapades en närvaroplan som har utvärderats varannan vecka.

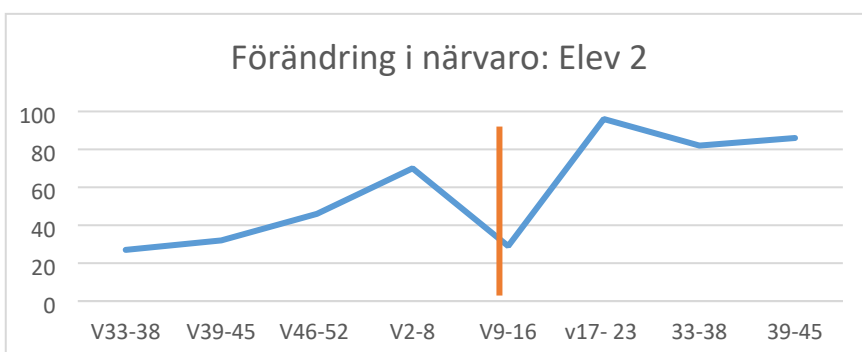

Diagram 4: Diagrammet visar närvaro i % under hösttermin -21, vårtermin -22 samt hösttermin -22 fram tom v 45. Y-axeln visar närvaro (%) och X-axeln visar mätpunkterna, vi har valt att mäta närvaron i sex veckors intervall.

Elev 2: Den röda linjen symboliserar start av utredning. Kartläggningen genomfördes av metodutvecklarna i hemmet och tillsammans med skola, vårdnadshavare och elev skapades en närvaroplan som har utvärderats varannan vecka.

Vi väljer att endast redovisa två av individärenden där metodutvecklarna arbetat praktiskt och elevnära i på grund av integritetsskäl och skolbyten.

Ökad närvaro i tidig ålder, F – 6

Metodutvecklarna har genomfört olika typer av närvaromätningar på gruppnivå. Närvaromätningarna har genomförts på kommun- och skolnivå. Närvaron på gruppnivå kan följas innan, under och efter implementeringen och därefter fortsatt följas över tid. Mätningarna på gruppnivå är kopplade till projektets huvudmål: ökad närvaro i F-6.

Resultaten av mätningarna måste analyseras och tolkas med stor försiktighet. Två starkt bidragande anledningar till detta är att mätperioden är relativt kort samt att Coronapandemin haft en stor påverkan på skolnärvaron. Skolverkets rapport³³ tyder på att frånvaron fördubblats som en konsekvens av pandemin. Ovan nämnda anledningar bidrar till svårigheten att påvisa vilka faktorer som påverkar närvaron.

Andel elever med oroande skolfrånvaro

Tabellerna nedan visar andel elever (%) inom kommunens F6-skolor (projektets målgrupp) med en total frånvaro på minst 15 procent. Uppdelning efter grad av total frånvaro samt termin.

Höstterminen 2021

F-6	15 - 19 %	20 - 29 %	30 - 49 %	>50 %	Summa (minst 15 %)
Andel (%)	14,8%	11,1%	2,5%	0,7%	29,1%
Antal	566	425	96	25	1112

Tabell 2: Andel (%) och antal elever inom kommunens F6-skolor med en total frånvaro på minst 15 procent. Mätperiod höstterminen 2021.

Vårterminen 2021

F-6	15 - 19 %	20 - 29 %	30 - 49 %	>50 %	Summa (minst 15 %)
Andel (%)	15,7%	10,0%	2,4%	0,6%	28,7%
Antal	599	383	91	23	1096

Tabell 3: Andel (%) och antal elever inom kommunens F6-skolor med en total frånvaro på minst 15 procent. Mätperiod vårterminen 2022.

Höstterminen 2022

F-6	15 - 19 %	20 - 29 %	30 - 49 %	>50 %	Summa (minst 15 %)
Andel (%)	9,3%	6,5	1,6	0,4	17,8
Antal	366	254	62	17	699

Tabell 4: Andel (%) och antal elever inom kommunens F6-skolor med en total frånvaro på minst 15 procent. Mätperiod höstterminen 2022 tom v45.

- Tabellerna visar en markant minskning av frånvaron under höstterminen 2022. Vad minskningen beror på behöver tolkas med försiktighet men det är rimligt att anta att en

³³ Skolverkets rapport (2021)

betydande del av minskningen kan härledas till den avklingande Coronapandemin.

Frånvaro för kommunens F6-skolor

Nedanstående diagram visar andelen (%) elever i kommunens F6-skolor med en total frånvaro på minst 15 %. En frånvaro över 15 % kan anses vara oroande och motsvarar 27 missade skoldagar på ett läsår.

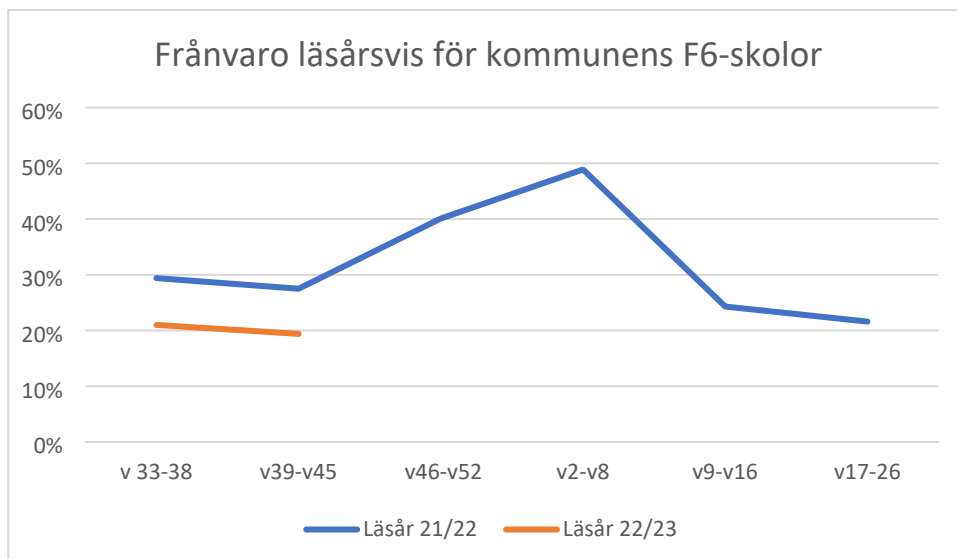

Diagram 5: Andel (%) elever inom kommunens F6-skolor (projektets målgrupp) med en total frånvaro på minst 15 %.

Individarbetet leder till ökad närvaro på individ- och gruppnivå

Ovan redovisas 31 individärenden där metodutvecklarna varit inblandade i varierande omfattning. Utöver dessa ärenden, där de flesta är avslutade, är vi involverade i ett antal ärenden som inte är avslutade eller av andra anledningar inte kan redovisas till exempel beroende på integritetsskäl. Då metodutvecklarna i arbetet med individer med få undantag uppnår ökad skolnärvaro så är det klart att metodutvecklarnas insats inte bara leder till ökad närvaro för individer utan också direkt kan kopplas till en ökad närvaro på gruppnivå.

Metodutvecklarna anser att huvudmålet är uppnått men poängterar att närvaron kan öka ytterligare, arbetet med att öka närvaron bör bedrivas med både kortsiktiga och långsiktiga mål. Att inte aktivt arbeta för att minska frånvaron leder sannolikt till ökad frånvaro på både kort och lång sikt.

Enkätundersökning riktad mot vårdnadshavare till barn med problematisk skolfrånvaro

Metodutvecklarna har genomfört en enkätundersökning för att få feedback om hur vårdnadshavarna upplever metodutvecklarnas insats. Alla vårdnadshavare vars barn metodutvecklarna kommit i direktkontakt med har erbjudits att delta i undersökningen. Enkäten finns i sin helhet som bilaga.³⁴

I vilken grad anser du att Närvaroprojektet bidragit till en förbättrad skolsituation för eleven?
13 svar

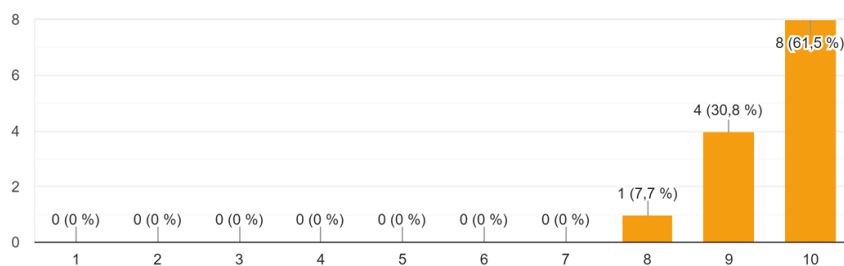

Diagram 6: Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 100% av vårdnadshavarna uppger att Närvaroprojektet bidragit till en förbättrad skolsituation för eleven.

Då urvalet och antalet svar på enkäten är begränsat kan metodutvecklarna inte dra generella slutsatser men svaren ger en indikation på att metodutvecklarnas insatser bidragit till en upplevelse av att ha blivit lyssnad på, förbättrad kommunikation mellan hem och skola samt att skolsituationen för de berörda eleverna förbättrades.

---

³⁴ Bilaga 5 Resultat enkätundersökning vårdnadshavare

Implementering av modell och arbetssätt

Metodutvecklarna skapade en utvärderingsplan för att utvärdera måluppfyllelse för delmålet *Implementering av modell och arbetssätt för närvaroarbetet i Nyköpings kommun*. Utvärderingsplanen är inspirerad av folkhälsomyndighetens rapport "Från nyhet till vardagsnytta – om implementeringens mödosamma konst" och Proctor och Brownson³⁵ som listar en rad exempel på utfallsmått för en komplett utvärdering av implementeringsprocesser:

- I vilken mån har implementeringen genomförts enligt plan (implementation, genomförande)
- I vilken mån den nya metoden har upptagits i organisationen (adaption, antagande)
- I vilken mån den nya metoden har nått ut, eller integrerats, i organisationen (penetration, genomslag)
- I vilken mån den nya metoden har institutionaliserats i organisationen, dvs. självklar användning på längre sikt (sustainability, hållbarhet)

Metodutvecklarna har valt att redovisa utfallsmått utifrån genomförande, antagande, genomslag och hållbarhet. Till varje utfallsmått har frågeställningar formulerats utifrån nyckelfaktorer från modellen och arbetssättets fyra hörnstenar (främja, förebygga, utreda och åtgärda).

Hållbarhet är ett viktigt utfallsmått för att bedöma om en implementeringsprocess har varit lyckosam eller inte, dock är det många olika faktorer som påverkar utfallet av en implementering.

---

³⁵ Proctor EK, Brownson RC (2012)

	Genomförande				Antagande			Genomslag		Hållbarhet		Närvarograd	
	Har deltagit på basutbildning	Har deltagit på EHT-utbildning	Har fått tillgång till Närvaroprojektets material	Mottagit besök av socialtjänsten	Funktionen närvarombud finns på skolan/skolområdet	Arbetat tillsammans med Närvaroprojektet i individärenden	Genomfört kartläggningen i handledning med Närvaroprojektet	Genomfört kartläggningen självständigt, handledning i analysarbetet	Genomfört kartläggning självständigt	Genomfört kartläggning och analys självständigt	Genomfört kartläggning, analys och närvaroplan självständigt	HT -21	HT -22 tom v 44.
Skola 1												87,8	91,2
Skola 2												86,1	91,3
Skola 3												87,8	88,6
Skola 4												83,5	89,5
Skola 5												86,5	90,8
Skola 6												87,7	92,3
Skola 7												87,1	89,7
Skola 8												85,9	90,8
Skola 9												86,0	90,4
Skola 10												84,9	91,8
Skola 11												89	92,2
Skola 12												86,3	89,9
Skola 13												83,3	88,8
Skola 14												86,0	92,2

Tabell 5: Utvärdering av implementeringsplanen. Grön färg visar att målet är uppnått. Röd färg visar att målet inte med säkerhet kan sägas uppnått.

Utvärderingen av implementeringsplanen visar att

- 8 av 14 skolor har funktionen närvarombud.
- 6 av 14 skolor genomför kartläggning och analys självständigt.
- 3 av 14 skolor genomför kartläggning, analys och upprättande av närvaroplan självständigt.

Med utgångspunkt i det som redovisas i tabell 5 anser metodutvecklarna att delmålet *implementering av modell och arbetssätt* i stora delar uppnått. För att säkerställa om modell och arbetssätt blivit institutionaliserat behöver utvecklingen följas och en ny utvärdering av implementeringen genomförs vid ett senare tillfälle.

Ökad kunskap om frånvaro i verksamheterna

Utbildningsinsatsen var första steget i implementeringen av den framtagna metoden och arbetssättet. Utbildningen syftade till att höja den generella kunskapen kring oroande och problematisk skolfrånvaro. I anslutning till utbildningen genomfördes en enkät med frågor om utbildningen. Nedan redovisas svaren på två av frågeställningarna. Skol³⁶- och socialtjänstpersonalens³⁷ svar redovisas separat. Båda enkäterna finns som bilaga.

Skolpersonalens svar

Fråga 1:

Jag har fått ökad kunskap kring problematisk skolfrånvaro.
118 svar

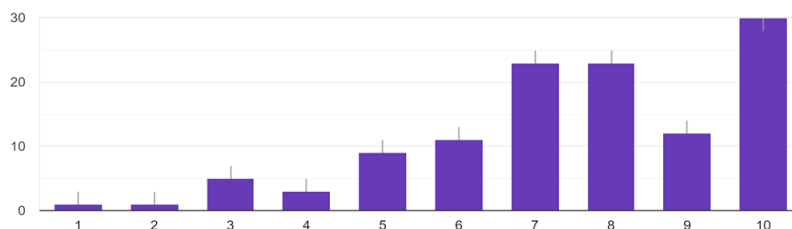

Diagram 7: Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 75% av deltagarna uppger att de fått en ökad kunskap kring problematisk skolfrånvaro.

Fråga 2:

Utbildningens innehåll var relevant i förhållande till mitt uppdrag.
118 svar

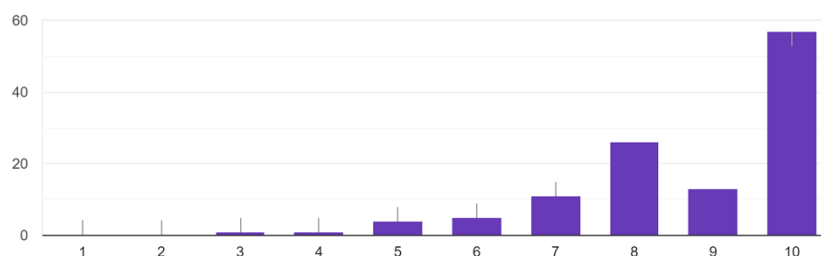

Diagram 8: Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 91% av deltagarna uppgav att utbildningens innehåll var relevant i förhållande till deras uppdrag.

³⁶ Bilaga 6 Enkät skolpersonal

³⁷ Bilaga 7 Enkät socialtjänstpersonal

Socialtjänstpersonalens svar

Fråga 1:

Jag har fått ökad kunskap kring problematisk skolfrånvaro.

16 svar

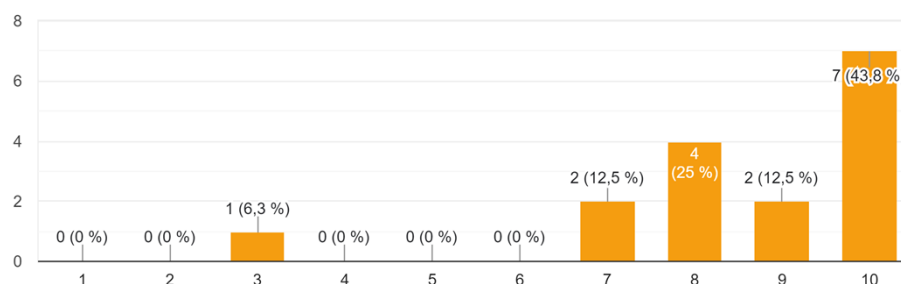

Diagram 9: Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 94% av deltagarna uppger att de fått en ökad kunskap kring problematisk skolfrånvaro

Fråga 2:

Utbildningens innehåll var relevant i förhållande till mitt uppdrag.

17 svar

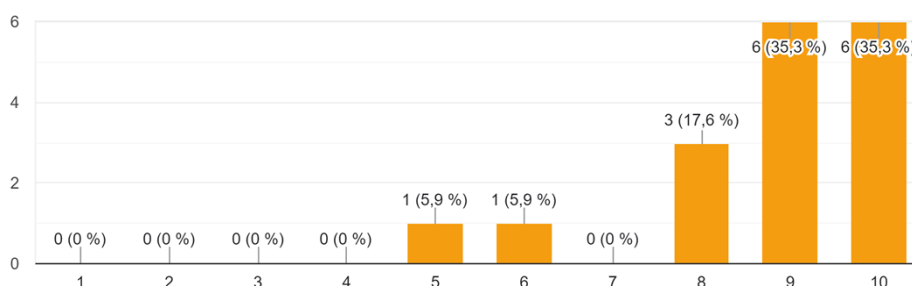

Diagram 10: Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 88% av deltagarna uppgav att utbildningens innehåll var relevant i förhållande till deras uppdrag.

Utifrån svaren i utvärderingen av basutbildningen, som genomförts av både skolpersonal som möter målgruppen i det dagliga arbetet och socialtjänstpersonal, anser metodutvecklarna att delmål *ökad kunskap inom verksamheten* är uppnått.

Ökad samverkan mellan skolan och socialtjänsten kring barn med skolfrånvaro

Metodutvecklarna har identifierat fyra nyckelfaktorer för att nå detta delmål: tillit, samsyn, kommunikation och kartläggning.

Metodutvecklarna har i implementeringen sett till att alla kommunala F-6 skolor tagit emot besök av socialtjänsten. Detta för att öka tillit och kunskap om varandras professioner och verksamheter samt skapa förståelse för varandras förutsättningar, möjligheter och begränsningar.

- 12 av 14 skolor har tagit emot besök av socialtjänsten.

Nyckelfaktorerna kartläggning, samsyn och kommunikation når vi genom att skolan ska utreda frånvaron med hjälp av det framtagna kartläggningmaterialet. Genom kartläggning och efterföljande analys av frånvaron skapas förutsättningar för att skola, socialtjänst, vårdnadshavare och elev når samsyn, att alla inblandade parter ser och förstår frånvaron på samma sätt, vilket leder till att man tillsammans kan förändra den. När samsyn finns skapas en gemensam närvaroplan och med utgångspunkt i den och regelbunden uppföljningen av densamma kan konstruktiv och positiv kommunikation ske.

- 6 av 14 skolor genomför kartläggning och analys självständigt.
- 3 av 14 skolor genomför kartläggning, analys och upprättande av närvaroplan självständigt.

Implementeringen av modell och arbetssätt samt basutbildningen för berörd skol- och socialtjänstpersonal skapar förutsättningar för ökad samverkan. Detta utifrån vetskapen att när professionella från olika verksamheter har samma grundkunskap och förståelse av frånvaroproblematik skapas gynnsamma förutsättningar för god samverkan kring detta.

- Basutbildningen är genomförd för samtliga 14 grundskolor
- Basutbildningen är genomförd för individ- och familjeomsorgs (IFOs) verksamheter

Metodutvecklarna ser att många processer i modellen, arbetssättet och implementeringen är gynnsamma för att stärka samverkan mellan skola och socialtjänst.

Krav på resultat

- Anställning av kompetens senast 2020-12-30.
- Nulägesanalys ska levereras till styrgrupp senast 2020-12-30.
- Uppföljningsinstrument/indikatorer levereras 2021-01-30.
- Modell för närvarobete i Nyköpings kommun levereras senast 2021-05-30.
- Modell för implementering i Nyköpings kommun levereras senast 2021-09-30.
- Implementering av modellen i Nyköpings kommun levereras stegvis enligt plan med start 2021-11-01 tom 2022-06-01.
- Uppföljning och utvärdering av modellen sker från 2022-06-02 tom 2022-11-30.
- Slutrapport levereras till styrgruppen senast 2022-12-01.

Tidsram

Projektet genomförs 2021-01-01 till 2022-12-30.

Tidplan

2020-06-12 Beslut om att starta projekt
2020-06-12 Av beställaren en godkänd projektbeställning
2020-11-17 Av beställaren godkänd projektplan
2021-01-24 Av beställaren godkänt revidering av projektplan
2021-06-12 Av beställaren godkänd statusrapport
2021-09-24 Av beställaren godkänt revidering av projektplan
2021-12-01 Av beställaren godkänd statusrapport
2022-05-17 Av beställaren godkänd statusrapport
2022-11-21 Av beställaren godkänt projektavslut och projektrapport

Resurser och kostnader

Inga avvikelser jämfört med de ursprungliga resurs- och kostnadsramarna.

Erfarenheter

Metodutvecklarna har identifierat framgångsfaktorer som bidragit till att de ovan beskrivna resultaten uppnåddes.

Projektet är riktat mot problematisk frånvaro vilket beskrivs som ett stort samhällsproblem. Problemet är påtagligt och uppenbart för de professionella vi möter. Detta medför att projektet är efterfrågat och att det utifrån ett tydligt problem finns en vilja att lära, veta mer, påverka och få hjälp. Då problemet är uppenbart är viljan till förändring och utveckling relativt stor, vilket är en tacksam utgångspunkt.

Huvudmålet och delmålen var tydliga även om vi i projektets inledning förändrade dessa genom att huvudmålet och ett av delmålen ersatte varandra. Huvudmålet blev då *Ökad närvaro i tidig ålder* medan det tidigare huvudmålet att ta fram *modell och arbetssätt för närvaroarbetet i Nyköpings kommun* blev ett delmål. Samtidigt som målen var tydliga gav de möjlighet till stor frihet inom målets ram då målen inte var snäva eller överdrivet preciserade. Tydligheten i målformuleringen samtidigt som vägen att uppnå målet inte var bestämd eller styrd gav metodutvecklarna frihet och ansvar att uppnå dessa. I kombination med ett tillitsfullt ledarskap var detta en framgångsfaktor.

Projektets målgrupp var tydligt avgränsad. Att begränsa målgruppen och satsa på de tidiga åldrarna (F-6) trots vetskapen om att problemen tilltar i senare skolår var en förutsättning för att metodutvecklarna har kunnat jobba genomgripande på både strategisk och operativ nivå.

Metodutvecklarna har fått möjlighet att arbeta strategiskt och långsiktigt med främjande och förebyggande insatser, i många andra projekt och kommuner är fokus starkt riktat mot det åtgärdande arbetet vilket i bästa fall leder till kortsiktiga, positiva resultat.

Metodutvecklarna uppfattar att projektet var väl genomtänkt och förberett innan det sattes. Rekryteringsprocessen uppfattar vi också som genomtänkt och noggrann där de ansvariga ansträngde sig för att hitta personer med olika bakgrund, utbildning och erfarenhet som kompletterande varandra. Vidare lades det vikt på att rekrytera personer som man uppfattade kunde fungera väl tillsammans.

Metodutvecklarna har haft kontinuerlig handledning av skolpsykolog. Detta har varit oerhört värdefullt på flera olika plan. Handledningen har bidragit till fokus på målen och att föra det strategiska arbetet framåt samtidigt som den har hjälpt oss i det dagliga arbetet där vi mött olika professioner, vårdnadshavare och barn som projektet berör. Handledaren har fungerat som en kritisk och granskande vän som genom det förhållningssättet bidragit till hög kvalitet i alla projektets delar. Vidare har handledaren via sin profession ökat vår kunskap och förståelse för flera av de faktorer som ofta bidrar till

problematiske frånvaro till exempel oro, obehag och ångest samt olika NPF-tillstånd. Vi har också fått utbildning och fortbildning kring bland annat samtalsteknik (MI) och sorgearbete vilket gett oss verktyg i bemötandet av barn och vårdnadshavare som ofta befinner sig i en ansträngd situation.

Metodutvecklarna har olika utbildning, erfarenhet och kompetens. Det har bidragit till olika infallsvinklar och kompletterande synsätt. Då projektet är ett samarbete mellan DSO och DU har det varit viktigt att det funnits erfarenhet från både skola och omsorgen. Vidare har metodutvecklarnas förmåga att arbeta på flera olika plan varit en framgångsfaktor. Metodutvecklarna har arbetat strategiskt med att ta fram och implementera metoder och arbetssätt, utbildande och även operativt i samarbete med olika professionella samt vårdnadshavare och barn.

Att ha ett vetenskapligt förhållningssätt har varit en framgångsfaktor. Arbetet har hela tiden bedrivits i enlighet med forskningen och den beprövade erfarenheten på området. Vidare har vi arbetat målmedvetet med mätbarhet och måluppföljning. Vi ska enbart arbeta med det som ger påvisbara positiva resultat på de uppsatta målen. Att inblandade får uppleva samt att vi kan påvisa att metoder och arbetssätt har positiva resultat är en viktig framgångsfaktor.

Projektet var ett samarbete mellan DSO och DU men givet att problematiske frånvaro uppstår och uppmärksammas i och av skolan och att det ingår i skolans uppdrag att utreda och åtgärda densamma, så har projektets tyngdpunkt på ett naturligt sätt varit förskjuten mot skolan och DU. Tack vare ett starkt ledarskap av projektledaren från DSO så hamnade de mål och det arbete som främst berör socialtjänsten inte i skymundan, det fanns hela tiden ett fokus på dessa områden även om huvuddelen av arbetet och målen främst berör skolvärlden.

Metodutvecklarna har identifierat saker som skulle kunna ha gjorts på ett bättre sätt.

Vid projektstart pågick en omorganisation inom DU som metodutvecklarna inte var medvetna om. Den tänkta projektledaren från DU, som också varit med i initieringen av projektet, ersattes. Dessa omständigheter ledde till att projektets uppstart var otydlig och projektets förankring i divisionen får antas ha blivit försvagad. Projektet hade på en mer generell nivå behövt en tydligare förankring och varit en naturlig del av division utbildning.

Projektets huvudmål och delmål var tydliga. Dock är målet om ökad samverkan mellan skolan och socialtjänsten inte utformat så att det lätt låter sig utvärderas. Metodutvecklarna upplever att det har varit svårt att utvärdera måluppfyllelsen kring samverkansmålet.

Rekommendationer

I dagens moderna samhälle finns möjlighet till ständig uppkoppling och underhållning på tv och internet och att ha kontakt med andra via mobil och internet dygnet runt. Kanske har det aldrig varit enklare och mer lockande att vara frånvarande från skolan än vad det är idag.

Ingen vet med säkerhet om frånvaron har ökat i svensk grundskola, men vi upplever i likhet med många andra sakkunniga och forskare, i Sverige såväl som i andra länder, att det finns ett växande problem med att elever hamnar i en oroande eller problematisk frånvaro. Även om frånvaron var lika stor, eller till och med större, förr i tiden får frånvaron större konsekvenser för individer i dagens kunskapssamhälle än vad den fick för tidigare generationer. Vi vet att frånvaro samvarierar med senare arbetslöshet, missbruk, psykiska besvär och andra riskbeteenden.

Konsekvenserna av frånvaro drabbar inte bara individen utan även deras familjer. Föräldrar vill att det ska gå bra för deras barn. Föräldrar vill att deras barn ska ha de kunskaper som grundskolan syftar till att ge. Konsekvensen av frånvaro kan bli att eleverna saknar dessa kunskaper. Huvudmän och skolor behöver ta ansvar för att elever får det stöd och de utmaningar de behöver för att känna tillit och trygghet inför att gå till skolan, kunna nå kunskapsmålen, och utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Skolan, socialtjänsten och andra samhällsaktörer måste agera för att tillgodose elevernas rätt till utbildning. FN:s konvention om barnets rättigheter är svensk lag. Den innebär bland annat en skyldighet att *särskilt vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott.*

Förbättringsområden och förslag på åtgärder

Arbetet i närvaroprojektet handlar ytterst om att säkerställa alla elevers rätt till en likvärdig utbildning. Rätten till en likvärdig utbildning berör inte enbart skolväsendet, för att lyckas vända frånvaro till närvaro behöver många aktörer samverka. Det finns frågor som vi i närvaroprojektet inte ensamma kan besvara. Elevers rätt till en likvärdig utbildning vilar på en rättssäker och korrekt tillämpning av regelverket i kombination med hög kompetens hos de verksamma. Det finns kunskap om orsaker till frånvaro, det finns lagreglering om skolplikt och rätten till utbildning, och det finns riktlinjer och närvarorutiner i kommunen. Vi ser dock att det finns ett behov av att vidta åtgärder för att tillgodose elevers rätt till en likvärdig utbildning i Nyköpings kommun.

Om vi anser att skolan är betydelsefull, är närvaron central. Skolan behöver hävda sin betydelse och elever behöver få en tydlig signal om att varje dag i skolan är betydelsefull och att varje lektion räknas. I nedanstående text vill vi ge vår syn på den problembild som vi identifierar inom ramen för projektet. Utifrån vår kunskap om problematisk frånvaro och den bild som framträder när vi arbetar med projektets olika mål, lämnar vi nedan ett antal framåtsyftande förslag.

Metodutvecklarna har identifierat följande förbättringsområden:

- Det finns brister i närvaroregistreringen, Vilket innebär att frånvaro inte upptäcks eller upptäcks för sent. Om närvaroregistreringen brister försvårar det möjligheten att vidta snabba, förebyggande åtgärder.
- Det finns brister i att det inte finns en enhetlig riktlinje för när frånvaron anses vara oroande och bör uppmärksammas.
- Det finns brister i att det inte finns en enhetlig riktlinje för när frånvaron anses problematisk och behöver utredas.
- Det finns brister i uppföljning och analys av frånvaro, vilket leder till att man ofta reagerar för sent på frånvaro.
- Det förekommer brister i kartläggningen av orsakerna till frånvaro, vilket leder till att det finns risk för att man sätter in generella åtgärder snarare än individanpassade, specifika åtgärder.
- Elevhälsan ska samverka med övrig skolpersonal. Sambandet mellan lärande, hälsa och skolresultat är ett starkt skäl för att detta ska ske. Metodutvecklarna uppfattar dock att det ibland finns hinder för samverkan, bland annat beroende på att elevhälsans personal inte alltid finns på skolorna och att elevhälsans ansvar och roll i arbetet med frånvaro inte är tydliggjort. Samverkan inom skolenheten är av stor betydelse för att nå framgång i närvaroarbetet.
- Det finns brister i samverkan mellan olika aktörer bland annat skola, barn- och ungdomspsykiatri, socialtjänsten och habiliteringen.
- Kunskapen om hur närvaro kan främjas och förebyggas förefaller vara bristfällig på många håll. Det innebär att vi riskerar att inte vägledas av den kunskap som finns kring hur man förebygger och minskar frånvaro. Vi ser att närvarorutiner och riktlinjer inte alltid används i tillräcklig utsträckning inom kommunen. Detta leder till brister i skolpliktsbevakningen.
- Det finns organisatoriska brister beträffande bemötandet av barn i behov ett mindre sammanhang.

Metodutvecklarnas förslag och bedömningar

Metodutvecklarnas förslag syftar till att skolorna ska uppmärksamma och agera på elevers frånvaro på ett tidigare stadium än vad som sker idag och att eleverna ska få den hjälp de behöver för att deras rätt till utbildning ska tillgodoses. Ytterst syftar förslagen till att bidra till en bättre skolmiljö med ökad skolnärvaro. Vi bedömer att förslagen kan leda till en minskad frånvaro, ett ökat fokus på främjande och förebyggande arbete och till att frågan får den uppmärksamhet som den förtjänar.

Förslag: En långsiktig plan för att arbeta förebyggande och främjande

Bedömning: Många kommuner och huvudmän verkar uppmärksamma frånvaro i större utsträckning nu än tidigare. Det finns många huvudmän och skolor som arbetar aktivt för att främja närvaro eller efterfrågar stöd i form av kunskap, erfarenheter och idéer för att påbörja ett sådant arbete. Trots detta hamnar elever i långvarig frånvaro. Det som ofta är slående när metodutvecklarna är i kontakt med andra kommuner är att de har team som arbetar endast åtgärdande. Det metodutvecklarna upplever att många saknar är en strategi för att minska frånvaron generellt, att minska inflödet av elever med problematisk frånvaro. För att bemöta detta samhällsproblem behöver man arbeta både strategiskt och åtgärdande. Nedanstående förslag bör finnas med i en långsiktig plan och i de övergripande mål som bör sättas för det fortsatta närvaroarbetet i kommunen.

Förslag: Antalet registrerade lektioner måste öka

Bedömning: Syftet med registrering av närvaro är ytterst för att säkerställa elevernas rätt till utbildning. Förekomsten av frånvaro borde vara lätt att svara på. Kommunen har idag ett digitalt verktyg och system för att registrera närvaro. Alla lektioner registreras dock inte vilket leder till att all frånvaro inte registreras. En bra registrering av närvaro är en grundförutsättning för ett systematiskt kvalitetsarbete, som syftar till att främja närvaro och förebygga samt åtgärda frånvaro.

Metodutvecklarna konstaterar att det förekommer brister vid registrering av frånvaro. Därutöver konstateras att frånvaro inte alltid följs upp. Det här innebär i förlängningen en risk för att elever "tappas bort", det vill säga att elever är borta från skolan i en omfattning som riskerar att påverka deras måluppfyllelse på ett negativt sätt utan att det uppmärksammas.

Förslag: Det behövs en enhetlig definition av oroande frånvaro i Nyköpings kommun

Bedömning: Metodutvecklarna konstaterar att frånvaro ofta uppmärksammas för sent. Metodutvecklarna anser att det finns behov av en mer enhetlig uppföljning av frånvaro och att bedömningen av när frånvaro är oroande och problematisk behöver ske på ett likvärdigt sätt i alla skolor. Det förekommer en stor variation i när skolor reagerar och vidtar åtgärder vid frånvaro. Ett skäl till detta kan vara osäkerhet kring när frånvaro ska anses vara oroande. Metodutvecklarna anser att gränsen för en oroande frånvaro borde gå vid 15 % frånvaro under en tremånadersperiod. Det innefattar all frånvaro, det vill säga både giltig och ogiltig frånvaro. Det behövs också en särskild uppmärksamhet kring antalet frånvarotillfällen eftersom ströfrånvaro ofta är inkörsporten till en mer omfattande frånvaro. Att en elev har en frånvaro på 15 % innebär inte att man behöver utreda frånvaron, men den ska uppmärksammas hos elev, vårdnadshavare, lärare och elevhälsa och vid fortsatt oro ska den utredas. Ett samtal med eleven gör att eleven känner sig sedd och saknad. Dessa samtal ge upphov till minskad eller ökad oro kring frånvaron, vilket leder till att en eventuell insats på rätt nivå kan komma i gång snabbt.

Förslag: All problematisk frånvaro ska utredas

Bedömning: Om en elev är frånvarande i sådan omfattning att frånvaron riskerar att ha negativ inverkan på elevens utveckling mot utbildningens mål ska en utredning av orsakerna till frånvaron göras skyndsamt. Rektorn ansvarar för att en sådan utredning sker. Detta ansvar kan delegeras till skolans närvaroombud och elevhälsa. Dessa bör i sin tur få stöd och handledning av huvudmannen, vilket uttrycks i skollagen. Med utredningen som grund ansvarar rektorn för att de åtgärder vidtas som skäligen kan krävas för att få eleven att delta i den verksamhet som anordnas. Utredningen ska ske i samråd med elev och elevens vårdnadshavare. Samråd ska även ske med elevhälsan. De åtgärder som vidtas med anledning av frånvaro som riskerar att ha negativ inverkan på elevens utveckling mot utbildningens mål ska dokumenteras. Metodutvecklarna anser att det inom ramen för närvaroprojektet framtagna utredningsmaterialet bör användas av samtliga skolor. Detta baseras på Malin Gren Landells arbete. Malin Gren Landell är psykolog, medicine doktor, författare och har skrivit den statliga utredningen *Saknad! – uppmärksamma elevers frånvaro och agera*³⁸

Förslag: Förekomsten av frånvaro måste följas för att minska

Bedömning: Trots att frånvaro innebär ett stort samhällsproblem finns det inte en samlad nationell eller lokal bild av förekomsten eller utvecklingen av frånvaron. Frånvaro behöver följas på alla nivåer. Skolnivå och huvudmannanivå är två nivåer vi kan mäta. Metodutvecklare anser att systematisk uppföljning leder till att frånvaro uppmärksammas och att åtgärder vidtas på alla nivåer för att

---

³⁸ Gren Landell, M. (2016)

tillgodose elevernas rätt till utbildning. Detta är något som bör ingå i det systematiska kvalitetsarbetet inom skolorna och utbildningsdivisionen.

Förslag: På varje skola bör det finnas en funktion (närvaroombud) som kontinuerligt följer frånvaro på individ- och skolnivå.

Bedömning: Skolan bör uppmärksamma, registrera och sedan analysera både giltig och ogiltig frånvaro. Skolan bör följa upp och analysera frånvaron per dag och över tid på individ- och gruppnivå. Metodutvecklingen bedömer att varje skolenhet bör ha en funktion (närvaroombud) som gör att frånvaron på individ- och skolnivå följs upp regelbundet. Funktionen kan utgöras av en särskild person eller ett team. Funktionen bör finnas inom den ordinarie elevhälsan. Förslaget syftar till att identifiera elever för att sätta in tidig och rätt hjälp. Vidare kan man följa frånvaromönster på skolan för att få underlag att påverka faktorer som bidrar till frånvaro. Att varje skola har ett närvaroombud ger frågan den uppmärksamhet och tyngd som forskningen visar är en förutsättning för att lyckas i arbetet med att främja närvaro och förebygga frånvaro.

Förslag: Ge lärarna en god tillgång till elevhälsans kunskap

Bedömning: Elevhälsan ska samverka med övrig skolpersonal. Sambandet mellan lärande, hälsa och skolresultat är ett starkt skäl för att detta ska ske. Rektorn bör tillsammans med elevhälsan utveckla arbetssätt och en organisation som underlättar lärarens möjlighet att få råd och stöd kring elever med oroande eller problematisk frånvaro, vilket kan bidra till att förebygga frånvaro och främja närvaro.

Förslag: En systematisk överlämning när en elev övergår från en skolenhet till en annan

Bedömning: En riskfaktor för frånvaro är skolbyten vid övergångar mellan skolenheter och stadier. Övergången från mellanstadiet till högstadiet kan vara särskilt svår. Högstadiet innebär ofta ett större sammanhang än tidigare för eleverna, många olika lärare och fler förflyttningar. En annan förändring är att eleven förväntas ta ett större eget ansvar jämfört med vad som är fallet i de lägre årskurserna. För att förebygga frånvaro är det viktigt att information medföljer elever vid övergångar.

Metodutvecklarna föreslår att vid övergångar särskilt uppmärksamma elever med problematisk frånvaro, eftersom övergångar kan utgöra en riskfaktor för ytterligare frånvaro. Elevens närvarostatistik bör finnas med vid alla överlämningar mellan skolor, särskilt ska elever vars frånvaro riskerar att ha negativ inverkan på elevens utveckling mot utbildningens mål uppmärksammas.

Förslag: Utbildning och fortbildning om riskfaktorer och framgångsfaktorer rörande problematisk frånvaro

Bedömning: Kunskap är en färskvara. Problematisk frånvaro förklaras sällan enbart av en faktor utan det är flera faktorer som ömsesidigt påverkar varandra. Det angeläget att alla parter som möter barn och ungdomar i riskzonen för att utveckla problematisk frånvaro har kunskap om riskfaktorerna och framgångsfaktorerna för att kunna förebygga och åtgärda frånvaro samt främja närvaro. När personal från verksamheter som behöver samverka har samma kunskap om riskfaktorer och framgångsfaktorer kan det underlätta synen på vilka åtgärder som krävs.

Alla vuxna som möter barn och ungdomar inom skolväsendet, socialtjänst och även hälso- och sjukvård bör ha aktuell kunskap om riskfaktorer och framgångsfaktorer för problematisk frånvaro för att kunna förebygga frånvaro och främja närvaro.

Förslag: Gemensamma resurser från DSO och DU för att möta problematisk frånvaro

Metodutvecklarna bedömer att samverkande verksamheter behöver ha bättre kunskap om, och förståelse för, varandras verksamheter för att kunna organisera sin verksamhet utifrån barnets bästa. Metodutvecklarna anser att både kunskap och tillit till varandra är avgörande för god samverkan. Det finns flera sätt att förbättra samverkan till exempel genom gemensamma relevanta utbildningar, praktisk samverkan kring barn och ungdomar och genom att aktivt sprida och ta in kunskap om varandras verksamheter med dess möjligheter, förtjänster och begränsningar.

Bedömning: Trots att samverkan ofta är det avgörande i arbetet med att problematisk frånvaro upplevs brister i samverkan vara vanligt förekommande. I utredningen *Saknad! – uppmärksamma elevers frånvaro och agera* beskrivs att *”utredningens erfarenhet är samtidigt, att när olika förvaltningar inom en kommun går samman med gemensamma resurser för att möta problem med frånvaro, till exempel genom att inrätta ett närvaroteam bestående av personal från skolan och från socialtjänst, ger det goda resultat”*.

Förslag: Erbjud samordnare för barn och vårdnadshavare som drabbats av svår skolfrånvaroproblematik

Bedömning: Närvaroprojektet ser behov av behandlingsmodeller som baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet för att hjälpa elever med långvarig och omfattande frånvaro. Både skolpersonal, vårdnadshavare och behandlare från socialtjänst och/eller barn- och ungdomspsykiatri krävs i det arbetet. I svåra ärenden är det betydelsefullt med en samordnare som håller samman alla olika insatser. Metodutvecklarna upplever att det finns en önskan hos alla inblandade parter att det ska finnas en samordnare som på ett strukturerat sätt koordinerar alla ingående verksamheters insatser. Vårdnadshavare som metodutvecklare möter i sitt arbete efterfrågar ofta just hjälp med att koordinera de insatser som finns. Några vårdnadshavare beskriver sig själva som projektledare kring sitt barns frånvaroproblematik, något som dränerar dem på kraft och ork.

Förslag: Översyn av skolans möjlighet att möta elever i behov av ett mindre sammanhang

Hur skolan väljer att organisera sin verksamhet är av betydelse för att främja närvaro. Oavsett klasstorlek är det sociala klimatet av stor betydelse för elevers närvaro. Medan stora klasser kan leda till sämre stöd, högre ljudnivå och stök kan mindre klasser bidra till större social kontroll vilket kan påverka risken för utanförskap.³⁹

Bedömning: Elever med problematisk skolfrånvaro har svårt att komma till och vara i skolan. Viljan finns men de förmår ändå inte närvara fullt ut. Alla dessa elever skulle kunna vara i skolan om den var bättre anpassad efter deras individuella behov. En gemensam nämnare för många av de elever metodutvecklarna mött är att de känner oro, obehag eller till och med ångest kopplat till skolan, de har ofta svårigheter att vistas i stora grupper och/eller miljöer som de upplever som oförutsägbara och röriga till exempel idrott-, musik-, eller slöjdlektioner. Metodutvecklarna upplever att skolans organisation ibland brister när det gäller att möta denna elevgrupp och den ofta komplexa problembilden, likväl ser vi att dessa elever lyckas när skolmiljön anpassas efter deras förutsättningar. Denna anpassning handlar i många fall om möjlighet till ett mindre sammanhang exempelvis möjlighet att vistas i grupprum eller tillgång till en mindre undervisningsgrupp delar av dagen eller under en period. Metodutvecklarna anser att det bör ske en organisatorisk översyn av och en strategi för hur varje enhet kan möta elever i behov av ett mindre sammanhang.

Förslag: Möjlighet att erbjuda aktiviteter till barn med omfattande skolfrånvaro

Bedömning: Inom målgruppen för projektet finns det individer med en omfattande problematisk frånvaro, ibland är de helt frånvarande från skolan. För att skapa normalitet i vardagen och på sikt skolanknytning kan dessa elever behöva en aktivitet utan direkt koppling till skolan. Inom ramen för projektet har vi erbjudit vetenskapligt beprövade aktiviteter exempelvis hästterapi för en handfull elever. Det bör finnas möjlighet att erbjuda aktiviteter för barn som har en omfattande problematisk skolfrånvaro med syftet att de ska vara första steget i resan mot en fungerande skolgång.

Summering och avslutande förslag:

Ovanstående förslag och specifika arbetsuppgifter som vi ser behov av utförs och arbetar metodutvecklarna med både i specifika individärenden, i handledning, i samordning, i utbildning och implementering av modell och arbetssätt. Metodutvecklarna arbetar både strategiskt och åtgärdande. Närvaroprojektet är tidsbegränsat till 2022-12-31.

---

³⁹ Gren Landell, M. (2018).

Om vi anser att skolan är betydelsefull, är närvaron central. För att fortsätta mot målet ökad närvaro behöver arbetet som idag utförs av metodutvecklarna leva vidare inom de två divisionerna.

Bedömning: Närvaroprojektet ser ett behov av ett framtida närvaroteam med förankring i både division utbildning och division social omsorg. Ett närvaroteam är en förutsättning för ett effektivt och långsiktigt arbete kring skolnärvaro i Nyköpings kommun.

Referenser

Attention. <https://attention.se/2022/09/01/barnpsykiatern-med-hemmasittande-barn-jag-vet-inte-heller-vad-jag-ska-gora/>

Bronfenbrenner, U. (1979a). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.

Danermark, B. m.fl. (2012). *Samverkan för barns psykiska hälsa*.

Damschroder, L. J., Aron, D. C., Keith, R. E., Kirsh, S. R., Alexander, J. A., & Lowery, J. C. (2009). *Fostering implementation of health services research findings into practice: a consolidated framework for advancing implementation science*. *Implementation science*, 4, doi:10.1186/1748-5908-4-50;

Egen växtkraft (2011). *Bättre stöd när barn och ungdomar är delaktiga. Lyssna på oss!*

Fixsen, D. L., Naoom, S. F., Blasé, K. A., Friedman, R. M. & Wallace, F. (2005). *Implementation research: A synthesis of the literature*. Tampa, Florida: University of South Florida, Louise de la Parte Florida Mental Health Institute, The National Implementation Research Network;

Forsell, Tobias 2020 "Man är ju typ elev, fast på avstånd": problematisk skolfrånvaro ur elevers, föräldrars och skolpersonals perspektiv

Folkhälsan (2014). *Tillbaka till framtiden. Handlingsplan vid skolfrånvaro – så här gör du*.

Folkhälsomyndigheten (2017). *Från nyhet till vardagsnytta – om implementeringens mödosamma konst*.

Folkhälsomyndigheten (2017). *Checklista för implementering med kvalitet*.

Friberg, P., Karlberg, M., Sundberg Lax, I., Palmér, R. (2015). *Hemmasittare och vägen tillbaka: Insatser vid långvarig skolfrånvaro*

Gregory, I.R. & Purcell, A. (2014). *Extended school non-attenders' views: developing best practice*.

Goldkind, L & Farmer, G.L (2013). *The enduring influence of school size and school climate on parents' engagement in the school community*. *School Community Journal*, 23, 223 - 244.

Gren-Landell, M. m.fl. (2015). *Teachers' views on risk factors of problematic school absenteeism in Swedish primary school students*.

Gren-Landell, M. (2016). *SOU 2016:94 Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera*.

Gren Landell, M. (2018). *Främja närvaro. Att förebygga frånvaro i skolan*.

Gren-Landell, M. (2021). *Främja närvaro: Att förebygga frånvaro i skolan*.

Hancock, K.J., m.fl. (2013). *Student attendance and educational outcomes. Every day counts*.

Ingestad, G. (2006). Dokumenterat utanförskap: Om skolbarn som inte når målen.

Jansson, M. (2016). Arbete för ökad skolnärvaro i Göteborgs stad. En studie i identifierade framgångsfaktorer.

Johnsson, S.L (2009) Improvning the school environment to reduce school violence: A rewiw of litteratur. Journal of School Health, 79, 451 - 456.

Malcolm, H. m.fl. (2003). Absences from school: A study of its causes and effects in seven LEAs.

Nilsson, I & Wadeskog, A. (2008). Det är bättre att stämma i bäcken än i ån: att värdera de ekonomiska effekterna av tidiga och samordnade insatser av barn och unga.

Proctor EK, Brownson RC (2012) Meassurement issues in dissemination and implementation research. I: Brownson RC, Colditz GA, Proctor E, redaktörer. Dissemination and implementation research in health. Translating science into practice. New York: Oxford University Press

Projektet Egen växtkraft (2011). Bättre stöd när barn och ungdomar är delaktiga. Lyssna på oss!

Smink, J & Reimer, M.S (2005) Fifteen effective strategies for improving student attendance and truancy prevention. Clemsom SC: National Dropout Prevention Center.

Socialstyrelsen (2010). Social rapport.

Socialstyrelsen (2012) Om implementering

Socialstyrelsen (2013). Samverka för barns bästa – en vägledning om barns behov av insatser från flera aktörer

Skolinspektionen (2011). Skolpliktsbevakning.

Skolinspektionen (2014). Rätten till utbildning.

Skolinspektionen (2016). Omfattande frånvaro. En granskning av skolors arbete med omfattande frånvaro

Skolverket (2011). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

Skolverket (2010). Skolfrånvaro och vägen tillbaka. Långvarig och giltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv.

Skolverket (2013). PISA 2012. 15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap. Resultaten i koncentrat, sammanfattning av rapport 398

Skolverket (2021). Nationell kartläggning av elevfrånvaro. De obligatoriska skolformerna samt gymnasie- och gymnasiesärskolan. Rapport 2021:10.

SKL (2013). Vänd frånvaro till närvaro. Guide för systematiskt skolnärvaroarbete i kommuner.

Stenhammar, A-M, m.fl. (2011). Projektet Egen växtkraft. Bättre stöd när barn och ungdomar är delaktiga. Lyssna på oss! Inspirationsbok med exempel från verksamheter runt om i landet.

Stirman, S. W., Crits-Christoph, P. & DeRubeis, R. J. (2004). Achieving successful dissemination of empirically supported psychotherapies: A synthesis of dissemination theory. Clinical psychology: Science and practice, 11, 343–359.

Socialstyrelsen (2012), Om implementering, art nr. 2012-6-12

Virtanen, M., Kivimki, M., Luopa, P., Vahtera, J., Elovainio, M., Jokela, J. & Pietikinen, M. (2009). Staff Reports of Psychosocial Climate at School and Adolescents' Health, Truancy and Health Education in Finland, European Journal of Public Health 19 (5): 554 - 560.

Vinnerljung, B., Berlin, M., & Hjern, A. (2010). Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn. I Social rapport 2010. Stockholm: Socialstyrelsen

Widmark, C. (2015). Divergent concepts. Obstacles to collaboration in addressing the needs of children and adolescents.

Bilagor

Bilaga 1

Implementeringsplan för skolnärvaromodellen

	2021			2022											
	Oktober	November	December	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December
Divisionsnivå	Synliggöra behov och motivera modellen för divisionsledning Mål: Godkänd implementeringsplan									Återkoppling kring implementeringsprocessen					Slutrapport kring implementeringsarbetet och projektavslut
Rektorsnivå	Synliggöra behov och motivera modellen för skolchef och rektorer Mål: Godkänd implementeringsplan		Basutbildning för skolchef och rektorer (Bitr. rektorer)	Bjuda in representant från DSO till rektorsgruppsmöte?						Återkoppling kring implementeringsprocessen	Workshop/uppföljning		Utvärdering		Slutrapport kring implementeringsarbetet och projektavslut
DSO	Synliggöra behov och informera om implementeringsplan Mål: Godkänd implementeringsplan			Bjuda in representant från rektorsgruppen till DSO. Samt bjuda in DSO till varje skola i samband med att varje EHT kommit till steg 3						Återkoppling kring implementeringsprocessen	Workshop/uppföljning Utbildning inom DSO		Utvärdering		Slutrapport kring implementeringsarbetet och projektavslut
Skolnivå		Synliggöra behov och motivera metoden för alla bitr. rektorer	Basutbildning för alla bitr. rektorer	Implementering av modellen på alla skolor stegvis. Steg 1: Behov/metod och basutbildning Steg 2: Utbildning i EHT om närvarombud och hur man utreder skolfrånvaro (kartläggningsmaterial) Steg 3:Handledning						Återkoppling kring implementeringsprocessen	Workshop/ handledning/ uppföljning		Utvärdering		Slutrapport kring implementeringsarbetet och projektavslut
Pilotskola		Implementering av modellen på pilotskola (Rosenkulla): Steg 1: Behov/metod och basutbildning Steg 2: Utbildning i EHT om närvarombud och hur man utreder skolfrånvaro (kartläggningsmaterial) Steg 3. Handledning		Workshop/handledning/uppföljning						Återkoppling kring implementeringsprocessen	Handledning/ utvärdering				Slutrapport kring implementeringsarbetet och projektavslut
Individnivå				Information till individ och VH om arbetet kring skolnärvaro. Kortfattat om vikten av närvaro. Individärenden: I handledande roll får metodutvecklarna kontakt med individ och familj.							Information till individ och VH om arbetet kring skolnärvaro. Kortfattat om vikten av närvaro. Individärenden: I handledande roll får metodutvecklarna kontakt med individ och familj.		Utvärdering		

Bilaga 2

Närvaroplan

Elev: _____

Startdatum: _____

Övergripande mål:

Delmål	Vad	Hur når vi målet?	Tecken på att målet uppnåtts (mål och process)	Uppföljning
1				
2				
3				
				

Regler:

Support för att nå målen:

Upprättad av: |

Det övergripande målet med insatserna är att göra elevens skolsituation begriplig, hanterbar och meningsfull. Den individuella planen kan innehålla delmål på organisations-, grupp- och individnivå. Målen ska vara relevanta och realistiska. Det kan underlätta att kategorisera målen i pedagogiska, sociala och medicinska (sömn-, mat- och motionsvanor) mål för att säkerställa att olika perspektiv innefattas.

Bilaga 3

Hej XX!

Jag heter Kicki och jag är socionom. Jag heter Torbjörn och jag är lärare.

Vi arbetar med att barn ska må bra och trivas i skolan. Vi känner inte dig men vi känner många andra tjejer och killar i din ålder som tycker det är jobbigt att gå till skolan.

Det finns många olika skäl till att en del barn inte trivs i skolan. En del tycker att kompisar retas. Andra är rädda för att de vuxna i skolan ska bli arga. Några är oroliga för att göra fel eller säga något tokigt. Det finns också de som gärna vill gå till skolan men som bara inte kan. Fundera över om någon av dessa saker stämmer in på dig.

De vuxna hemma och i skolan vill försöka hjälpa dig. De vuxna vill hjälpa dig att komma på hur ni kan göra för att du ska kunna komma till skolan. Det blir jobbigt att prata om detta och helst vill du nog slippa. Men det är nödvändigt.

Kanske känns det bättre om du själv är med och bestämmer vissa saker?

Inget barn ska behöva vara på en plats där de känner sig rädda eller ledsna. De vuxna måste ändra på vissa saker så att det blir roligt att gå i skolan, men de kan inte klara det utan din hjälp. De kan komma med massa olika förslag, men det är bara du som vet vad som passar dig och vad du är villig att testa.

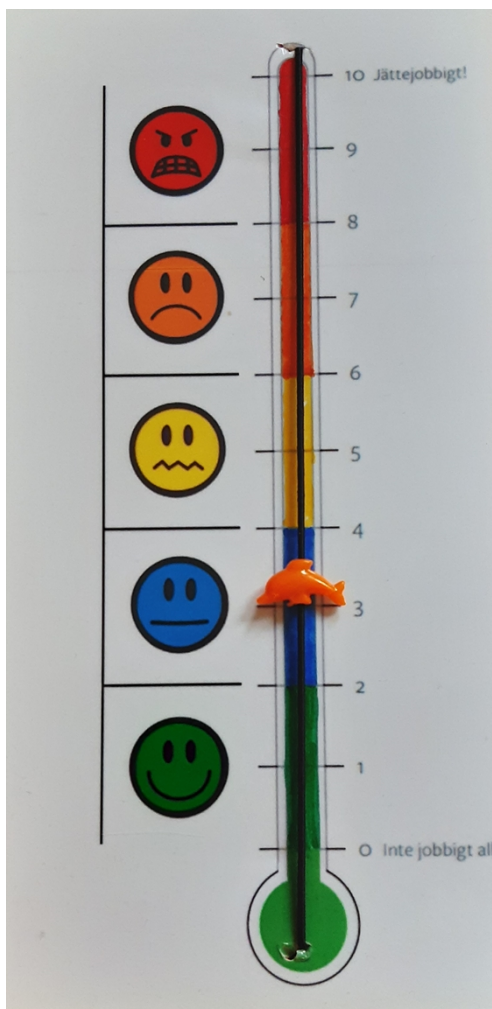
Vi skulle gärna träffa dig och hjälpa dig att må bra och trivas i skolan.

Bästa hälsningar

Kicki och Torbjörn

|

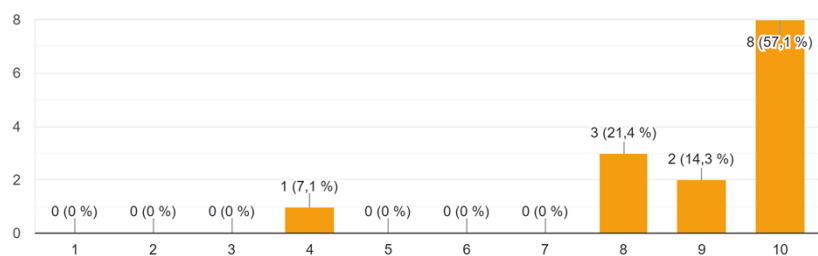
Bilaga 4

Bilaga 5

I vilken grad anser du att ni som vårdnadshavare blivit lyssnade på?

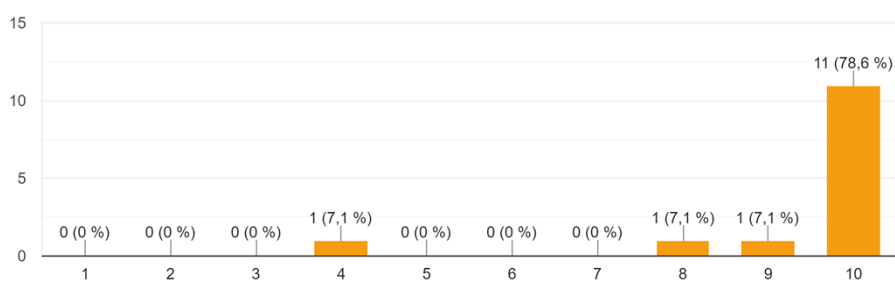
14 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

I vilken grad anser du att ditt barn blivit lyssnad på?

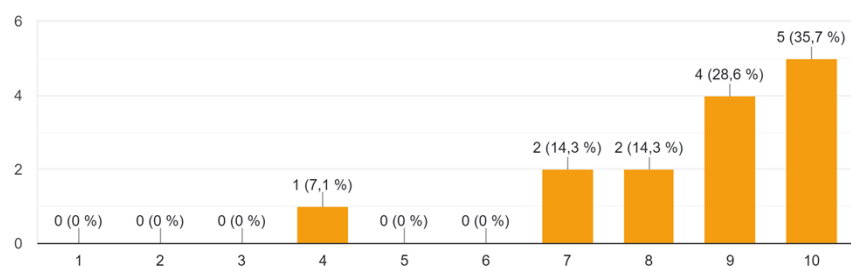
14 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

I vilken grad anser du att kartläggningen av frånvaron bidragit till processen mot önskad närvaro?

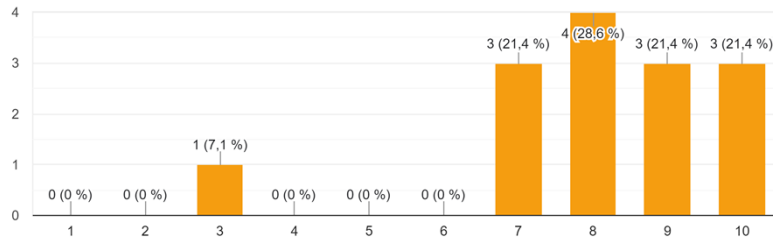
14 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

I vilken grad anser du att närvaroplanen bidragit till processen mot önskad närvaro?

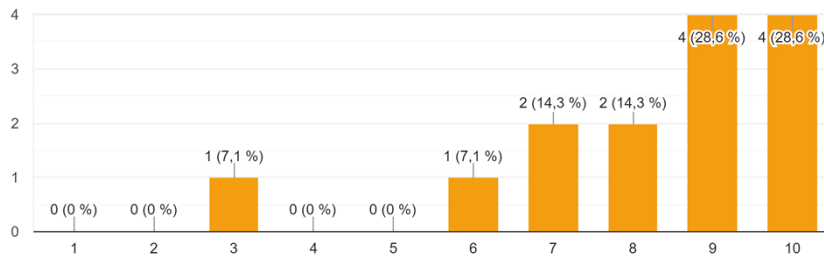
14 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

I vilken grad anser du att uppföljning av närvaroplanen bidragit till processen mot önskad närvaro?

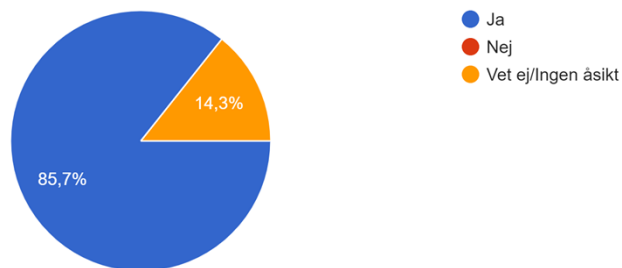
14 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

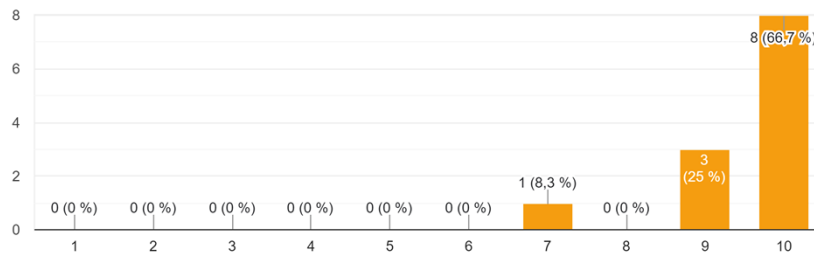
Anser du att Närvaroprojektet bidragit till att kommunikationen mellan hem och skola förbättrats?

14 svar

I vilken grad anser du att Närvaroprojektet bidragit till bättre kommunikation?

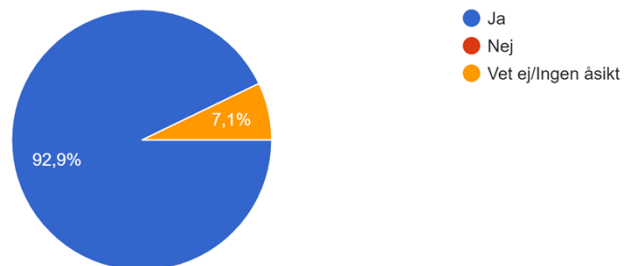
12 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

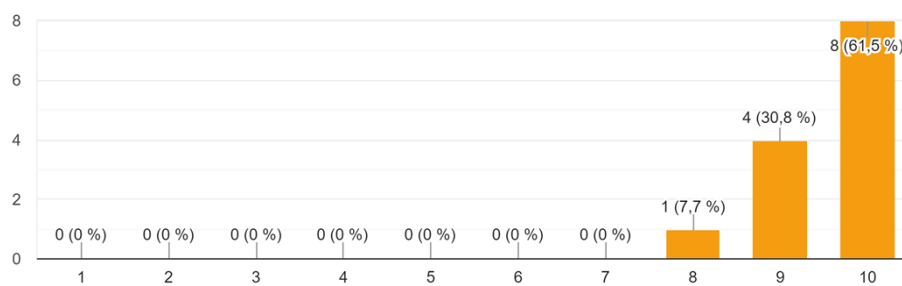
Anser du att Närvaroprojektet bidragit till en förbättrad skolsituation för ditt barn?

14 svar

I vilken grad anser du att Närvaroprojektet bidragit till en förbättrad skolsituation för eleven?

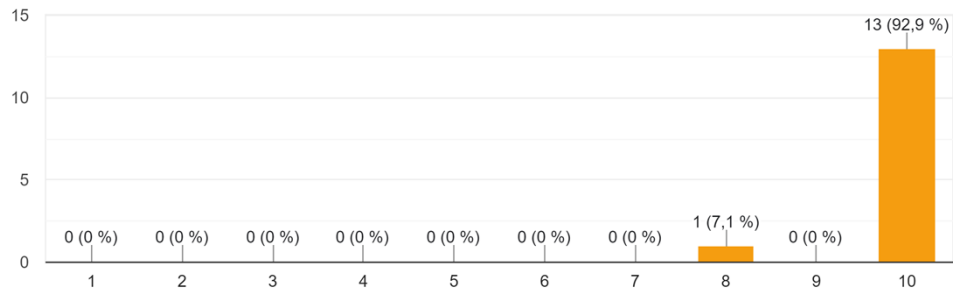
13 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

Hur sannolikt är det att du skulle rekommendera Närvaroprojektet till andra föräldrar?

14 svar

Skalfråga där 1 är *rekommenderar inte* och 10 är *rekommenderar starkt*.

Övriga synpunkter eller tankar

8 svar

Tack!

Er hjälp har varit toppen och vi kan fortfarande inte förstå att vår NN går till skolan och trivs! Med vänlig hälsning, NN

Önskar att vi fått tillgång till np i ett tidigt stadium innan frånvaron etablerats/eskalerat och kommunikationen med skolan raserats

Närvaroprojektet drog sig ut lite för tidigt. Närvaroplanen följs inte längre av skolan och skolan fyller heller inte i planen som de skall. Senast fick vi närvaroplanen en dag efter nästföljande möte - där närvaroplanen istället blev planeringen för nästkommande period i planeringen. Kommunikationen går sakta men stadigt åt fel håll.

Rätt personer på rätt plats. Viktig funktion - fullkomlig livboj för oss föräldrar. När Närvaroprojektet kom in i bilden kände vi för första gången att skolan lyssnade på/såg vårt barn/oss föräldrar. De enda, jämfört med skola/BUP/SOC, som entydigt visat att de har barnets välmående/behov i fokus. Ledsna över att vi inte fick kontakt tidigare - i 3 år kämpade vi för att få till en pedagogisk kartläggning & anpassningar men det blev av först när Närvaroprojektet kom in i bilden.

Så tacksam över ert stöd och engagemang. Det hjälpte när vi hade det som allra svårast. Det var så skönt att veta att man bara kunde ringa och få prata ut, gråta och bryta ihop för att sedan få styrka att fortsätta mot målet. Inte blicka bakåt utan framåt. Tack.

Så tacksam för er hjälp! Även om vi fortfarande har det tufft. Men jag kommer aldrig glömma vad ni gjort för oss, och framför allt för vår NN.

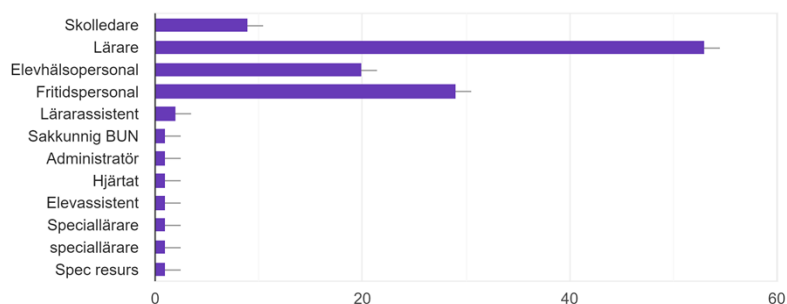
Stort tack. Rätt personer på rätt plats. Vi har haft mest kontakt med Kicki, tänker nu att vi inte har tackat dig för din insats. Du sa ofta när jag gav dig beröm att du bara gjorde ditt jobb, för oss gjorde du mer än så. Du fanns alltid där och skickade pepp och omtanke precis när vi behövde det. Önskar att du kunde ha följt med när vi valde att byta skola för vår NN.

Bilaga 6.

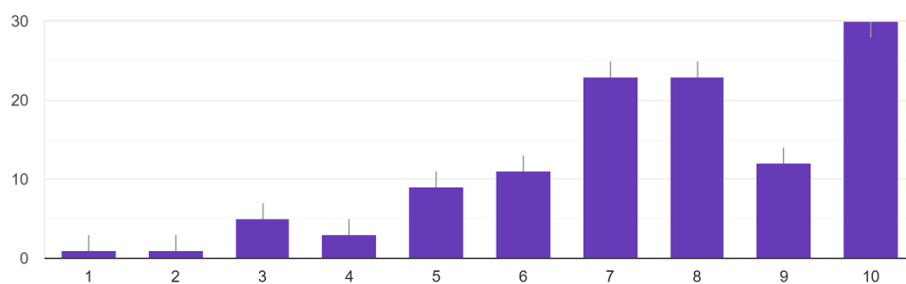
Yrkesroll

116 svar

Jag har fått ökad kunskap kring problematisk skolfrånvaro.

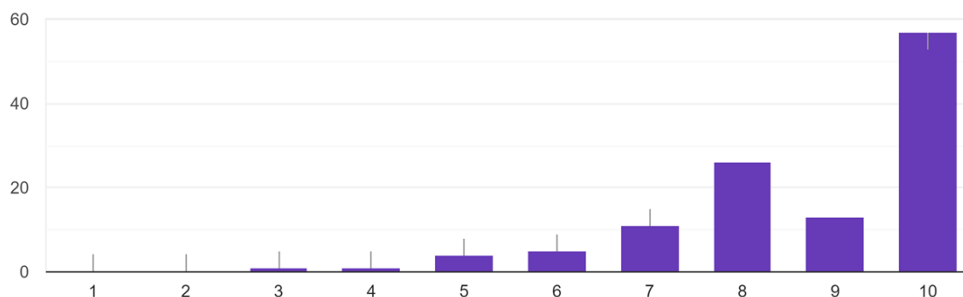
118 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 75% av deltagarna uppger att de fått en ökad kunskap kring problematisk skolfrånvaro.

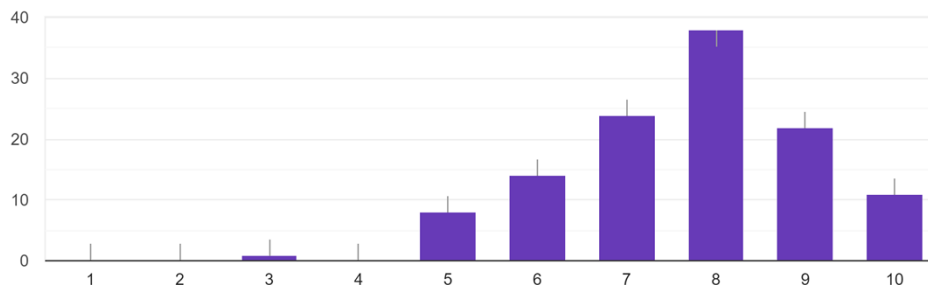
Utbildningens innehåll var relevant i förhållande till mitt uppdrag.

118 svar

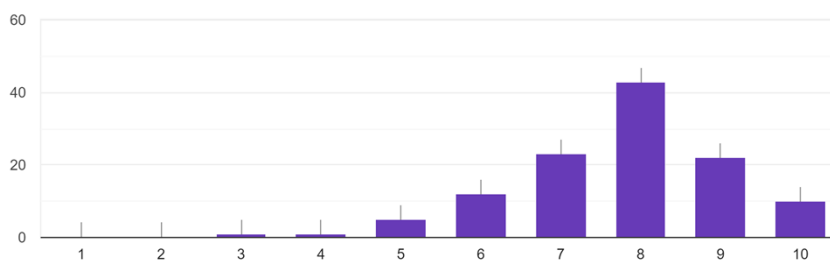
Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 91% av deltagarna tyckte att utbildningens innehåll var relevant i förhållande till sitt uppdrag.

I vilken grad anser du att du har kunskap om vad som förebygger frånvaro och främjar närvaro
118 svar

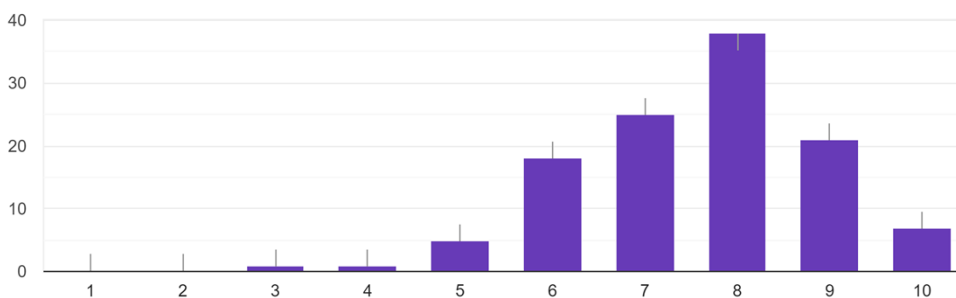
Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 85 % anser att de har kunskap om vad som förebygger och främjar närvaro.

I vilken grad anser du att du har kunskap om generella orsaker till att elever har eller utvecklar problematisk frånvaro
117 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 82% anser att de har kunskap om generella orsaker till att elever har eller utvecklar problematisk frånvaro.

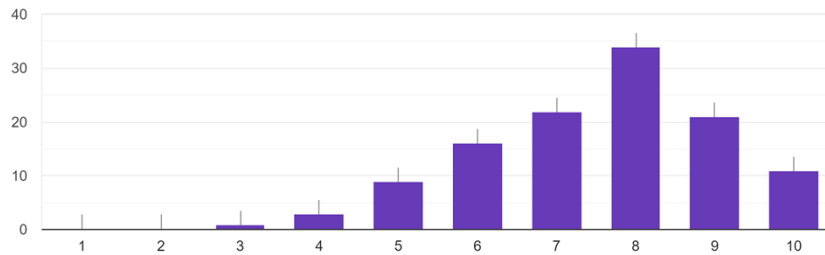
I vilken grad anser du att du har kunskap om vilka riskfaktorer som kan utlösa och vidmakthålla skolfrånvaro
116 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 78% anser att de har kunskaper om vilka riskfaktorer som kan utlösa och vidmakthålla skolfrånvaro.

I vilken grad anser du att du har kunskap om hur du ska agera när en elev är frånvarande vid upprepade tillfällen

117 svar

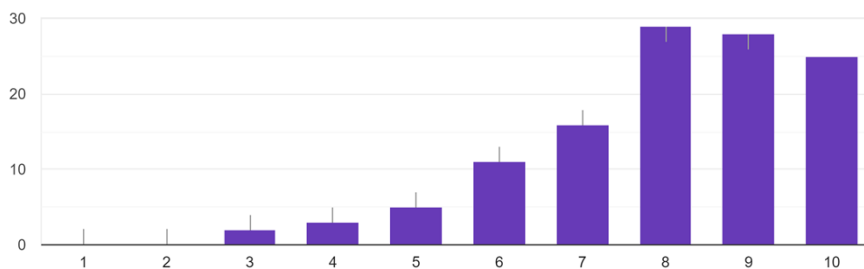

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 76% anser att de har kunskap om hur man ska agera när en elev är frånvarande vid upprepade tillfällen.

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 83% anser att de har

I vilken grad anser du att du har kunskap om skollagen, skolplikt och rätten till utbildning

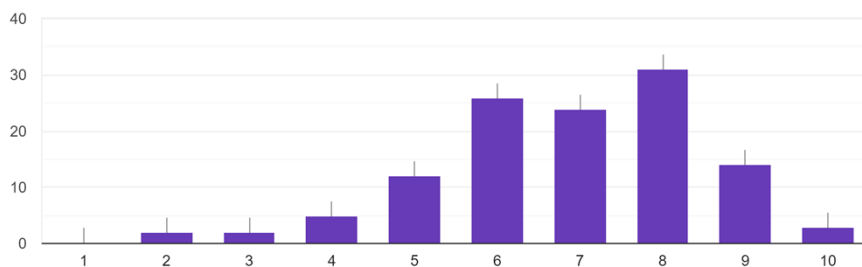
119 svar

kunskap om skollagen, skolplikt och rätten till utbildning.

I vilken grad anser du att du har kunskap om hur man kan få tillbaka elever med problematisk frånvaro i skolgång

119 svar

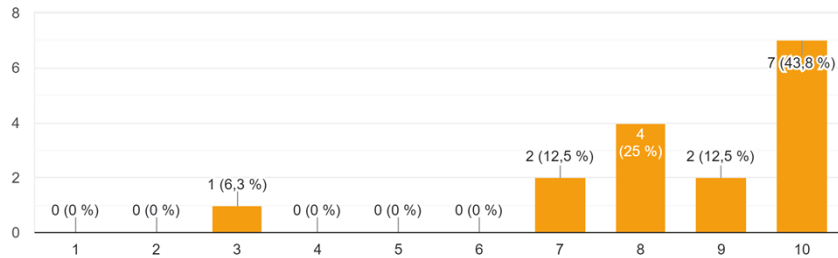

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*. 61 % anser att de har kunskap om hur man kan få tillbaka elever med problematiks frånvaro i skolgång.

Bilaga 7

Jag har fått ökad kunskap kring problematisk skolfrånvaro.

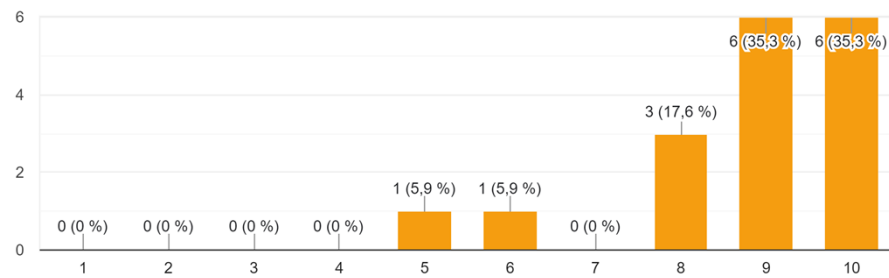
16 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

Utbildningens innehåll var relevant i förhållande till mitt uppdrag.

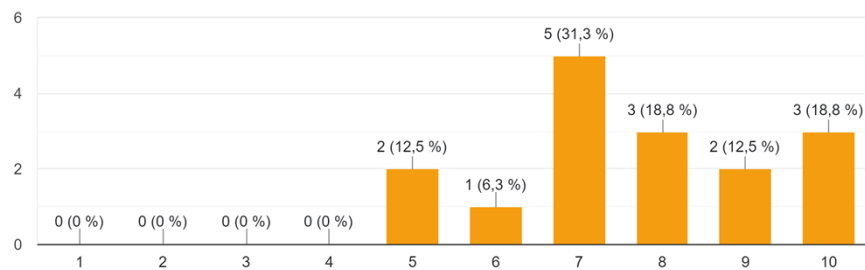
17 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

Jag har fått ökad kunskap om vilka riskfaktorer som kan utlösa och vidmakthålla skolfrånvaro.

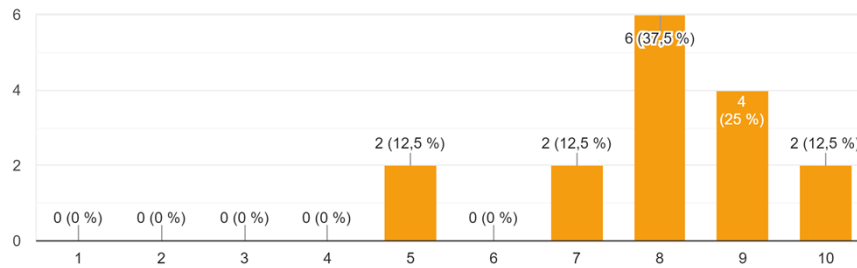
16 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

Jag har fått ökad kunskap om hur man kan få tillbaka elever med problematisk frånvaro till fungerande skolgång.

16 svar

Skalfråga där 1 är *instämmer inte alls* och 10 är *instämmer helt*.

SN § Uppföljning av internkontrollplan 2022, resultat av enkät till medarbetare gällande kunskap om hantering av avvikelser- och Lex Sarah-hantering

Diarienummer: SN22/5

I Socialnämndens interkontrollplan för 2022 bedömde nämnden att det fanns en risk för att otillräcklig kunskap eller bristande hantering av Lex-Sarah och avvikelserrapportering medför att brister i verksamheten inte kommer till nämndens kännedom. Som kontrollmoment satte nämnden upp en rad åtgärder, bland annat att en enkät skulle skickas ut till medarbetare för att undersöka kunskap och kännedom om avvikelser- och Lex Sarah-hantering.

En enkät togs fram av sakkunnig i samråd med kvalitetsutvecklare och har distribuerats via chefer som tillsammans har cirka 200 medarbetare. Enkäten var öppen för besvarande under en vecka och 52 personer har svarat. Enkäten bestod av nio frågor som bland annat handlade om kännedom om rutiner och kunskap om förväntningar gällande avvikelser och Lex-Sarah rapportering. Vid samtliga frågor fanns möjlighet till fritextkommentarer. Enkätfrågorna tillsammans med resultaten redovisas i bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25.

Förslag

Utifrån enkätsvaren gick att utläsa att kännedom om hantering av avvikelser och Lex-Sarah rapportering i stora delar är bra men det finns även utvecklingsbehov.

Det är flera svarande som lämnar positiva svar men det finns fortfarande medarbetare som inte känner till rutiner eller som anser att dessa inte är tillgängliga. Det finns även fritextkommentarer som beskriver förhållningssätt som behöver ses över och förändras. Resultatet ska dock tolkas restriktivt på grund av den låga svarsfrekvensen. Dock bekräftar svaren i enkäten förbättringsområden som redan är kända och där nu stödmaterial, tillgänglighet och information håller på att utvecklas.

Under 2021 och början av 2022 har Division Social omsorg arbetat med att ta fram ett ramverk för ett divisionsgemensamt kvalitetsledningssystem. Implementering av detta arbete pågår och ytterligare ett steg i utvecklingen var den kvalitetsberättelse för Individ- och familjeomsorgen som vid Socialnämndens sammanträde i april rapporterades för första gången.

Då arbetet enligt ovan fortfarande är under utveckling är bedömningen att detta bör hållas ihop inom ramen för det systematiska kvalitetsarbete som är under implementering. Förslaget är därför att resultatet som framkommit

genom enkäten ska tas med som en del av underlaget i analysen inför arbetet med kvalitetsberättelse 2023.

Socialnämnden föreslås även uppdra till sakkunnig att under 2023 skicka ut en ny enkät för att undersöka utvecklingen av kännedom om hantering av avvikelser och Lex Sarah rapportering.

Barnrättsprövning

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Ärendet påverkar barn enligt konventionen men då ärendet handlar om uppföljning av åtgärder för att förbättra och utvärdera kvaliteten inom nämndens ansvarsområde är bedömningen att det kopplat till detta ärende inte funnits skäl att genomföra en särskild barnrättsprövning.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna redovisningen av resultat gällande enkät om avvikelser och Lex Sarah-hantering enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25, samt
- 2) att** uppdra till sakkunnig för Socialnämnden att under 2023 genomföra en ny enkätundersökning som ska återrapporteras till nämndens sammanträde den 26 oktober.

Beslutet skickas till:

Sakkunnig

Division Social omsorg

Socialnämnden

Uppföljning av internkontroll 2022, resultat av enkät till medarbetare gällande kunskap om avvikelse- och Lex Sarah-hantering.

Bakgrund

I Socialnämndens interkontrollplan för 2022 bedömde nämnden att det fanns en risk för att otillräcklig kunskap eller bristande hantering av Lex-Sarah och avvikelserapportering medför att brister i verksamheten inte kommer till nämndens kännedom. Som kontrollmoment satte nämnden upp en rad åtgärder, bland annat att en enkät skulle skickas ut till medarbetare för att undersöka kunskap och kännedom om avvikelse- och Lex Sarah-hantering.

En enkät togs fram av sakkunnig i samråd med kvalitetsutvecklare och har distribuerats via chefer som tillsammans har cirka 200 medarbetare. Enkäten var öppen för besvarande under en vecka och 52 personer har svarat. Enkäten bestod av nio frågor som bland annat handlade om kännedom om rutiner och kunskap om förväntningar gällande avvikelser och Lex-Sarah rapportering. Vid samtliga frågor fanns möjlighet till fritextkommentarer. Enkätfrågorna tillsammans med resultaten redovisas i bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Ärendet påverkar barn enligt konventionen men då ärendet handlar om uppföljning av åtgärder för att förbättra och utvärdera kvaliteten inom nämndens ansvarsområde är bedömningen att det kopplat till detta ärende inte funnits skäl att genomföra en särskild barnrättsprövning.

Förslag

Utifrån enkätsvaren gick att utläsa att kännedom om hantering av avvikelser och Lex-Sarah rapportering i stora delar är bra men det finns även utvecklingsbehov.

Det är flera svarande som lämnar positiva svar men det finns fortfarande medarbetare som inte känner till rutiner eller som anser att dessa inte är tillgängliga. Det finns även fritextkommentarer som beskriver förhållningssätt som behöver ses över och förändras. Resultatet ska dock tolkas restriktivt på grund av den låga svarsfrekvensen. Dock bekräftar svaren i enkäten förbättringsområden som redan är kända och där nu stödmaterial, tillgänglighet och information håller på att utvecklas.

Under 2021 och början av 2022 har Division Social omsorg arbetat med att ta fram ett ramverk för ett divisionsgemensamt kvalitetsledningssystem. Implementering av detta arbete pågår och ytterligare ett steg i utvecklingen var den kvalitetsberättelse för Individ- och familjeomsorgen som vid Socialnämndens sammanträde i april rapporterades för första gången.

Då arbetet enligt ovan fortfarande är under utveckling är bedömningen att detta bör hållas ihop inom ramen för det systematiska kvalitetsarbete som är under implementering. Förslaget är därför att resultatet som framkommit genom enkäten ska tas med som en del av underlaget i analysen inför arbetet med kvalitetsberättelse 2023.

Socialnämnden föreslås även uppdra till sakkunnig att under 2023 skicka ut en ny enkät för att undersöka utvecklingen av kännedom om hantering av avvikelser och Lex Sarah rapportering.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna redovisningen av resultat gällande enkät om avvikelser och Lex Sarah-hantering enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25, samt
- 2) **att** uppdra till sakkunnig för Socialnämnden att under 2023 genomföra en ny enkätundersökning som ska återrapporteras till nämndens sammanträde den 26 oktober.

Caroline Svensson
Sakkunnig
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-29

Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

Beslut till:

Sakkunnig

Division Social omsorg

Redovisning av enkätresultat gällande medarbetares kunskap och hantering av avvikelser och Lex-Sarah.

Bakgrund

I Socialnämndens interkontrollplan för 2022 bedömde nämnden att det fanns en risk för att otillräcklig kunskap eller bristande hantering av Lex-Sarah och avvikelserrapportering medför att brister i verksamheten inte kommer till nämndens kännedom. Som kontrollmoment satte nämnden upp en rad åtgärder, bland annat att hantering av avvikelser och Lex-Sarah ska lyftas vid introduktion av nya medarbetare samt hanteras på arbetsplatsträffar (APT) och i ledningsgrupp. Socialnämnden fick en kvalitetsrapport vid sitt sammanträde i april samt en uppföljning av åtgärdsplaner enligt Lex Sarah vid sammanträdet i juni. Ytterligare en metod för den bedömda risken var att en enkät skulle skickas ut till medarbetare för att undersöka kunskap och kännedom om avvikelser- och Lex Sarah-hantering.

Enkät

En enkät har tagits fram av sakkunnig i samråd med kvalitetsutvecklare och har distribuerats via chefer som tillsammans har cirka 200 medarbetare. Enkäten var öppen för besvarande under en vecka och 52 personer har svarat. På fråga 3, 4 och 6 har en svarande valt två alternativ vilket gör att det vid dessa resultat visas 53 svar. Enkäten bestod av nio frågor som bland annat handlade om kännedom om rutiner och kunskap om förväntningar gällande avvikelser och Lex-Sarah rapportering. Vid samtliga frågor fanns möjlighet till fritextkommentarer. Resultatet av enkäten redovisas nedan.

Inledningsvis kan sägas att svarsfrekvensen är låg då endast cirka 25% av de tilltänkta svarandena har inkommit med svar. Då enkäten skickades ut med relativt kort svarstid, en vecka, får den låga andelen svarande anses till viss del bero på detta och vid kommande enkäter bör en något längre svarstid avsättas. Bedömningen har ändå gjorts att det går att dra slutsatser av de svar som inkommit och att det är tillräckligt många svar för att ge en bild av hur medarbetare uppfattar sin situation och sitt arbete. Det går dock inte att svara på om resultatet är representativt för medarbetare inom Individ- och familjeomsorgen. Flera svar påvisar omständigheter som redan är kända och därför bekräftar svaren behovet av det kvalitetsutvecklingsarbete som pågår.

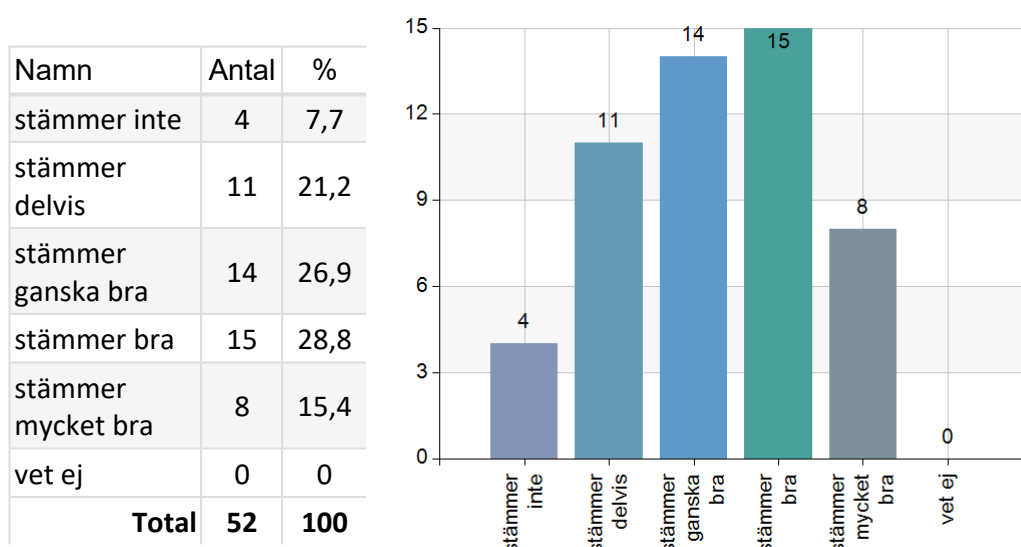
Sammanfattningsvis

Sammanfattningsvis går det utifrån enkätsvaren att se att kännedom om hantering av avvikelser och Lex-Sarah rapportering i stora delar är bra men det finns även ett utvecklingsbehov. De flesta medarbetare har lämnat positiva svar men det finns fortfarande personer som inte känner till rutiner eller som anser att dessa inte är tillgängliga. Gällande resultatet för återkoppling av avvikelser och Lex-Sarah rapporter går särskilt att se ett behov av utveckling och förbättring. Det

finns även fritextkommentarer som beskriver förhållningssätt som behöver ses över och förändras. Flera av svaren i enkäten bekräftar förbättringsområden som redan är kända och där stödmaterial, tillgänglighet och information håller på att utvecklas.

Det systematiska kvalitetsarbetet är fortfarande i en implementeringsfas och nämnden kommer att följa upp utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet i 2023 års kvalitetsberättelse från Individ- och familjeomsorgen. Socialnämnden föreslås ta med sig resultatet från enkäten som underlag i analysarbetet inför framtagandet av kvalitetsberättelsen. Nämnden föreslås även uppdras till sakkunnig att under andra halvan av 2023 skicka ut en ny enkät för att undersöka utvecklingen av kännedom om hantering av avvikelser och Lex Sarah.

1. Jag vet vad som förväntas av mig då jag kommer i kontakt med en misstänkt avvikelse?

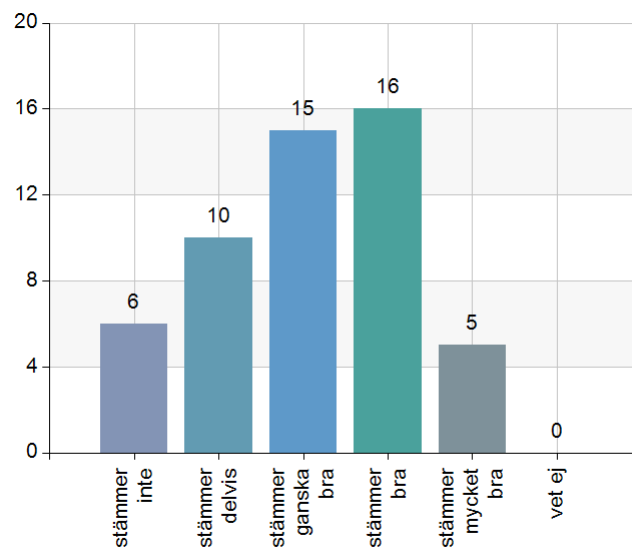

Fritextsvar

Vad räknas som avvikelser? Felaktiga utbetalningar känner jag till. Om jag har tagit felaktigt beslut kan jag göra rättelser eller en omprövan. Finns det andra avvikelser som man behöver rapportera?

2. Jag vet vad som förväntas av mig då jag kommer i kontakt med eventuellt missförhållande eller påtaglig risk för missförhållande enligt Lex-Sarah?

Namn	Antal	%
stämmer inte	6	11,5
stämmer delvis	10	19,2
stämmer ganska bra	15	28,8
stämmer bra	16	30,8
stämmer mycket bra	5	9,6
vet ej	0	0
Total	52	100

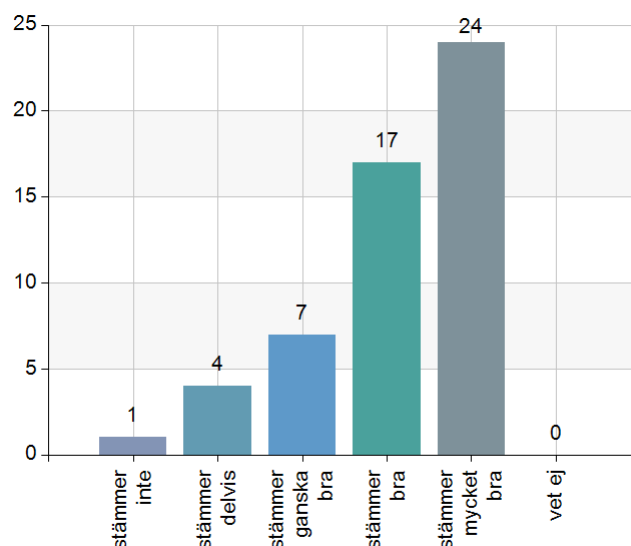

Fritextsvar

finns mycket få rutiner och det är väldigt otydligt från chefshåll vem som bestämmer att en lex-sarah ska göras. Har lärt mig tidigare att det är upp till handläggare själv att avgöra men i vår verksamhet så "ska" man alltid bolla med chef och jag upplever att man ofta får sagt till sig att man inte ska göra en lex-sarah och att det är det som gäller. Upplever även att det finns bristande rutiner för när det ska göras.

3. Jag vet var jag ska vända mig om jag är tveksam eller har frågor om hur jag ska hantera en misstänkt avvikelse eller missförhållande/påtaglig risk för missförhållande, enligt Lex Sarah?

Namn	Antal	%
stämmer inte	1	1,9
stämmer delvis	4	7,7
stämmer ganska bra	7	13,5
stämmer bra	17	32,7
stämmer mycket bra	24	46,2
vet ej	0	0
Total	53	101,9

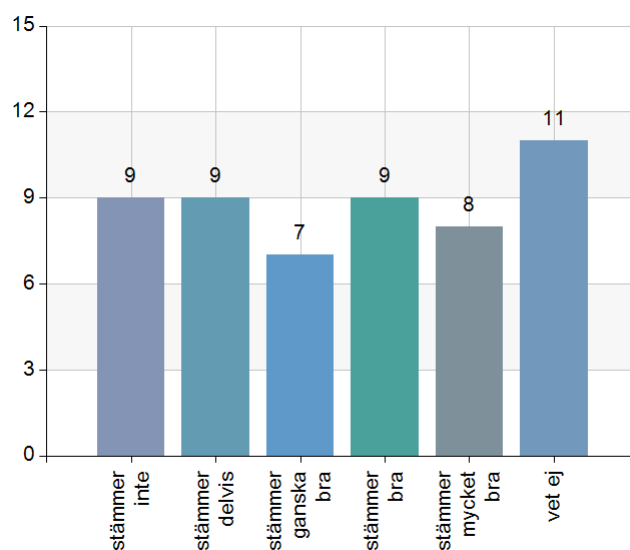

Fritextsvar

Inga fritextsvar.

4. Jag får återkoppling på resultatet av genomförda rapporter och utredningar av avvikelser och rapporterade missförhållanden enligt Lex-Sarah?

Namn	Antal	%
stämmer inte	9	17,3
stämmer delvis	9	17,3
stämmer ganska bra	7	13,5
stämmer bra	9	17,3
stämmer mycket bra	8	15,4
vet ej	11	21,2
Total	53	101,9

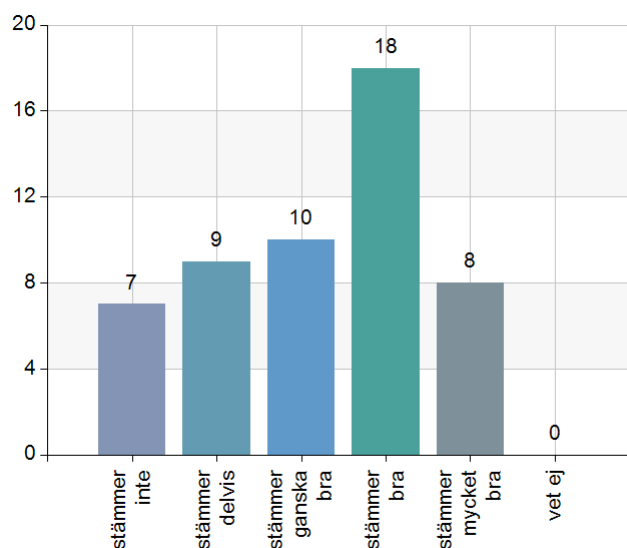

Fritextsvar

Har aldrig rapporterat någon
ej arbetat så pass länge i kommunen.
Har inte varit aktuellt
aldrig fått återkoppling
Frågan tas upp på APT, men har inte funnits någon avvikelse mm att informera om.

5. Jag känner till de rutiner och riktlinjer som finns gällande rapportering av avvikelser?

Namn	Antal	%
stämmer inte	7	13,5
stämmer delvis	9	17,3
stämmer ganska bra	10	19,2
stämmer bra	18	34,6
stämmer mycket bra	8	15,4
vet ej	0	0
Total	52	100

Fritext

Jag tror inte att vi har några rutiner.

6. Jag känner till de rutiner och riktlinjer som finns gällande rapportering av missförhållanden eller påtagliga risker för sådana enligt Lex Sarah?

Namn	Antal	%
stämmer inte	9	17,3
stämmer delvis	12	23,1
stämmer ganska bra	13	25

stämmer bra	12	23,1
stämmer mycket bra	7	13,5
vet ej	0	0
Total	53	101,9

Fritext

Jag tror inte att vi har några sådana rutiner.

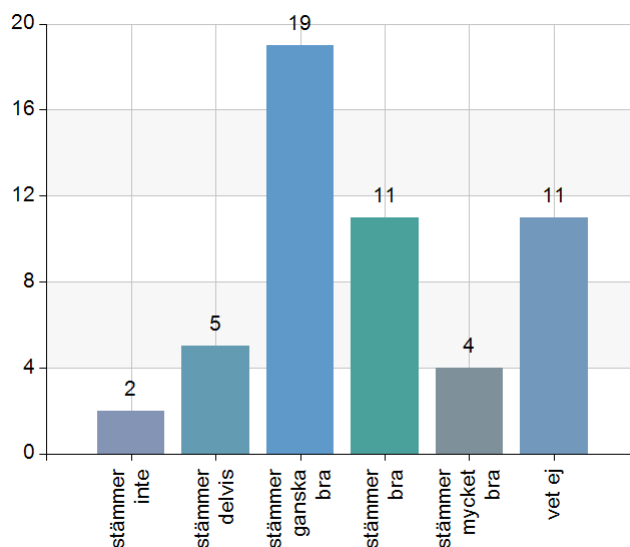
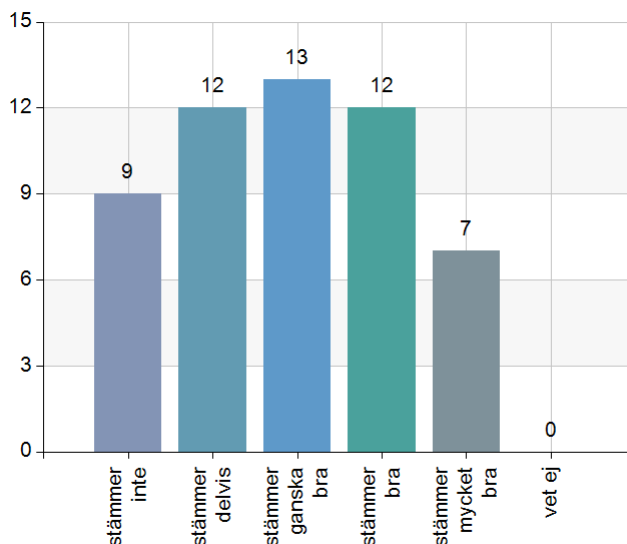
7. De riktlinjer och rutiner som finns gällande rapportering av avvikelser är tydliga?

Namn	Antal	%
stämmer inte	2	3,8
stämmer delvis	5	9,6
stämmer ganska bra	19	36,5
stämmer bra	11	21,2
stämmer mycket bra	4	7,7
vet ej	11	21,2
Total	52	100

Fritext

När man väl hittar dem är det bra, men Intranätet lämnar en del övrigt att önska gällande lättillgänglighet. Varenda gång är det en mardröm att försöka leta upp dess rutiner och riktlinjer.

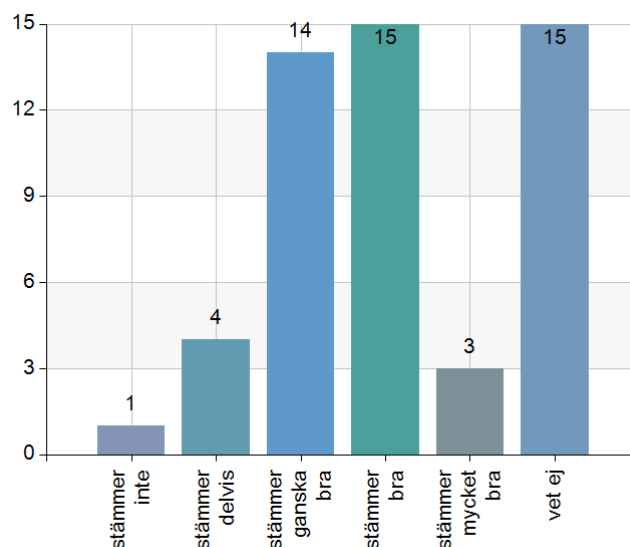
Jag tror inte att vi har några rutiner.

8. De riktlinjer och rutiner som finns gällande rapportering av missförhållande/påtaglig risk för missförhållande enligt Lex Sarah är tydliga?

Namn	Antal	%
stämmer inte	1	1,9
stämmer delvis	4	7,7
stämmer ganska bra	14	26,9
stämmer bra	15	28,8
stämmer mycket bra	3	5,8
vet ej	15	28,8
Total	52	100

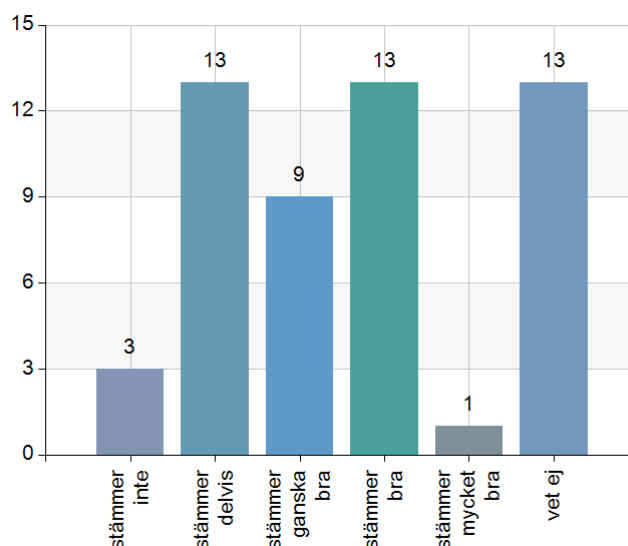

Fritext

Jag tror ej att vi har några rutiner.

9. Jag tycker att det finns ett aktivt kvalitetsarbete med avvikelser och Lex-Sarah inom individ- och familjeomsorgen?

Namn	Antal	%
stämmer inte	3	5,8
stämmer delvis	13	25
stämmer ganska bra	9	17,3
stämmer bra	13	25
stämmer mycket bra	1	1,9
vet ej	13	25
Total	52	100

Fritext

Det finns på kvalitetsutvecklingsnivå men inte på socialsekreterar-nivå

Avvikelser/tillbud är en stående punkt på APT, vi får återkoppling hur avvikelser/tillbud hanterats. Om detta är att kalla ett aktivt kvalitetsarbete tycker

jag att det finns. Jag tycker att det är lätt att hitta information om hur man ska agera gällande avvikelser/tillbud/Lex Sarah.

Jag blir inte informerad om det

SN § Sammanställning av genomförd internkontroll för Socialnämnden 2022

Diarienummer: SN22/5

I Socialnämndens internkontrollplan för 2022 finns fyra kontrollområden:

- Barn- och unga
- Barn- och unga/förebyggande arbete
- Ekonomiskt bistånd
- Kvalitetsarbete

För kontrollområde barn och unga har bedömningen varit att det finns en risk för brister i handläggningen av orosanmälningar gällande barn och unga där det finns uppgifter om våld i nära relation. Gällande skyddsbedömningar har stickprovskontroll av orosanmälningar i april och oktober 2022 genomförts av 1e socialsekreterare. Stickprovskontroll av 20 slumpvis valda ärenden har även genomförts av sakkunnig och resultatet presenterades för nämnden vid septembersammanträdet. Den sammantagna bedömningen var att det skett en positiv utveckling. Dock konstaterades att det finns ett fortsatt utvecklingsbehov och sakkunnig föreslår därför att nämnden fortsatt bör ha fokus på denna del vid kommande internkontrollplan för 2023.

För området barn- och unga/förebyggande arbete bedömdes en risk för ineffektivt arbete inom det förebyggande och uppsökande arbetet mot ungdomar utifrån att det görs flertalet insatser från olika nämnder och verksamheter utan kännedom om varandra. En kartläggning och sammanställning kring vilka projekt som pågår inom området samt hur styrning och uppföljning sker i respektive projekt/verksamhet har genomförts. Kartläggningen presenterades för nämnden i september där det bedömdes finnas risk för ineffektivitet eftersom det saknas en övergripande bild av det arbete som pågår. Nämnden beslutade därför att uppdra till sakkunnig för Socialnämnden att föra med sig resultatet utifrån kartläggningen i det framtida arbetet och återrapporera till nämnden om hur utvecklingsarbetet fortskridit.

För kontrollområde ekonomiskt bistånd bedömdes en risk att utbetalning av ekonomiskt bistånd skulle öka i förhållande till budget. Metoden har varit informationsärendande vid samtliga nämndsammanträden samt skriftliga rapporter till nämnden tertialvis. Genom att stort fokus har lagts på att följa upp utvecklingen av ekonomiskt bistånd även i interkontrollplanen har nämnden hållit sig väl informerad och erhållit minst muntlig information vid varje sammanträde. Effekten har på så vis varit god och en ny bedömning av

om kontrollområdet ska kvarstå behöver göras inför arbetet med internkontrollplan 2023.

För kontrollområde kvalitetsarbete bedömdes en risk att otillräcklig kunskap/bristande hantering av Lex Sarah och avvikelserapportering gör att brister i verksamheten inte kommer till nämndens kännedom. Metoden har varit skriftlig kvalitetsrapport till nämndsammanträdet i april. Återkoppling gällande åtgärdsplaner enligt Lex-Sarah vid nämndsammanträde i juni. Redovisning av resultat av enkät som ställts till medarbetare gällande kunskap om avvikelse- och Lex-Sarah-hantering redovisades till nämnden i december. Redovisningen av svaren i enkäten bekräftar förbättringsområden som redan är kända och där stödmaterial, tillgänglighet och information håller på att utvecklas. Då detta är ett arbete som fortfarande pågår och tar tid samt då Socialnämnden har möjlighet att följa kvalitetsarbetet genom arbetet med kvalitetsberättelsen bör överväganden göras av effekterna av att utöka omfattningen av uppföljningar genom att även införliva delar av kvalitetsarbetet i kommande interkontrollplan.

Förslag

Sammanfattningsvis är bedömningen att uppföljningen av internkontrollplan 2022 genomförts på ett bra och tillfredsställande vis och samtliga kontrollområden har följts upp.

Barnrättsprövning

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Ja, nämnden har flera ansvarsområden som berör barn enligt konventionen. Två av kontrollområdena i internkontrollplanen berör direkt barns rättigheter och har förts in i internkontrollplanen för att säkerställa att dessa efterlevs. Bedömningen har gjorts att det inte behövs göras en separat barnrättsprövning. I vidare bedömning, utifrån årets uppföljningar, av vad som ska ingå i nästa års internkontrollplan kommer vikt att läggas vid säkerställande av barns rättigheter enligt konventionen.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna *Sammanställning av genomförd internkontroll för Socialnämnden 2022*, enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25.

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen

Revisorerna

Division Social Omsorg

Socialnämnden

Sammanställning av genomförd internkontroll för Socialnämnden 2022

Bakgrund

I Socialnämndens internkontrollplan för 2022 finns fyra kontrollområden:

- Barn- och unga
- Barn- och unga/förebyggande arbete
- Ekonomiskt bistånd
- Kvalitetsarbete

För kontrollområde barn och unga har bedömningen varit att det finns en risk för brister i handläggningen av orosanmälningar gällande barn och unga där det finns uppgifter om våld i nära relation. Gällande skyddsbedömningar har stickprovskontroll av orosanmälningar i april och oktober 2022 genomförts av 1e socialekreterare. Stickprovskontroll av 20 slumpvis valda ärenden har även genomförts av sakkunnig och resultatet presenterades för nämnden vid septembersammanträdet. Den sammantagna bedömningen var att det skett en positiv utveckling. Dock konstaterades att det finns ett fortsatt utvecklingsbehov och sakkunnig föreslår därför att nämnden fortsatt bör ha fokus på denna del vid kommande internkontrollplan för 2023.

För området barn- och unga/förebyggande arbete bedömdes en risk för ineffektivt arbete inom det förebyggande och uppsökande arbetet mot ungdomar utifrån att det görs flertalet insatser från olika nämnder och verksamheter utan kännedom om varandra. En kartläggning och sammanställning kring vilka projekt som pågår inom området samt hur styrning och uppföljning sker i respektive projekt/verksamhet har genomförts. Kartläggningen presenterades för nämnden i september där det bedömdes finnas risk för ineffektivitet eftersom det saknas en övergripande bild av det arbete som pågår. Nämnden beslutade därför att uppdra till sakkunnig för Socialnämnden att föra med sig resultatet utifrån kartläggningen i det framtida arbetet och återrapportera till nämnden om hur utvecklingsarbetet fortskridit.

För kontrollområde ekonomiskt bistånd bedömdes en risk att utbetalning av ekonomiskt bistånd skulle öka i förhållande till budget. Metoden har varit informationsärende vid samtliga nämndsammanträden samt skriftliga rapporter till nämnden tertialvis. Genom att stort fokus har lagts på att följa upp utvecklingen av ekonomiskt bistånd även i interkontrollplanen har nämnden hållit sig väl informerad och erhållit minst muntlig information vid varje sammanträde. Effekten har på så vis varit god och en ny bedömning av om kontrollområdet ska kvarstå behöver göras inför arbetet med internkontrollplan 2023.

För kontrollområde kvalitetsarbete bedömdes en risk att otillräcklig kunskap/bristande hantering av Lex Sarah och avvikelserapportering gör att brister i verksamheten inte kommer till nämndens kännedom. Metoden har varit skriftlig kvalitetsrapport till nämndsammanträdet i april. Återkoppling gällande åtgärdsplaner enligt Lex-Sarah vid nämndsammanträde i juni. Redovisning av resultat av enkät som ställts till medarbetare gällande kunskap om avvikelse- och Lex-Sarah-hantering redovisades till nämnden i december. Redovisningen av svaren i enkäten bekräftar förbättringsområden som redan är kända och där stödmaterial, tillgänglighet och information håller på att utvecklas. Då detta är ett arbete som fortfarande pågår och tar tid samt då Socialnämnden har möjlighet att följa kvalitetsarbetet genom arbetet med kvalitetsberättelsen bör överväganden göras av effekterna av att utöka omfattningen av uppföljningar genom att även införliva delar av kvalitetsarbetet i kommande interkontrollplan.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Ja, nämnden har flera ansvarsområden som berör barn enligt konventionen. Två av kontrollområdena i internkontrollplanen berör direkt barns rättigheter och har förts in i internkontrollplanen för att säkerställa att dessa efterlevs. Bedömningen har gjorts att det inte behövs göras en separat barnrättsprövning. I vidare bedömning, utifrån årets uppföljningar, av vad som ska ingå i nästa års internkontrollplan kommer vikt att läggas vid säkerställande av barns rättigheter enligt konventionen.

Förslag

Sammanfattningsvis är bedömningen att uppföljningen av internkontrollplan 2022 genomförts på ett bra och tillfredsställande vis och samtliga kontrollområden har följts upp.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna *Sammanställning av genomförd internkontroll för Socialnämnden 2022*, enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25.

Caroline Svensson
Sakkunnig
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-30

Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

Beslut till:

Kommunstyrelsen

Revisorerna

Division Social Omsorg

Sammanställning av genomförd internkontroll för Socialnämnden 2022

Enligt kommunallagen 6 kapitlet 6 § 2 och 3:e styckena ska nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detta gäller även när skötseln av en kommunal angelägenhet har lämnats över till någon annan.

Syftet med internkontroll är att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig och effektiv användning av skattemedel samt för att upprätthålla service med hög kvalitet till kommuninvånarna.

I Socialnämndens internkontrollplan för 2022 finns fyra kontrollområden:

- Barn- och unga
- Barn- och unga/förebyggande arbete
- Ekonomiskt bistånd
- Kvalitetsarbete

Barn- och unga

För kontrollområde barn och unga identifierades risk för brister i handläggningen av orosanmälningar gällande barn och unga där det finns uppgifter om våld i nära relation. Riskbedömningen gjordes utifrån att det vid granskning enligt internkontrollplan 2021 gällande handläggning av inkomna orosanmälningar avseende barn och unga som rörde våld i nära relation, upptäcktes brister i de omedelbara skyddsbedömningarna. Division Social omsorg skapade därefter en åtgärdsplan för att undvika framtida brister.

Socialnämnden beslutade att följa upp arbetet även i arbetet med internkontrollplan för 2022 där redovisning av analys av genomförda stickprovskontroll av orosanmälningar lämnats till sakkunnig. Sakkunnig har i sin tur genomfört stickprovskontroll av 20 slumpvis valda ärenden där resultatet presenterades i en rapport till nämnden i september. Den sammantagna bedömningen var att det skett en positiv utveckling både gällande inledande av utredning utan dröjsmål samt att den omedelbara skyddsbedömningen över lag hade blivit tydligare dokumenterad. Dock konstaterades att det finns ett fortsatt utvecklingsbehov och sakkunnig föreslår därför att nämnden fortsatt bör ha fokus på denna del vid kommande internkontrollplan för 2023.

Barn- och unga/förebyggande arbete

För området barn- och unga/förebyggande arbete identifierades risk för ineffektivt arbete inom det förebyggande och uppsökande arbetet mot ungdomar utifrån att

det görs flertalet insatser från olika nämnder och verksamheter utan kännedom om varandra. Metoden för arbetet har varit genomförande av en kartläggning och sammanställning kring vilka projekt som pågår inom området samt hur styrning och uppföljning sker i respektive projekt/verksamhet. Kartläggningen delgavs nämnden vid sammanträdet i september.

För att kartlägga vilka nämnder och verksamheter som arbetade förebyggande och uppsökande mot ungdomar genomfördes en enkätundersökning av sakkunnig för Socialnämnden. Sammanfattningsvis konstaterades att det genomförs ett stort och viktigt förebyggande arbete för ungdomar i Nyköpings kommun. Det framkom dock endast i ett fåtal fall i de inkomna svaren att det förekom samverkan. Det fanns även spår av otydlighet bland svaren utifrån vem som givit ett uppdrag och vem som var ansvarig för uppföljning. Bedömningen utifrån flertalet inblandade nämnder och verksamheter var att vikten av samarbete och kännedom om varandras arbete ansågs stor för att få till stånd ett effektivt arbete inom området. Det bedömdes finnas en risk för ineffektivitet eftersom det saknas en övergripande bild av det arbete som pågår. Nämnden beslutade därför att uppdra till sakkunnig för Socialnämnden att föra med sig resultatet utifrån kartläggningen i det framtida arbetet och återrapportera till nämnden om hur utvecklingsarbetet fortskridit.

Ekonomiskt bistånd

För kontrollområde ekonomiskt bistånd bedömdes en risk att utbetalning av ekonomiskt bistånd skulle öka i förhållande till budget. Metoden har varit att följa upp ekonomiskt bistånd genom informationsärendet vid samtliga nämndsammanträden samt genom skriftlig rapport per tertial. Socialnämnden har under året följt utvecklingen av ekonomiskt bistånd ur flera perspektiv där det även följts upp genom uppföljning av grunduppdraget samt uppdrag om felaktiga utbetalningar (FUT) och uppdrag att minska långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Genom att stort fokus har lagts på att följa upp utvecklingen av ekonomiskt bistånd även i interkontrollplanen har nämnden hållit sig väl informerad och erhållit minst muntlig information vid varje sammanträde. Effekten har på så vis varit god och en ny bedömning av om kontrollområdet ska kvarstå behöver göras inför arbetet med internkontrollplan 2023. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd och antalet hushåll hade sammantaget minskat vid jämförelse mellan delår 2022 och 2021.

Kvalitetsarbete

För kontrollområde kvalitetsarbete bedömdes en risk att otillräcklig kunskap/bristande hantering av Lex Sarah och avvikelserapportering gör att brister i verksamheten inte kommer till nämndens kännedom. Metoden har varit att skriftlig kvalitetsrapport överlämnades till nämndens sammanträde i april. Kvalitetsberättelse togs för första gången fram 2021 och rapporterades till nämndens sammanträde i april. I rapporten framkom att det skett ett

utvecklingsarbete 2021 gällande ett ramverk kring det systematiska kvalitetsarbetet och att implementering av detta pågick.

Metoden har även varit återkoppling gällande åtgärdsplaner som tagits fram efter 2021 års Lex-Sarah utredningar och redovisades till nämndsammanträdet i juni. Sammanfattningsvis konstaterades då att åtgärderna i många delar givit positiva förändringar i verksamheterna men att fortsatt arbete avseende åtgärder kvarstod. I rapporten framkom även att det fanns en åtgärd som tydligt inte kunnat genomföras och som handlade om att åtgärda stress till följd av hög arbetsbelastning i kombination med en i hög grad manuell hantering av ärenden. Detta mynnade sedan ut i ett uppdrag till divisionen att köpa in ett nytt digitalt verktyg för att öka kvaliteten och rättssäkerheten inom handläggningen och på så sätt minska risken för avvikelser och missförhållande.

Metoden bestod även i att en enkät togs fram av sakkunnig i samråd med kvalitetsutvecklare och distribuerades via chefer som tillsammans har cirka 200 medarbetare. Redovisningen av enkätsvaren rapporterades till Socialnämndens sammanträde i december. Utifrån enkätsvaren gick att utläsa att kännedom om hantering av avvikelser och Lex-Sarah rapportering i stora delar är bra men det finns även utvecklingsbehov. Det är flera svarande som lämnat positiva svar men det finns fortfarande medarbetare som inte känner till rutiner eller som anser att dessa inte är tillgängliga. Det finns även fritextkommentarer som beskriver förhållningssätt som behöver ses över och förändras. Resultatet ska dock tolkas restriktivt på grund av den låga svarsfrekvensen. Dock bekräftar svaren i enkäten förbättringsområden som redan är kända och där nu stödmaterial, tillgänglighet och information håller på att utvecklas. Nämnden kommer att följa upp utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet framöver i 2023 års kvalitetsberättelse från Individ- och familjeomsorgen. Förslaget är att resultatet från enkäten tas med som underlag i analysarbetet inför framtagandet av kvalitetsberättelsen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis är bedömningen att uppföljningen av internkontrollplan 2022 genomförts på ett bra och tillfredsställande vis och samtliga uppföljningar har genomförts.

Risken gällande kontrollområdet för barn- och unga rekommenderas kvarstå till interkontrollplan 2023.

Risken för ineffektivt arbete kopplat till förebyggande arbete mot barn och unga hanteras fortsatt genom att uppdrag givits till sakkunnig och bedömningen är att det därför inte behöver prioriteras i kommande internkontrollplan.

Risken gällande budgetavvikelse för ekonomiskt bistånd föreslås tas med i diskussion och riskbedömning inför interkontrollplan 2023 för prioritering.

Gällande kontrollområdet kvalitet är bedömningen att ett stort arbete har genomförts för att implementera och säkerställa ett systematiskt kvalitetsarbete. Då detta är ett arbete som fortfarande pågår och tar tid samt då Socialnämnden har möjlighet att följa kvalitetsarbetet genom arbetet med kvalitetsberättelsen bör

öväganden göras av effekterna av att utöka omfattningen av uppföljningar genom att även införliva delar av kvalitetsarbetet i kommande interkontrollplan. Nämnden föreslås även uppdra till sakkunnig att ta fram en ny enkät 2023 för att undersöka kunskap och kännedom om avvikelser- och Lex Sarah-hantering.

SN § Yttrande över revisionsrapport: granskning av kvalitetssäkring av Hem för vård eller boende för barn och unga

Diarienummer: SN22/31

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Nyköpings kommun har KPMG fått i uppdrag att granska Socialnämndens kvalitetssäkring av Hem för vård eller boende (HVB) för placerade barn och unga.

Revisorernas sammanfattande bedömning är att Socialnämnden till stor del saknar ändamålsenliga arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i de HVB som nyttjas för placering av barn och ungdomar. Revisorerna ser dock positivt på att Socialnämnden har upprättat ett avtal som innebär att nämnden är avropsberättigad på Eskilstuna kommuns ramavtal.

Revisorerna gör den sammanfattande bedömningen utifrån att Socialnämnden inte tagit del av den ramavtalsuppföljning som Eskilstuna kommun genomfört, samt att det saknas dokumenterade former för uppföljning och upphandling utanför ramavtalet. Revisionens sammanfattande bedömning baseras även på att flera av de moment som avser uppföljning av individuella insatser inte fastställts i styrande dokument.

Revisionen bedömer att Socialnämnden har upprättat former i syfte att säkerställa att platsbesök genomförs. Vidare ser revisionen positivt på att underlaget som ligger till grund vid övervägande av vård ses över och utvärderas utifrån behov att utöka underlaget.

Revisionen bedömer även att Socialnämnden följer kostnadsutvecklingen för placeringar av barn och unga.

Utifrån ovanstående bedömning och slutsats rekommenderar revisorerna att Socialnämnden:

- Säkerställer att upphandling utanför ramavtalet sker i enlighet med Lagen om offentlig upphandling.
- Säkerställer att nämnden tar del av kvalitets- och avtalsuppföljning som genomförs av Eskilstuna kommun avseende de uppdragstagare som omfattas av ramavtalet.
- Upprätta former i syfte att säkerställa att uppföljning av de uppdragstagare som nyttjas utanför befintligt ramavtal genomförs.
- Medverka i utformningen av den kravbild som ligger till grund för förfrågningsunderlaget vid gemensamma ramavtalsupphandlingar.

- Reglera moment avseende uppföljning av individuella insatser, i syfte att säkerställa att dessa moment sker.

Förslag

Mot bakgrund av ovanstående bedömningar och rekommendationer från revisionen har ett förslag till yttrande tagits fram. Generellt är bedömningen gällande uppföljning att detta till stor del sker men att nämnden behöver se till att ett arbete genomförs för att säkerställa struktur och systematik samt att uppföljning ska komma nämnden till del. Gällande delarna om upphandling behöver ett arbete genomföras för att skapa tydlighet i rutiner och arbetsformer. Socialnämnden föreslås därför lämna ett uppdrag till sakkunnig att leda arbetet med att nödvändiga åtgärder vidtas utifrån yttrandet främst kopplat till rutiner för upphandling, avtalsuppföljning och uppföljning av individuella insatser.

Barnrättsprövning

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Då ärendet rör nämndens yttrande över revisionsrapport har ingen separat barnrättsprövning genomförts. Bedömningen är att det bland annat behöver vidtas åtgärder för att säkerställa att rutiner för uppföljning finns på plats så att kvalitet kan följas upp på ett bättre vis och att Socialnämnden i det arbetet ser till att relevanta artiklar i konventionen efterlevs.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** anta yttrande över revisionsrapport: *Granskning av kvalitetssäkring av HVB för barn och unga*, enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-08,
- 2) att** uppdra till sakkunnig att leda arbetet med förbättringsåtgärder för uppföljning och upphandling i enlighet med yttrandet, samt
- 3) att** förklara paragrafen omedelbart justerad.

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige

Revisorerna

Division Social omsorg

Sakkunnig Socialnämnden

Socialnämnden

Yttrande över revisionsrapport: granskning av kvalitetssäkring av Hem för vård eller boende för barn och unga

Bakgrund

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Nyköpings kommun har KPMG fått i uppdrag att granska Socialnämndens kvalitetssäkring av Hem för vård eller boende (HVB) för placerade barn och unga.

Revisorernas sammanfattande bedömning är att Socialnämnden till stor del saknar ändamålsenliga arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i de HVB som nyttjas för placering av barn och ungdomar. Revisorerna ser dock positivt på att Socialnämnden har upprättat ett avtal som innebär att nämnden är avropsberättigad på Eskilstuna kommuns ramavtal.

Revisorerna gör den sammanfattande bedömningen utifrån att Socialnämnden inte tagit del av den ramavtalsuppföljning som Eskilstuna kommun genomfört, samt att det saknas dokumenterade former för uppföljning och upphandling utanför ramavtalet. Revisionens sammanfattande bedömning baseras även på att flera av de moment som avser uppföljning av individuella insatser inte fastställts i styrande dokument.

Revisionen bedömer att Socialnämnden har upprättat former i syfte att säkerställa att platsbesök genomförs. Vidare ser revisionen positivt på att underlaget som ligger till grund vid övervägande av vård ses över och utvärderas utifrån behov att utöka underlaget.

Revisionen bedömer även att Socialnämnden följer kostnadsutvecklingen för placeringar av barn och unga.

Utifrån ovanstående bedömning och slutsats rekommenderar revisorerna att Socialnämnden:

- Säkerställer att upphandling utanför ramavtalet sker i enlighet med Lagen om offentlig upphandling.

- Säkerställer att nämnden tar del av kvalitets- och avtalsuppföljning som genomförs av Eskilstuna kommun avseende de uppdragstagare som omfattas av ramavtalet.
- Upprätta former i syfte att säkerställa att uppföljning av de uppdragstagare som nyttjas utanför befintligt ramavtal genomförs.
- Medverka i utformningen av den kravbild som ligger till grund för förfrågningsunderlaget vid gemensamma ramavtalsupphandlingar.
- Reglera moment avseende uppföljning av individuella insatser, i syfte att säkerställa att dessa moment sker.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Då ärendet rör nämndens yttrande över revisionsrapport har ingen separat barnrättsprövning genomförts. Bedömningen är att det bland annat behöver vidtas åtgärder för att säkerställa att rutiner för uppföljning finns på plats så att kvalitet kan följas upp på ett bättre vis och att Socialnämnden i det arbetet ser till att relevanta artiklar i konventionen efterlevs.

Förslag

Mot bakgrund av ovanstående bedömningar och rekommendationer från revisionen har ett förslag till yttrande tagits fram. Generellt är bedömningen gällande uppföljning att detta till stor del sker men att nämnden behöver se till att ett arbete genomförs för att säkerställa struktur och systematik samt att uppföljning ska komma nämnden till del. Gällande delarna om upphandling behöver ett arbete genomföras för att skapa tydlighet i rutiner och arbetsformer. Socialnämnden föreslås därför lämna ett uppdrag till sakkunnig att leda arbetet med att nödvändiga åtgärder vidtas utifrån yttrandet främst kopplat till rutiner för upphandling, avtalsuppföljning och uppföljning av individuella insatser.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** anta yttrande över revisionsrapport: *Granskning av kvalitetssäkring av HVB för barn och unga*, enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-08,
- 2) **att** uppdra till sakkunnig att leda arbetet med förbättringsåtgärder för uppföljning och upphandling i enlighet med yttrandet, samt
- 3) **att** förklara paragrafen omedelbart justerad.

Caroline Svensson
Sakkunnig Socialnämnden
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-28

Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

Beslut till:

Kommunfullmäktige

Revisorerna

Division Social omsorg

Sakkunnig Socialnämnden

Revisionen

Yttrande över revisionsrapport: granskning av kvalitetssäkring av HVB för barn och unga

Socialnämnden vill inledningsvis anföra att man ser positivt på den granskning som genomförts.

Socialnämnden tar i stort till sig revisionens rekommendationer och kommer att tillse att ett arbete genomförs för att säkerställa såväl uppföljning som revidering eller upprättande av styrdokument eller rutiner som krävs för ett systematiskt arbete inom området.

Gällande revisionens rekommendation att säkerställa att upphandling utanför ramavtal sker i enlighet med upphandlingslagstiftning vill nämnden till att börja med understryka vikten av arbetet som genomförs av division Social omsorg med att hitta bra matchningar för att hitta en trygg och stabil tillvaro för det enskilda barnet. I de fall där verksamheten behöver gå utanför ramavtalet och i stället direktupphandla förutsätter nämnden att detta hanterats enligt kommunens riktlinjer. Nämnden tar dock till sig av revisionens rekommendation om att det behöver finnas en tydlighet gällande vilka rutiner som gäller då inköp- och upphandlingsenheten inte är inkopplad i upphandlingsförfarandet.

Revisionen rekommenderar även nämnden att säkerställa att kvalitets- och avtalsuppföljning som genomförs av Eskilstuna kommun avseende de uppdragstagare som omfattas av ramavtalet, även kommer nämnden till del. Division Social omsorg tar idag del av den uppföljning som förmedlas av Eskilstuna kommun vad gäller påträffade brister och avvikelser. Socialnämnden delar revisionens bedömning gällande nämndens behov av att få kännedom om resultat av uppföljning genomgående och att arbetsformerna för detta behöver bli bättre.

Gällande rekommendationen att upprätta former för att säkerställa att uppföljning av uppdragstagare utanför ramavtal genomförs bedömer nämnden att uppföljning idag genomförs av division Social omsorg och att ledamöter i Socialutskottet får ta del av den uppföljning som genomförs i enskilda ärenden. Nämnden ser dock behov av att denna uppföljning genomförs på ett mer organiserat vis och att formerna behöver dokumenteras och införlivas som en del av ett systematiskt arbete.

Socialnämnden ser i övrigt positivt på det utvecklingsarbete som omnämns av inköp- och upphandlingsenheten vad gäller säkerställande av att hantering av

upphandling sker enligt lagar och regler samt införande av systematik gällande löpande avtalsuppföljningar.

Vad gäller rekommendationen avseende att medverka i utformning av kravställande vid gemensam ramavtalsupphandling har nämnden ett stort förtroende för division Social omsorg i frågan men anser dock att politiken kan vara mer delaktig och genomföra detta arbete i samråd med divisionen framöver.

Angående revisionens rekommendation att reglera moment avseende uppföljning av individuella insatser i syfte att säkerställa att momenten genomförs delar nämnden revisionens bedömning att division Social omsorg följer upp flera moment rörande individuella insatser. Detta redovisas till Socialutskottet i enskilda ärenden men det bör regleras tydligt hur och när insatser ska följas upp för att säkerställa tydlighet och att nämnden vid behov kan få en helhetsbild vid uppföljningar.

Marjo Gustafsson
Socialnämndens ordförande

Granskning av kvalitetssäkring av HVB för barn och unga

Rapport

Nyköpings kommun

KPMG AB

2022-08-23

Antal sidor 18

Nyköpings kommun
Granskning av kvalitetssäkring av HVB för barn och unga

2022-08-23

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	5
2.4	Socialtjänstens ansvar	6
3	Resultat av granskningen	9
3.1	Upphandling	9
3.2	Uppföljning av individuella insatser	11
3.3	Kostnader	14
4	Slutsats och rekommendationer	17

1 Sammanfattning

Vi har av Nyköpings kommuns revisorer fått i uppdrag att granska socialnämndens kvalitetssäkring av HVB för placerade barn och unga. Revisorerna har i revisionsplaneringen för 2022 bedömt att det finns risker kopplade till kommunens uppföljning och säkerställande av kvalitet inom HVB för barn och ungdomar.

Granskningen har syftat till att belysa och bedöma huruvida socialnämnden har ändamålsenliga arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i de HVB som nyttjas för placering av barn och ungdomar.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden till stor del saknar ändamålsenliga arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i de HVB som nyttjas för placeringar av barn och ungdomar. Vi ser dock positivt på att socialnämnden har upprättat ett avtal med Eskilstuna kommun som innebär att nämnden blir avropsberättigad på Eskilstuna kommuns ramavtal.

Vi gör den sammanfattande bedömningen utifrån att socialnämnden inte tar del av den uppföljning som Eskilstuna kommun gör av de uppdragstagare som ingår i ramavtalet. Vidare gör vi bedömningen att det saknas dokumenterade former för uppföljning av uppdragstagare utanför ramavtalet.

Vidare bygger vår bedömning på att det saknas dokumenterade former för upphandling utanför ramavtalet. Socialnämnden har inte vidtagit åtgärder i syfte att säkerställa att upphandling utanför ramavtalet sker i enlighet med LOU.

Utöver detta anser vi att nämnden med fördel kan medverka i utformning av den kravbild som ligger till grund för förfrågningsunderlaget vid gemensamma ramavtalsupphandlingar.

Vår sammanfattande bedömning bygger även på att flera av de moment som avser uppföljning av individuella insatser inte stipuleras i styrande dokument. Sådana moment avser exempelvis journalgranskning, ärendegenomgång samt övervägande om fortsatt vård.

Vi gör bedömningen att socialnämnden har upprättat former i syfte att säkerställa att platsbesök genomförs.

Vidare ser vi positivt på att underlaget som ligger till grund vid övervägande av vård ses över och utvärderas utifrån om det finns behov av att utöka underlaget.

Av det som framkommit i granskningen gör vi bedömningen att socialnämnden följer kostnadsutvecklingen för placeringar av barn och unga.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att upphandling utanför ramavtal sker i enlighet med lag (2016:1145) om offentlig upphandling.
- Säkerställa att nämnden tar del av den kvalitets- och avtalsuppföljning som genomförs av Eskilstuna kommun avseende de uppdragstagare som omfattas av ramavtalet.

Nyköpings kommun

Granskning av kvalitetssäkring av HVB för barn och unga

2022-08-23

- Upprätta former i syfte att säkerställa att uppföljning av de uppdragstagare som nyttjas utanför befintliga ramavtal genomförs.
- Medverka i utformningen av den kravbild som ligger till grund för förfrågningsunderlaget vid gemensamma ramavtalsupphandlingar.
- Reglera moment avseende uppföljning av individuella insatser, i syfte att säkerställa att dessa moment sker.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Nyköpings kommuns revisorer fått i uppdrag att granska socialnämndens kvalitetssäkring av HVB för placerade barn och unga. Revisorerna har i revisionsplaneringen för 2022 bedömt att det finns risker kopplade till kommunens uppföljning och säkerställande av kvalitet inom HVB för barn och ungdomar.

Enligt Socialtjänstlagen ska kommunen sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt, får det skydd och stöd som de behöver. Där så är möjligt ska detta ske i samförstånd med den unge och dennes föräldrar, men i vissa fall kan tvångsåtgärder vara nödvändiga, där lagen om vård av unga, LVU, blir tillämplig.

På senare tid har institutionsvården börjat ifrågasättas. Forskning visar på att institutionsvårdens effekter i genomsnitt är begränsade och att många placeringar måste avbrytas i förtid. I dag ses institutionsplacering av många som en sista utväg när inga andra insatser hjälper. Härigenom är det av stor vikt att kommunen har underbyggda rutiner och arbetsmetoder som säkerställer samt garanterar en god kvalitet i de institutioner som nyttjas för placeringar.

De flesta av de barn och ungdomar som placeras på hem för vård eller boende (HVB) idag placeras hos privata, enskilda utförare. Kommunerna som gör placeringarna, ansvarar för att kvaliteten i den verksamheten man beställer är god. De medel som kommunerna har för att ställa krav på verksamhetens kvalitet är främst upphandling och uppföljning. Det är vid upphandlingstillfället kommunen formulerar de krav som ställs på HVB både rörande innehållet i verksamheten och i kraven på utförarens företag och genom uppföljning av avtalsefterlevnad. En fungerande uppföljning på individnivå är också av stor vikt i detta hänseende.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen har syftat till att belysa och bedöma huruvida socialnämnden har ändamålsenliga arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i de HVB som nyttjas för placering av barn och ungdomar. Granskningen belyser samt besvarar följande:

- Har socialnämnden en ändamålsenlig organisation för upphandling av HVB? (Vilka krav ställs och är dessa tillräckliga?)
- I vilken utsträckning är beställaren, (socialnämnden) delaktig i utformningen av kravbild i förfrågningsunderlaget vid gemensamma ramavtalsupphandlingar?
- Finns en tillräcklig beställarkompetens i organisationen?
- Sker någon avtalsuppföljning?
- I de fall det finns ramavtal tecknade för HVB, i vilken utsträckning utnyttjas dessa?
- Vilka aktiviteter genomförs och vilka krav ställs för att säkerställa en tillräcklig kvalitet hos uppdragstagarna?
- Genomförs egenkontroller avseende uppföljning av individuella insatser för den placerade?

2022-08-23

- Hur säkerställer nämnden att barnet/den unge regelbundet får besök från socialtjänsten och att placeringen hålls under uppsikt?
- Har överväganden av fortsatt vård genomförts var 6:e månad för samtliga placeringar?
- Vad anser nämnden om det underlag som socialförvaltningen upprättar inför överväganden av fortsatt vård? (Är informationen underbyggd samt tillräcklig för att nämnden ska kunna ta ett beslut?)
- Hur stora kostnader har Nyköpings kommun för placeringar av barn och unga?

Granskningen avser placeringar aktuella under åren 2021–2022. Granskningen avser socialnämnden.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Socialtjänstlagen, SFS 2001:453
- Socialtjänstförordningen, SFS 2001:937
- Socialstyrelsens föreskrift *Socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem eller hem för vård eller boende*, SOSFS 2012:11
- Socialstyrelsens föreskrift *Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*, SOSFS 2011:9
- Socialstyrelsens föreskrift *Hem för vård eller boende*, HSLF-FS 2016:55
- Kommunala mål och riktlinjer
- Träffade avtal

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av:

- Överenskommelse av verksamhet från DSO (division Social omsorg)
- Nyckeltal grunduppdrag 2022
- Socialnämndens riktlinjer för insatser till barn och unga
- Uppföljning grunduppdrag tertial 1 2022
- Uppföljning grunduppdrag DSO nyckeltal
- Avtal – Deltagande i Inköpscentral
- Internkontrollplan Socialnämnden 2022
- Plan för internkontroll 2022 division Social omsorg

Samt intervjuer och avstämning med:

- Enhetschef Barn och ungdom samt Familjehem,
- 1:e socialsekreterare
- Socialnämndens presidium
- Sakkunnig tjänsteperson socialnämnden

Samtliga medverkande har fått möjlighet att faktakontrollera rapporten.

2.4 Socialtjänstens ansvar

Socialtjänstlagen

De insatser som erbjuds inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Socialnämnden ska se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och unga. (3 kap 3 § SoL)

Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem, hem för vård eller boende, eller stödboende. (6 kap. 1 § SoL)

Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till familjehem, hem för vård eller boende och stödboenden. När ett barn placeras ska det i första hand övervägas om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående. Vad som är bäst för barnet ska alltid beaktas. (6 kap. 2 § SoL)

Ett barn får inte tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av vårdnadshavarna utan medgivande från socialnämnden.

Förhållandena i det tilltänkta familjehemmet ska utredas och socialnämnden ska tillhandahålla utbildning för familjehemmet. (6 kap. 6 § SoL) Familjehemmet har också rätt till stöd från socialnämnden. (6 kap. 7 § SoL)

Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende eller hem för vård eller boende. Det ska ske genom regelbundna personliga besök i det hem där barnet eller den unge vistas, enskilda samtal med barnet eller den unge, samtal med den eller dem som tagit emot barnet eller den unge i sitt hem, och genom samtal med vårdnadshavarna. Socialnämnden ska särskilt uppmärksamma barnets eller den unges hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående. (6 kap. 7b § SoL)

Socialnämnden ska utse en särskild socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge. Socialsekreteraren ska besöka barnet eller den unge regelbundet i den omfattning som är lämplig utifrån barnets eller den unges behov och önskemål. (6 kap. 7c SoL)

2022-08-23

Minst en gång var sjätte månad ska övervägas om vården fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas. När barnet har varit placerat i samma familjehem under tre år från det att placeringen verkställdes, ska socialnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden. (6 kap. 8 § SoL)

Socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende

Socialnämnden ska kartlägga och analysera behovet av familjehem och hem för vård eller boende för placeringar av barn och unga på kort och lång sikt.

Nämnden ska, med kartläggningen och analysen som utgångspunkt, planera för och vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa tillgången till hem som kan erbjuda vård som är trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet.

Socialnämnden ska samverka med andra samhällsorgan för att barn och unga i familjehem eller hem för vård eller boende får god vård och fostran, gynnsamma uppväxtförhållanden samt lämplig utbildning och sina behov av hälso- och sjukvård och tandvård tillgodosedda.

Enligt ett allmänt råd från Socialstyrelsen bör barnet eller den unge besökas av en socialsekreterare minst fyra gånger per år. Yngre barn samt barn och unga som nyligen har placerats i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende kan behöva tätare kontakt. (SOSFS 2012:11)

Hem för vård eller boende, HVB

Med hem för vård eller boende avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende. Om ett sådant hem drivs av ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ krävs dessutom att verksamheten bedrivs yrkesmässigt.

Verksamheten vid hem för vård eller boende ska bygga på förtroende för och samarbete med den enskilde och utformas så att vistelsen i hemmet eller boendet upplevs som meningsfull. Den enskildes integritet ska respekteras. De insatser som görs ska anpassas till den enskildes individuella behov och förutsättningar.

Verksamheten ska bedrivas i fortlöpande samarbete med den socialnämnd som har det sammanhållande ansvaret för att den enskilde får det stöd och den hjälp som han eller hon behöver.

Vid varje hem för vård eller boende och vid varje stödboende ska det finnas en person med lämplig utbildning som förestår verksamheten. Det ska också finnas sådan personal som i övrigt behövs för en ändamålsenlig verksamhet.

Den som vårdas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende och vars skolplikt har upphört bör vid behov ges möjlighet till kompletterande undervisning och lämplig yrkesutbildning. I varje fall bör han eller hon ges möjlighet till sådan arbetsträning eller annan grundläggande yrkesträning som underlättar för honom eller henne att få anställning eller fortsatt yrkesutbildning. (3 kap. 3, 4, 5, 5 a, och 7 §§ Sof)

SIS-hem

2022-08-23

Staten ansvarar för de särskilda ungdomshem som avser vård av unga (enligt 3 § LVU) som behöver stå under särskilt noggrann tillsyn, så kallade SIS-hem. Om socialnämnden har beslutat att den unge ska vistas i ett sådant hem ska Statens institutionsstyrelse anvisa den unge en plats. För vård i dessa hem får staten ta ut avgift av den kommun som begärt placeringen. (Förordning med instruktion för Statens institutionsstyrelse § 3)

I samband med inskrivningsbeslutet ska det särskilt kontrolleras att hemmet eller boendet är lämpligt med hänsyn till den enskildes behov, ålder, utveckling, utbildning och personliga förhållanden i övrigt.

När behovet av vård i hemmet eller boendet har upphört ska den som vårdas skrivas ut. Om den enskilde vårdas med stöd av LVU får han eller hon inte skrivas ut om inte socialnämnden har begärt eller medgett det. Statens institutionsstyrelse ska omgående underrätta socialnämnden när det finns anledning till utskrivning. Nämnden ska underrättas i sådan tid att det finns möjlighet att vidta eller förbereda andra behövliga insatser. (3 kap. 10, 11, 14 §§ Sof)

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

Den som bedriver socialtjänst ansvarar för att det finns ett ledningssystem för verksamheten. Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Socialtjänsten ska med stöd av ledningssystemet planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Den som bedriver socialtjänst ska fortlöpande bedöma om det finns risker som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. Riskanalys är därmed en obligatorisk del av det systematiska förbättringsarbetet. Vidare ska socialnämnden utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet.

Arbetet med att utveckla och säkra verksamhetens kvalitet ska dokumenteras. En sammanhållen kvalitetsberättelse bör upprättas årligen där det ska framgå hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet har bedrivits under föregående kalenderår, vilka åtgärder som har vidtagits för att säkra verksamhetens kvalitet, och vilka resultat som har uppnåtts. (SOSFS 2011:9)

LOU, Lagen om offentlig upphandling

Lagen om offentlig upphandling gäller för myndigheter och annan verksamhet som finansieras med allmänna medel. Dessa myndigheter är enligt lagen skyldiga att annonsera alla inköp som kommer att göras över direktupphandlingsgränsen för att intresserade företag ska beredas möjlighet att lämna anbud. De krav som ställs ska tillkännages i ett upphandlingsdokument. Myndigheter måste lämna ut upphandlingsunderlagen och utvärdera alla anbud. Utvärderingen ska ske på sakliga grunder, och får inte avvika från den utvärderingsmetod som tillkännagivits i upphandlingsdokumenten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Organisation

Socialnämnden ansvarar för socialtjänstinsatser av individ- och familjekaraktär och insatser för barn och unga vilket inkluderar placeringar i familjehem och hem för vård eller boende, HVB. Socialnämnden ingår årligen en överenskommelse om verksamhet med Division Social omsorg, DSO. Där framgår bland annat att Socialnämnden ger DSO i uppdrag att svara för myndighetsutövning och verkställighet rörande insatser till barn och unga inklusive ansvar för uppföljning av insatserna. Inom divisionen finns en enhet för Barn och ungdom samt familjehem. Socialnämnden har en sakkunnig tjänsteperson som fungerar som en länk mellan politiker och förvaltningen.

3.2 Upphandling

Nyköpings kommun har slutit ett avtal¹ med Eskilstuna kommun som ger Nyköping möjlighet att delta som avropsberättigad part i de upphandlingar som Eskilstuna kommun har genomfört inom området extern vård, där hem för vård eller boende ingår. Avtalets giltighet avser tills vidare. Avtalet saknar överenskommelse avseende löpande avstämningsmöten.

Av avtalet framgår att det är Eskilstuna kommun som är drivande och bestämmande i vilka upphandlingar som ska genomföras samt vilka krav som ska ställas. Vidare uppges att samverkan ska ske med deltagande kommuner för att så långt som möjligt bidra till ett gynnsamt utfall för samtliga parter. I intervjuer uppges att socialnämnden i Nyköpings kommun inte medverkar i framtagande av vilka krav som ska ställas på de hem som upphandlas. Det uppges dock att division Social omsorg medverkar i framtagande av krav och att nämnden har stor tilltro till divisionens expertiskunskap inom området.

Enligt intervjuer omfattade avtalet från början endast ramavtal gällande konsulentstödda familjehem, men sedan maj 2021 finns även ett ramavtal för HVB. I intervjuer framkommer att divisionen via avtalet har tillgång till ett stort antal utförare. Dock framkommer att det trots detta finns behov av att gå utanför ramavtalet och nyttja utförare som inte upphandlats inom ramavtalet. Det uppges att de upphandlade hemmen inte alltid kan matcha barnets eller den unges behov, eller att de redan är belagda, vilket gör att handläggarna behöver gå utanför ramavtalet. Med anledning av den risk som finns i samband med att barnet eller den unge behöver omplaceras vid en felmatchning, även kallat sammanbrott, avvaktar divisionen med att placera i det fall det finns utrymme tills det finns en matchning mellan behov och hem. Intervjupersoner uppger vidare att avrop från ramavtalet har under 2021 genomförts till cirka hälften av divisionens kostnader för extern vård. Se mer i avsnitt 3.3.

Vi har i granskningen fått till oss att det saknas upprättade riktlinjer för division Social omsorg att använda sig av vid upphandling utanför ramavtalet. Enligt intervju

---

¹ Avtal – Deltagande i Inköpscentral 2020-06-12

genomförs direktupphandlingar i enlighet med kommunens policy och riktlinjer för upphandling.

3.2.1 Organisation

Det uppges att Nyköping kommuns upphandlingsenhet inte medverkar vid upphandling av hem för vård eller boende utanför ramavtalet, utan det är handläggarna som i sådana situationer rekryterar hem. Handläggarna har god kunskap om vilket hem som eftersöks utifrån barnets behov, men det framgår inte i intervjuer om handläggarna har fått särskild kunskap eller utbildning inom just upphandling.

3.2.2 Avtalsuppföljning

Av det upprättade avtalet mellan Nyköpings kommun och Eskilstuna kommun framgår att det är Eskilstuna som ansvarar för att följa upp hemmen som omfattas av ramavtalet. Delaktiga parter, däribland Nyköping, har möjlighet att ta del av den uppföljning som genomförs. Intervjupersoner uppger att Eskilstuna endast förmedlar i det fall det har upptäckts brister eller avvikelser, i annat fall tar inte Nyköping del av den uppföljning som genomförs. Socialnämnden eller division Social omsorg genomför ingen egen uppföljning av de hem som omfattas av det upphandlade ramavtalet.

Avseende de upphandlingar som sker utanför ramavtalet ansvarar handläggaren för att följa upp sådant som kvalitet samt att uppdragstagaren arbetar utifrån de kompetenskrav som finns i avtalet. Vi har inte tagit del av några styrdokument som närmare beskriver hur kvalitetsuppföljningen ska genomföras.

I de fall det dyker upp avvikelser eller brister kontaktas IVO (Inspektionen för vård och omsorg) samt, rörande HVB inom ramavtalet, Eskilstuna kommun.

I kontakt med upphandlingsenheten får vi till oss att det pågår ett förändringsarbete i syfte att säkerställa att inköp och upphandlingar sker i enlighet med lagar och regler, samt för att säkerställa att avtalsuppföljning sker kontinuerligt. Avtalen planeras att få en uppföljningsplan i samband med att de läggs in i verksamhetssystemet.

3.2.3 Bedömning

Av det som framkommit i granskningen gör vi bedömningen att Nyköpings kommun till viss del har upprättat former för att hantera upphandling av HVB och familjehem i enlighet med lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Bedömningen bygger på det upprättade avtalet mellan Nyköpings kommun och Eskilstuna kommun.

Dock gör vi bedömningen att det saknas en ändamålsenlig organisation för upphandling som enligt intervjuer sker utanför ramavtalet. Socialnämnden har inte genom styrande och stödjande dokument eller andra åtgärder säkerställt att upphandling sker i enlighet med LOU. Vi bedömer att det inom division Social omsorg finns en tillräcklig kompetens avseende barnets eller den unges behov, men vi ser ett behov av att nämnden säkerställer att det finns en tillräcklig kompetens inom divisionen att genomföra upphandling utanför ramavtalet, inklusive att säkerställa att upphandlingarna sker i enlighet med kommunens policy för upphandling.

Vi gör bedömningen att det med anledning av avtalet mellan nämnden och Eskilstuna kommun finns former upprättade för kvalitet- och avtalsuppföljning av de uppdragstagare som omfattas av ramavtalet. Av det som framkommer i granskningen gör vi dock bedömningen att det finns behov från nämndens sida att säkerställa att de tar del av den uppföljning som genomförs av Eskilstuna kommun.

I syfte att säkerställa kvalitet och avtalsefterlevnad av de uppdragstagare som används och som inte omfattas av ramavtalet gör vi bedömningen att det finns behov av att upprätta former för uppföljning av dessa. Som nämns i rapporten sker upphandling utanför ramavtalet oftast i brådskande situationer och en systematisk uppföljning bidrar bland annat till att minska risken för att sammanbrott sker.

Då nämnden i dagsläget inte medverkar i utformning av kravbilden av hem för vård eller boende är vår bedömning att nämnden med fördel kan bli mer delaktig i arbetet. Vi gör bedömningen utifrån att nämnden som beställare har behov av att säkerställa att kravbilden stämmer överens med vad nämnden efterfrågar.

3.3 Uppföljning av individuella insatser

3.3.1 Egenkontroller

Egenkontroller är en systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten samt kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem.

Den kvalitetsberättelse² som vi tagit del av omfattar samtliga verksamheter inom IFO. Det framgår av berättelsen att det är första gången som egenkontroller presenteras i verksamhetens kvalitetsberättelse. Detta bekräftas även i intervjuer och det uppges att 2022 års kvalitetsberättelse avser innehålla en ännu mer omfattande beskrivning av de egenkontroller som genomförts under året. Från år 2023 kommer division Social omsorg att upprätta en gemensam kvalitetsberättelse som ska redovisas till såväl socialnämnden som vård- och omsorgsnämnden samt kompetens- och arbetsmarknadsnämnden.

Vidare framgår i kvalitetsberättelsen att enheterna även genomför egenkontroller som inte samordnas för verksamhetsområdet, däribland journalgranskningar. Ledningslaget för IFO kommer att arbeta vidare med hur egenkontroll dokumenteras och sammanställs i syfte att få en mer fullständig bild inför nästa kvalitetsberättelse.

Av kvalitetsberättelsen framgår att följande områden har innefattat divisionens egenkontroller under 2021: *Intern kontroll, Öppna jämförelser samt brukarundersökning*. Då brukarundersökningen avser missbruks- och beroendevårdens myndighetsutövning ges inte någon närmare beskrivning av detta i granskningsrapporten.

---

² Kvalitetsberättelse, Individ- och familjeomsorg 2021, 2022-03-21

2022-08-23

Intern kontroll

I intervjuer framkommer att socialnämnden och division Social omsorg upprättar varsin internkontrollplan. I intervjuer framgår att det är kommunens tidigare organisationsform (beställare/utförare) som ligger till grund för att det upprättas två internkontrollplaner.

Inför årets internkontrollplan listade socialnämndens presidium ett antal risker som sakkunnig tjänsteperson tog med sig till divisionen och ledde ett samordnande arbete utifrån de två olika riskbedömningarna. Detta i syfte att till viss del synkronisera internkontrollplanerna för att undvika att det är samma typ av kontroller som genomförs.

Vi har i granskningen tagit del av socialnämndens samt divisionens internkontrollplaner, och noterar att ingen av dem innehåller kontrollmoment som kan kopplas till uppföljning av individuella insatser för den placerade.

Öppna jämförelser

Öppna jämförelser är en enkät som fylls i inom hälso- och sjukvården samt socialtjänstens verksamhetsområde på uppdrag av Socialstyrelsen i syfte att kunna jämföra indikatorer mellan kommuner i landet men även kunna följa upp på årsbasis. I berättelsen presenteras resultatet från enkäten med jämförelse från föregående år samt med andra kommuner i landet.

Avseende barn- och ungdomsvård avsåg den ena indikatorn hur länge socialsekreterarna arbetat inom den sociala barn- och ungdomsvården. Av Nyköping kommuns 32 anställda på enheten har 30 av dessa mer än tre års arbetserfarenhet inom området. Den andra indikatorn avser standardiserade bedömningsmetoder när familjeförmågan och/eller familjeklimatet utreds. Där uppges att Nyköping inte ligger på samma nivå som andra kommuner, då de inte använder sig av standardiserade bedömningspunkter.

Uppföljning av ärenden

Vi har i granskningen fått en digital genomgång samt tagit del av skärmbilder på processkartor som finns i det verksamhetssystem som används vid utredning samt placering av barn och unga. Vissa steg i processkartan innehåller mer detaljerad information om just det processteget och vissa steg leder handläggaren vidare till dokument för användning av inom aktuellt område.

En av dessa processkartor avser momentet följa upp och avsluta placering av barn. Där framgår att inom tre månader från att placering ägt rum ska uppföljning om fortsatt vård ske. Vidare framgår att uppföljningen bland annat ska innehålla uppföljningsmöte och enskilt samtal med barn/ungdom. Intervjupersoner uppger att uppföljning även ska innehålla ett besök hos barnet eller den unge i de hem där denne har placerats, vilket inte framgår av den bild på processkartan vi tagit del av eller de styrande dokument vi mottagit. Av divisionens verksamhetsplan³ framgår att besök ska genomföras två gånger per år, vilket enligt uppgift även följs upp två gånger per år.

³ Verksamhetsplan, datum samt vem som fastställt planen saknas i dokumentet

2022-08-23

Uppföljningen genomförs inte utifrån någon checklista utan har sin utgångspunkt i individens situation samt den genomförandeplan som upprättats för den enskilde. Det är sedan socialutskottet som fattar beslut om fortsatt vård. Uppföljning dokumenteras i den enskildes akt.

Ärendegenomgång genomförs två gånger per termin mellan 1:e socialsekreterare och handläggare. Vid svårare ärenden sker avstämningar på daglig basis. Genomgången fungerar som ett stöd till handläggarna och syftar till att säkerställa att inget i ärendet faller mellan stolarna. Enligt intervju säkerställs vid dessa genomgångar att det som ska göras i ärendet är gjort, vilket enheten betraktar som en form av egenkontroll. I de styrdokument vi tagit del av saknas reglering angående dessa genomgångar.

Vidare framgår att divisionen vid ärendekollegium följer upp orsakerna till att ett sammanbrott har skett i syfte att försöka undvika att det sker igen i samma ärende eller i andra ärenden. Ärendekollegium sker veckovis och syftar till att hitta lösningar i ärenden av svårare art.

3.3.2 Övervägande om fortsatt vård

Uppföljning var sjätte månad regleras i lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Vi har i granskningen inte mottagit något styrdokument som stipulerar hur nämnden säkerställer att detta sker i enlighet med lagen.

Enligt intervjuer fungerar arbetet med överväganden om fortsatt vård bra och inga ärenden har gått över tiden. Vid övervägande om fortsatt vård deltar socialutskottet, berörd handläggare, 1:e socialsekreterare samt enhetschef. Inför mötena lämnar divisionen ett underlag som sammanfattar det senaste halvåret samt en bedömning om vården ska fortgå. I intervjuer uppges att det underlag som presenteras vid övervägande om vård i stora drag upplevs tillräckligt. Sådant som nämnden ser behov av kan ingå i underlaget är tydligare beskrivningar om exempelvis när och hur besök har ägt rum. Det uppges att socialnämndens sakkunniga tjänsteperson tillsammans med enhetschef planerar att gå igenom det underlag som presenteras, i syfte att se om det behöver utökas.

Vidare framgår att möjligheten att ställa frågor till representanter från divisionen vid socialutskottets sammanträde utgör en viktig del.

3.3.3 Bedömning

Vi gör bedömningen att division Social omsorg genomför flera moment som avser uppföljning av individuella insatser, men att det saknas reglering angående momenten i styrande dokument. Vi ser därför ett behov av att socialnämnden reglerar moment såsom exempelvis journalgranskning, ärendegenomgång samt övervägande om fortsatt vård i syfte att säkerställa att momenten sker utifrån nämndens vilja.

Vi bedömer att nämnden med fördel kan begära in rapportering av nyckeltal kring huruvida överväganden av fortsatt vård sker var sjätte månad i samtliga ärenden, för att säkerställa att lagkrav och interna processer efterlevs.

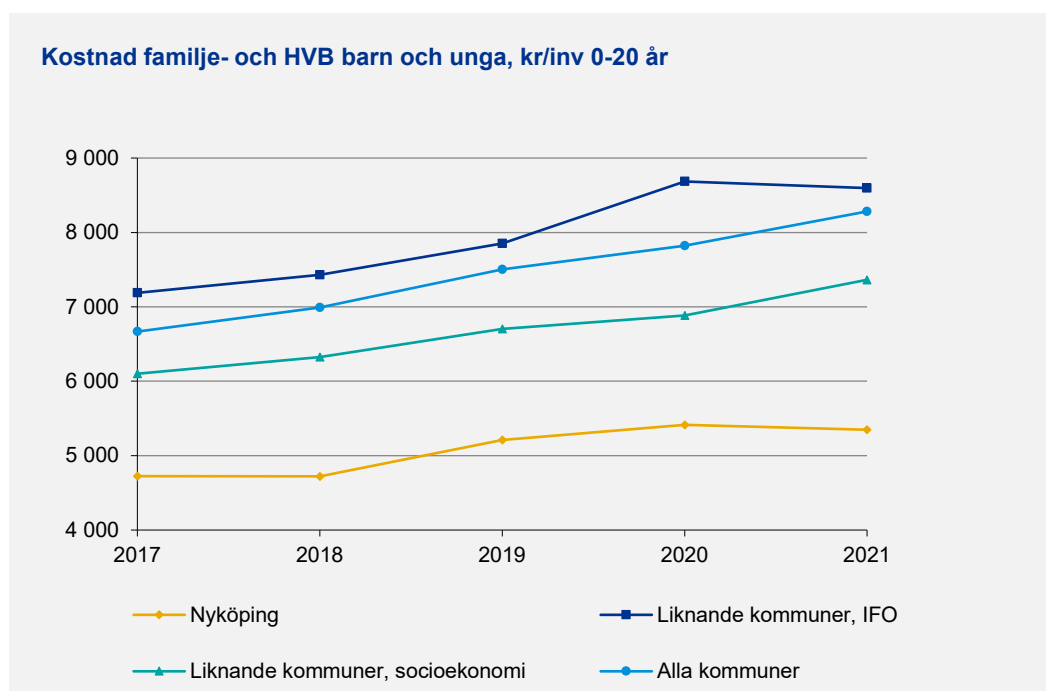
Vi gör bedömningen att socialnämnden har säkerställt att besök hos den placerade genomförs. Vi gör bedömningen utifrån att det är ett mål i divisionens verksamhetsplan.

Vidare ser vi positivt på att underlaget som ligger till grund vid övervägande av vård ses över och utvärderas utifrån om det finns behov av att utöka underlaget.

3.4 Kostnader

Nedan diagram visar Nyköpings kostnader för familjehem och HVB för barn och unga, i relation till alla kommuner i riket samt till liknande kommuner. Diagrammet visar att Nyköping redovisar förhållandevis låga kostnader, och att kommunen följer en allmän trend med ökande kostnader de senaste fem åren. Notera att kostnaden är angiven per invånare 0–20 år, och att vi inte har uppgifter om antalet placeringar per kommun.

Diagram 1

Av bilagan till överenskommelsen mellan socialnämnden och division Social omsorg framgår vilka nyckeltal som divisionen ska följa upp samt när uppföljning ska presenteras för nämnden. Nedan presenteras de nyckeltal som avser kostnader för placeringar av barn och unga och som presenteras i uppföljning av grunduppdraget för tertial 1⁴.

⁴ Uppföljning av grunduppdrag DSO (division Social omsorg), Nyckeltal tertial 1 2022

Tabell 1.

Kostnader institutionsplaceringar

	Tertial 1 2020	Tertial 1 2021	Tertial 1 2022
Kostnad (tkr) (Ekonomi)	10088	10671	8108
Budget tkr	12133	11 378	10919

Tabell 1 avser en samlad ekonomisk rapport för kostnader för institutionsplaceringar. Av bilden framgår att kostnaderna år 2022 är lägre än tidigare år och ligger lägre än vad som budgeterats.

Tabell 2.

Kostnader familjehem

	Tertial 1 2020	Tertial 1 2021	Tertial 1 2022
Kostnad (tkr) (Ekonomi)	6460	8756	7490
Budget tkr	7 314	8 629	9329

Tabell 2 avser en samlad ekonomisk rapport för kostnader för familjehem. Av bilden framgår att kostnaderna år 2022 är lägre än 2021, men högre än 2020. Även kostnaderna för familjehem ligger lägre än vad som budgeterats 2022.

Utöver detta presenteras högsta och lägsta dygnskostnad samt genomsnittlig kostnad avseende placeringar. Dygnskostnaderna presenteras utifrån externa (familjehem, HVB/SIS, stödboende) och interna⁵ placeringar (familjehem, stödboende).

Tabell 3.

⁵ Boenden som bedrivs på uppdrag av Nyköpings kommun

		2022		
		Tertial 1		
		Snittkostnad/ dygn (kr)	Högsta dygns- kostnad (kr)	Lägsta dygns- kostnad (kr)
Externt	Familjehem	i.u.	3000	1350
	HVB	2880	13500	1350
	Stödboende	i.u.	2160	1280
Internt	Familjehem	i.u.	1247	184
	Hemgårdens träningsboende	217	217	217

Tabell 3 visar dygnskostnader för interna respektive externa familjehem och HVB. Kostnader redovisas inte uppdelat i externa och interna familjehem och stödboenden i divisionens ekonomisystem, vilket innebär att det saknas uppgifter (i.u.) angående snittkostnaden för dessa hem. Det framgår av rapporten att detta hoppas kunna vara åtgärdat i samband med upprättande av delårsrapporten.

Under 2021 gjordes avrop inom ramavtalet till ungefär hälften av verksamhetens placeringskostnader. Som tidigare nämnts omfattades Nyköpings kommun av ramavtalet först i maj 2021 och det uppges att 2022 sannolikt kommer omfatta fler avrop än 2021. Intervjupersoner uppger att divisionens riktmärke är att använda sig av ramavtalade hem, främst på grund av dessa hem levererar enligt kravbilden och att avtalen innehåller tydliga regleringar kring exempelvis kostnadsdelning.

Intervjupersoner uppger att det som inrapporterats till SCB angående kostnader för HVB och familjehem kan vara missvisande. Det finns en risk att dessa kostnader är hopslagna och att statistik därmed inte visar kostnaderna separat. Med anledning av detta gjorde division Social omsorg en djupare ekonomisk analys i syfte att få en överblick över kostnaderna. Analysen visade att kostnaderna för HVB år 2020 uppgick till 44 miljoner kronor, år 2021 var kostnaden 33 miljoner kronor och år 2022 var kostnaden fram till april 8,2 miljoner kronor. Intervjupersoner uppger att nämnden arbetat mer med det förebyggande arbetet. Bland annat har nämnden upprättat ett ramavtal som avser extern öppenvård som bland annat har bidragit till att större andel barn har kunnat bo kvar hemma.

3.4.1 Bedömning

Av det som framkommit i granskningen gör vi bedömningen att socialnämnden följer kostnadsutvecklingen för placeringar av barn och unga.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden till stor del saknar ändamålsenliga arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i de HVB som nyttjas för placeringar av barn och ungdomar. Vi ser dock positivt på att socialnämnden har upprättat ett avtal med Eskilstuna kommun som innebär att nämnden blir avropsberättigad på Eskilstuna kommuns ramavtal.

Vi gör den sammanfattande bedömningen utifrån att socialnämnden inte tar del av den uppföljning som Eskilstuna kommun gör av de uppdragstagare som ingår i ramavtalet. Vidare gör vi bedömningen att det saknas dokumenterade former för uppföljning av uppdragstagare utanför ramavtalet.

Vidare bygger vår bedömning på att det saknas dokumenterade former för upphandling utanför ramavtalet. Socialnämnden har inte vidtagit åtgärder i syfte att säkerställa att upphandling utanför ramavtalet sker i enlighet med LOU.

Utöver detta anser vi att nämnden med fördel kan medverka i utformning av den kravbild som ligger till grund för förfrågningsunderlaget vid gemensamma ramavtalsupphandlingar.

Vår sammanfattande bedömning bygger även på att flera av de moment som avser uppföljning av individuella insatser inte stipuleras i styrande dokument. Sådana moment avser exempelvis journalgranskning, ärendegenomgång samt övervägande om fortsatt vård.

Vi gör bedömningen att socialnämnden har upprättat former i syfte att säkerställa att platsbesök genomförs.

Vidare ser vi positivt på att underlaget som ligger till grund vid övervägande av vård ses över och utvärderas utifrån om det finns behov av att utöka underlaget.

Av det som framkommit i granskningen gör vi bedömningen att socialnämnden följer kostnadsutvecklingen för placeringar av barn och unga.

Nyköpings kommun

Granskning av kvalitetssäkring av HVB för barn och unga

2022-08-23

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att upphandling utanför ramavtal sker i enlighet med lag (2016:1145) om offentlig upphandling.
- Säkerställa att nämnden tar del av den kvalitets- och avtalsuppföljning som genomförs av Eskilstuna kommun avseende de uppdragstagare som omfattas av ramavtalet.
- Upprätta former i syfte att säkerställa att uppföljning av de uppdragstagare som nyttjas utanför befintliga ramavtal genomförs.
- Medverka i utformningen av den kravbild som ligger till grund för förfrågningsunderlaget vid gemensamma ramavtalsupphandlingar.
- Reglera moment avseende uppföljning av individuella insatser, i syfte att säkerställa att dessa moment sker.

Datum som ovan

KPMG AB

Anders Petersson
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kundansvarig

Helena Hansson
Kommunal yrkesrevisor

Ida Larsson
Kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

SN § Återrapportering av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) med Stadsmissionen november 2022

Diarienummer: SN19/23

En överenskommelse om Idéburet offentligt partnerskap (IOP) tecknades mellan Nyköpings kommun och Eskilstuna Stadsmission gällande härbärke med tillhörande daglig verksamhet under våren 2021. Överenskommelsen trädde i kraft 1 juni 2021. Inom överenskommelsen finns en styrgrupp med representanter från Eskilstuna Stadsmission, division Social omsorg samt Socialnämnden. Återrapportering ska ske från styrgruppen två gånger per år. Återrapporteringen sammanställs av sakkunnig tjänsteperson och finns som bilaga till denna tjänsteskrivelse.

Barnrättsprövning

Ärendet berör eller påverkar inte barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna återrapporteringen avseende överenskommelsen om idéburet offentligt partnerskap gällande härbärke och daglig verksamhet, enligt bilaga till tjänsteskrivelse 2022-11-24.

Beslutet skickas till:

Stadsmissionen

Division Social omsorg

Socialnämnden

Återrapportering av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) med Stadsmissionen november 2022

Bakgrund

En överenskommelse om Idéburet offentligt partnerskap (IOP) tecknades mellan Nyköpings kommun och Eskilstuna Stadsmission gällande härbärke med tillhörande daglig verksamhet under våren 2021. Överenskommelsen trädde i kraft 1 juni 2021. Inom överenskommelsen finns en styrgrupp med representanter från Eskilstuna Stadsmission, division Social omsorg samt Socialnämnden. Återrapportering ska ske från styrgruppen två gånger per år. Återrapporteringen sammanställs av sakkunnig tjänsteperson och finns som bilaga till denna tjänsteskrivelse.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Ärendet berör eller påverkar inte barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna återrapporteringen avseende överenskommelsen om idéburet offentligt partnerskap gällande härbärke och daglig verksamhet, enligt bilaga till tjänsteskrivelse 2022-11-24

Martin Karlsson
Sakkunnig tjänsteperson
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-05-30

Beslut till:

Stadsmissionen

Division Social omsorg

Martin Karlsson
Sakkunnig tjänsteperson
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-24

Beslut till:
Stadsmissionen

Division Social omsorg

Återrapportering av IOP-samarbete med Eskilstuna Stadsmission gällande härbärke med tillhörande daglig verksamhet

En överenskommelse om Idéburet offentligt partnerskap (IOP) tecknades mellan Nyköpings kommun och Eskilstuna Stadsmission gällande härbärke med tillhörande daglig verksamhet. Överenskommelsen trädde i kraft 1 juni 2021. I överenskommelsen framkommer att återrapportering ska ske två gånger per år till Socialnämnden

Inför 2022 kom styrgruppen överens om att utveckla nyckeltalen som är till stöd för uppföljning och analys. Förutom beläggning på härbärgen och besök på dagverksamheten kom vi även överens om att följa antalet individer, kön, om det är nya besökare eller återkommande, med mera. Med att följa dessa över tid hoppas vi att upptäcka utvecklingsbehov och åtgärder i ett tidigare skede.

Härbärke

Period	2022-01-01- 2022-04-30	2022-05-01 – 2022-08-31
Beläggning/besökare	6,5 besökare /natt.	5,5 besökare /natt.
Ålder besökare	10% har varit 20-30 år, 50% har varit 30-50 år och 40% har varit äldre än 50 år	10% har varit 20-30 år, 50% har varit 30-50 år och 40% har varit äldre än 50 år
Antal unika individer	21 unika individer, varav 16 män och 5 kvinnor.	9 unika individer, varav 8 män och 1 kvinna.
Besökare från andra kommuner	7 individer från andra kommuner, dvs 33 %.	33% från andra kommuner
Antal nätter snitt/besökare	11,5 nätter	9 nätter

Ny eller återkommande	68% av de som har varit på härbärgets är återkommande besökare	68 % av de som har varit på härbärgets är återkommande besökare
------------------------------	--	---

Antalet besökare på härbärgets var högre i början på året och minskade senare delen av våren och sommaren. Anledning till detta är att akutboendet Röda Villan under våren har öppnade upp för fler platser efter pandemin.

De allra flesta av långvarigt återkommande nattgäster har någon form av substansberoende och/eller psykisk ohälsa. Psykisk ohälsa är något som har ökat bland besökarna på Härbärgets. Stadsmissionen ska under hösten försöka få till tätare dialog med relevanta aktörer inom Region Sörmland kring målgruppen.

Stadsmissionen har som plan att alla besökare som tillhör Nyköping ska ha en plan för ett mer långsiktigt boende inom 14 dagar och med de flesta så lyckas den målsättningen. Individer från andra kommuner får endast sova på härbärgets i mån av plats, samt till nästkommande vardag. Det man kan se är att de som tillhör Nyköpings kommun oftast är återkommande över tid. De går emellan olika typer av boenden, insatser och behandlingar.

Under våren sågs en ökning av äldre hemlösa med komplexa vårdbehov, och styrgruppen skulle bevaka och se om trenden fortsatte. Under våren och sommaren har inga fler inom denna målgrupp kommit till härbärgets.

Dagverksamhet

Period	2022-01-01- 2022-04-30	2022-05-01 – 2022-08-31
Beläggning/besökare	3009 besök	Ca 2000 besök
Kön	80% är män	80% är män
Antal unika besökare	31 pers.	16 pers.

Dagverksamheten har haft en högre andel besökare i början på året för att minska lite under senare delen av våren och sommaren. Det tros bland annat bero på en pågående ombyggnad som skapar störningar, samt att det går ner en del under sommaren. Även antalet unika personer har gått ner under sommaren.

Sedan första mars 2022 har Stadsmissionen ett IOP-avtal med Region Sörmland och genom detta kunnat anställa en legitimerad sjuksköterska. Sjuksköterskans främsta uppgift är att erbjuda individer som lever i hemlöshet, som har beroendeproblematik och andra socialt utsatta grupper den vård de har rätt till men som ibland kan vara svår att tillgodogöra sig inom den ordinarie vården.

Alla besök är kostnadsfria, och det krävs ingen tidsbokning. Vid behov kontaktar sjuksköterskan läkare för mer information och stöd vidare. En viktig del i sjuksköterskans arbete är att fånga upp patienterna i ett tidigt skede, för att förhindra allvarligare sjukdomstillstånd. Mycket vikt läggs vid att skapa tillit och trygghet för att motivera patienterna att ta kontakt med, och komma vidare inom vården.

Stadsmissionen har även sett ett ökat behov av samtalsstöd och söker samarbete gällande detta inom regionen. Under tiden erbjuds samtal med psykolog varannan fredag. Samtal förs i verksamheten av psykolog som har etablerad praktik i Nyköping. Även denna tjänst är kostnadsfri.

Stadsmissionen driver vår kvinnogrupp vidare. Tyngd läggs på att skapa tillit och trygghet för att locka deltagare. Vår ombyggnation är nu klar och vi erbjuder samtal och undervisning i avskild lokal. Kvinnogruppens främsta uppgift är att stärka deltagare och att länka vidare till socialtjänst, missbruksvård, psykiatri och andra, för vår målgrupp, stöttande instanser

Personal från Culturum deltar i verksamheten och ger IT-stöd på regelbunden basis. Stödet består bland annat i att anskaffa mobilt bank-id, få åtkomst till Region Sörmland och för att upprätta och behålla privata och professionella nätverk.

Förutom ovanstående stöd får besökare till dagverksamheten stöd i kontakt med försörjningsstöd, missbruksvården, budget och skuldrådgivare med mera.

Samverkan

Samverkan upplevs av samtliga parter fungera bra. Stadsmissionen uppger att det är lätt att komma i kontakt med handläggare i individärenden och att när det varit akuta behov har det löst sig på ett bra sätt för individerna.

Utveckling

Stadsmissionen önskar att ta ut en kostnad för individer som skrivs in på härbärgat på uppdrag av social beredskap efter klockan 22. Detta utifrån ökade personalkostnader. Marika från Stadsmissionen ska diskutera detta med Glenn och Gabriel inom DSO.

Sammanfattning

Sammantaget bedöms verksamheternas arbete ligga i linje med överenskommelsens syfte och mål. Verksamheterna arbetar på parallellt samt i samarbete med varandra.

//Styrgruppen genom

Martin Karlsson, Sakkunnig tjänsteperson

SN § Uppföljning av handlingsplan för anhörigstöd

Diarienummer: SN19/31

Den länsgemensamma nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård (NSV) fastställde år 2017 en Länsgemensam strategi i samverkan för stöd till anhöriga. I denna fanns ett antal aktiviteter och bland annat skulle handlingsplaner tas fram och riktlinjer och rutiner revideras för att stärka anhörigperspektivet. En handlingsplan togs fram och godkändes av Socialnämnden 2019-12-12. Division Social omsorg återskötterade sitt arbete enligt handlingsplanen vid nämndens sammanträde i juni 2022. Sammanfattningsvis konstaterades då att arbetet inom handlingsplanens områden utvecklats men att Division Social omsorg inte uppnått de uppsatta målen. Socialnämnden gav därför divisionen ytterligare ett uppdrag att säkerställa att även de återstående målen i handlingsplanen uppnås och att inkomma med rapportering till decembersammanträdet. Division Social omsorg har nu inkommit med rapport med fokus på de återstående målen gällande anhörigombud och framtagandet av skriftliga verksamhetspecifika rutiner.

Förslag

Arbetet enligt handlingsplanens aktiviteter och mål har bidragit till att det nu finns information, länkar till webbutbildningar, inspelade föreläsningar med mera tillgängligt på kommunens interna webb IN - på sidan "Anhörigstöd på arbetsplatser".

Division Social omsorg har ännu inte uppnått målet att alla berörda verksamheter har utsett anhörigombud. Däremot så har nu anhörigombud utsetts inom alla verksamheter inom verksamhetsområdet missbruk och beroende. Funktionsbeskrivningen för anhörigombud har reviderats utifrån "Riktlinje anhörigstöd" och arbetet med att alla berörda verksamheter utser anhörigombud fortsätter.

Alla verksamheter har nu aktuella skriftliga verksamhetspecifika rutiner/verksamhetsplaner för anhörigstöd.

Barnrättsprövning

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Ingen separat barnrättsprövning har genomförts då arbetet i stort ska säkerställa att barn som anhöriga får sina rättigheter enligt konventionen tillgodosedda.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna rapporten *Arbete enligt handlingsplan för anhörigstöd i Nyköpings kommun, 2020 - 2021* enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25.

Beslutet skickas till:

Division Social omsorg

Vård- och omsorgsnämnden för kännedom

Socialnämnden

Uppföljning av handlingsplan för anhörigstöd

Bakgrund

Den länsgemensamma nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård (NSV) fastställde år 2017 en Länsgemensam strategi i samverkan för stöd till anhöriga. I denna fanns ett antal aktiviteter och bland annat skulle handlingsplaner tas fram och riktlinjer och rutiner revideras för att stärka anhörigperspektivet. En handlingsplan togs fram och godkändes av Socialnämnden 2019-12-12. Division Social omsorg återrapporterade sitt arbete enligt handlingsplanen vid nämndens sammanträde i juni 2022. Sammanfattningsvis konstaterades då att arbetet inom handlingsplanens områden utvecklats men att Division Social omsorg inte uppnått de uppsatta målen. Socialnämnden gav därför divisionen ytterligare ett uppdrag att säkerställa att även de återstående målen i handlingsplanen uppnås och att inkomma med rapportering till decembersammanträdet. Division Social omsorg har nu inkommit med rapport med fokus på de återstående målen gällande anhörigombud och framtagandet av skriftliga verksamhets-specifika rutiner.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Ingen separat barnrättsprövning har genomförts då arbetet i stort ska säkerställa att barn som anhöriga får sina rättigheter enligt konventionen tillgodosedda.

Förslag

Arbetet enligt handlingsplanens aktiviteter och mål har bidragit till att det nu finns information, länkar till webbutbildningar, inspelade föreläsningar med mera tillgängligt på kommunens interna webb IN – på sidan "Anhörigstöd på arbetsplatser".

Division Social omsorg har ännu inte uppnått målet att alla berörda verksamheter har utsett anhörigombud. Däremot så har nu anhörigombud utsetts inom alla verksamheter inom verksamhetsområdet missbruk och beroende.

Funktionsbeskrivningen för anhörigombud har reviderats utifrån "Riktlinje

anhörigstöd” och arbetet med att alla berörda verksamheter utser anhörigombud fortsätter.

Alla verksamheter har nu aktuella skriftliga verksamhetsspecifika rutiner/verksamhetsplaner för anhörigstöd.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna rapporten *Arbete enligt handlingsplan för anhörigstöd i Nyköpings kommun, 2020 – 2021* enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-25.

Caroline Svensson
Sakkunnig
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-28

Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

Beslut till:

Division Social omsorg

Vård- och omsorgsnämnden för kännedom

Arbete enligt "Handlingsplan för anhörigstöd i Nyköpings kommun, 2020 – 2021".

Återrapportering till SN, december 2022

Det övergripande anhörigstödet. Monica Berg

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte	3
Metod	3
Resultatrapportens struktur	3
Förväntat resultat	4
Handlingsplanens mål:	4
Resultat	4
Mål: Alla medarbetare har kännedom om handlingsplanen	4
Mål: Chefer och medarbetare har kännedom om lagstiftningar gällande anhörigas rättigheter och möjligheter till stöd.....	4
Mål: Höja kompetensen kring anhörigperspektivet.....	4
Mål: Medarbetare hittar information om anhörigstöd.....	5
Mål: Alla berörda verksamheter/enheter har anhörigombud.....	5
Mål: Fördjupa anhörigombudens kompetens kring anhörigperspektivet.....	5
Mål: Tydliggöra anhörigombudens funktion.....	5
Mål: Verksamheter/enheter inom DSO har aktuella rutiner för anhörigstöd i enlighet med checklistan (bilaga).....	5
Mål: Alla har kännedom om de verksamhets/enhets specifika rutinerna	6
Mål: Skriftliga rutiner ska vara aktuella.....	6
Sammanfattning	6

Inledning

Den läns gemensamma Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård (NSV) fastställde år 2017 en Läns gemensam strategi i samverkan för stöd till anhöriga. I strategin finns ett antal aktiviteter som ligger på respektive huvudman att genomföra och säkerställa.

Våren 2019 uppdrog Socialnämnden (SN) samt Vård- och omsorgsnämnden (VON) till division Social omsorg (DSO) att ta fram en handlingsplan för anhörigstöd som inkluderar översyn av rutiner och kompetensutvecklingsåtgärder.

Som ett led i framtagandet av en handlingsplan genomfördes en nulägesanalys av rutiner och kompetens kring anhörigstöd. En enkät med frågor kring detta skickades till divisionens alla chefer för besvarande. Resultatrapporten visade att det saknas skriftliga rutiner för hur personal samarbetar med anhöriga till brukare som får insatser i verksamheten, att kompetensen är ojämn och att det finns behov av kompetensutveckling kring stöd till anhöriga.

DSO tog fram en handlingsplan med tillhörande bilaga som godkändes av SN och VON i december 2019. DSO uppnådde inte alla målen i handlingsplanen och i juni 2022 uppdrog därför SN åt DSO att säkerställa att även de återstående målen uppnås och att skriftligen avrapportera detta till nämndens sammanträde i december 2022.

Syfte

Syftet med denna rapport är att återrapportera till SN hur arbetet enligt handlingsplanen har gått, med fokus på anhörigombud och framtagandet av skriftliga verksamhetsspecifika rutiner.

Metod

Individ och familjeomsorgens kvalitetsutvecklare har samlat in underlag från verksamheterna gällande anhörigombud och skriftliga, verksamhetsspecifika rutiner inför återrapporteringen. Underlagen har sedan överlämnats till medarbetare på det övergripande anhörigstödet. Medarbetare från det övergripande anhörigstödet står för övrig information i rapporten.

Resultatrapportens struktur

En kortfattad återrapportering ges utifrån målen i handlingsplanen.

Förväntat resultat

Handlingsplanens mål:

- Alla medarbetare har kännedom om handlingsplanen.
- Tillsvidareanställda och chefer inom varje verksamhet/enhet har kännedom om anhörigas rättigheter och möjligheter till stöd.
- Höja kompetensen kring anhörigperspektivet
- Medarbetare hittar information om anhörigstöd.
- Alla berörda verksamheter/enheter har anhörigombud.
- Fördjupa anhörigombudens kompetens kring anhörigperspektivet.
- Tydliggöra anhörigombudens funktion
- Verksamheter/enheter inom DSO har aktuella rutiner för anhörigstöd i enlighet med checklistan (i bilaga).
- Alla har kännedom om de verksamhets/enhets specifika rutinerna.
- Skriftliga rutiner ska vara aktuella

Resultat

Mål: Alla medarbetare har kännedom om handlingsplanen

Handlingsplanen samt handlingsplanens bilaga finns att läsa på IN, på sidan anhörigstöd på arbetsplatser.

Mål: Chefer och medarbetare har kännedom om lagstiftningar gällande anhörigas rättigheter och möjligheter till stöd.

På IN, på sidan anhörigstöd på arbetsplatser, finns information om gällande lagstiftning och vikten av att stötta anhöriga. På sidan finns även länk till riktlinje för anhörigstöd samt en nationell folder för utskrift, med information om stöd till anhöriga samt med lokala kontaktuppgifter till stöd.

Mål: Höja kompetensen kring anhörigperspektivet

Litteraturtips, kortfilmer och webbutbildningar om anhörigstöd och anhörigperspektiv finns samlade på IN, på sidan anhörigstöd på arbetsplatser. Där finns även inspelade föreläsningar för att höja kompetensen. Just nu finns nedanstående inspelade föreläsningar;

- Föreläsning kring NPF: Bemötande av anhöriga (tillgänglig till och med mars 2023).
- Föreläsning om anhörigstöd med Gunilla Matheny – Anhörigsamverkan - en nyckel till framgång (tillgänglig tillsvidare).
- Föreläsning av anhörigterapeut Carina Bång. Hur du i ditt arbete kan stödja anhöriga till någon med beroendeproblem (tillgänglig till och med april 2023).

Mål: Medarbetare hittar information om anhörigstöd.

Sidan "anhörigstöd på arbetsplatser på IN" erbjuder samlad information om anhörigstöd.

När medarbetare från det övergripande anhörigstödet informerar om anhörigstöd inom DSO:s verksamheter ingår alltid information om sidan på IN.

När något nytt publiceras på sidan mejlar medarbetare från det övergripande anhörigstödet DSO:s chefer, som i sin tur vidarebefordrar informationen till sina medarbetare.

Mål: Alla berörda verksamheter/enheter har anhörigombud.

- **Barn och unga/myndighet**
Verksamheten har inte utsett anhörigombud.
- **Verksamhetsområde missbruk och beroende**
Alla verksamheter har utsett anhörigombud.
- **Förebyggande enheten**
Verksamheterna har inte utsett anhörigombud.

Mål: Fördjupa anhörigombudens kompetens kring anhörigperspektivet.

Det övergripande anhörigstödet kommer att erbjuda en första nätverksträff med kompetenshöjande innehåll för anhörigombud i slutet av vårterminen 2023.

Mål: Tydliggöra anhörigombudens funktion

Funktionsbeskrivningen för anhörigombud har reviderats utifrån "Riktlinje anhörigstöd". Funktionsbeskrivningen finns tillgänglig på IN – på sidan anhörigstöd på arbetsplatser.

Mål: Verksamheter/enheter inom DSO har aktuella rutiner för anhörigstöd i enlighet med checklisten (bilaga).

- **Barn och unga/myndighet**
Verksamheten har aktuell skriftlig rutin för anhörigstöd.
- **Verksamhetsområde missbruk och beroende**
Skriftlig, verksamhetsspecifik rutin för anhörigstöd har tagits fram. Rutinen gäller från 1 november 2022.
- **Förebyggande enheten**
Förebyggande enheten arbetar med anhörigstöd som en del av deras ordinarie verksamhet och anhörigstödet ingår i verksamhetsplaner för enheten.

Mål: Alla har kännedom om de verksamhets/enhets specifika rutinerna

Varje verksamhet går regelbundet igenom rutin/verksamhetsplan på APT.

Mål: Skriftliga rutiner ska vara aktuella

Varje verksamhet går regelbundet igenom rutin/verksamhetsplan för anhörigstöd och reviderar vid behov. Detta görs minst en gång per år.

Sammanfattning

Arbetet enligt handlingsplanen aktiviteter och mål har bidragit till att det nu finns information, länkar till webbutbildningar, inspelade föreläsningar med mera tillgängligt på IN – på sidan "Anhörigstöd på arbetsplatser". Sidan möjliggör för chefer och medarbetare att på egen hand ta del av information och kompetenshöjande material när tid finns, enskilt eller i grupp.

DSO har ännu inte uppnått målet att alla berörda verksamheter har utsett anhörigombud. Däremot så har nu anhörigombud utsetts inom alla verksamheter inom verksamhetsområdet missbruk och beroende.

Funktionsbeskrivningen för anhörigombud har reviderats utifrån "Riktlinje anhörigstöd" och DSO fortsätter arbetet med att alla berörda verksamheter utser anhörigombud.

Alla verksamheter har nu aktuella skriftliga verksamhetsspecifika rutiner/verksamhetsplaner för anhörigstöd.

SN § Återrapportering av beviljade medel från Länsstyrelsen i Södermanlands län gällande utbildning inom prostitution och människohandel

Diarienummer: SN22/28

Länsstyrelserna har ett uppdrag av regeringen att under 2022 lämna bidrag till kommuner, regioner och civilsamhället för deras arbete mot mäns våld mot kvinnor. I juli 2022 beslutade Länsstyrelsen att bevilja Socialnämnden 30 000 kr för att genomföra länsövergripande utbildning inom området prostitution och människohandel.

Utbildningen har nu genomförts och ärendet ska redovisas till Länsstyrelsen. Underlag har inhämtats från strateg Marie Eriksson som initierat ansökan av medel från Länsstyrelsen och arrangerat utbildningen.

Förslag

Utbildningen hölls länsövergripande och arrangerades i samverkan med Nyköpings kommun. Syftet med föreläsningarna var att ge personer som i sitt arbete möter människor som kan ha köpt eller sålt sex, ökade kunskaper. Tanken är att personer i sin yrkesroll ska våga ställa frågor som kan leda till ökad upptäckt. Syftet med utbildningen och ökade kunskaper inom området är även tänkt som ett första steg för att se hur man kan jobba vidare i Södermanland med utgångspunkt i att stödet idag inte finns på samma sätt som i Stockholm där Mika mottagningen och Kast mottagningen finns tillgängliga.

En stor fördel med att Nyköping fick möjlighet att göra denna insats med stöd av Länsstyrelsen var ökad möjlighet för kommunens anställda att närvara på föreläsningen.

Inbjudna till utbildningen var tjänstepersoner från kommuner, regionen och representanter från polismyndigheten i Södermanland. Utbildningen var uppdelad på två tillfällen. En gemensam fysisk heldagsutbildning med följande föreläsare:

- Simon Häggström, författare och polis inom Nationella operativa avdelningen (NOA) med fokus på prostitution.
- KAST mottagningen som vänder sig till personer som har eller funderar på att köpa sex.
- Teamet för sexuellt våldsutsatta på region Sörmland som berättade om vilken hjälp man kan få av regionen när man varit utsatt för sexuellt våld.

- Steg två var en digital föreläsning med MIKA Mottagningen som vänder sig till personer som har sex mot ersättning, lever i sexuell utsatthet och/eller skadar sig med sex.

Socialnämnden beviljades 30 000 kr av Länsstyrelsen och medlen har disponerats enligt följande: arvode till föreläsare Simon Häggström 22 000 kr och kostnader för lokaler 8000 kr.

Barnrättsprövning

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Nej, bedömning är att nämndens beslut om att godkänna redovisningen av de beviljade medlen inte påverkar barn på ett sådant sätt att anledning funnits att genomföra en särskild barnrättsprövning

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna redovisningen av disponerade medel för genomförande av länsövergripande utbildning inom området prostitution och människohandel,
- 2) att** överlämna redovisningen till Länsstyrelsen i Södermanlands län, samt
- 3) att** förklara paragrafen omedelbart justerad.

Beslutet skickas till:

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Strateg våld i nära relation, kommunledningskansliet

Socialnämnden

Återrapportering av beviljade medel från Länsstyrelsen i Södermanlands län gällande utbildning inom prostitution och människohandel

Bakgrund

Länsstyrelserna har ett uppdrag av regeringen att under 2022 lämna bidrag till kommuner, regioner och civilsamhället för deras arbete mot mäns våld mot kvinnor. I juli 2022 beslutade Länsstyrelsen att bevilja Socialnämnden 30 000 kr för att genomföra länsövergripande utbildning inom området prostitution och människohandel.

Utbildningen har nu genomförts och ärendet ska redovisas till Länsstyrelsen. Underlag har inhämtats från strateg Marie Eriksson som initierat ansökan av medel från Länsstyrelsen och arrangerat utbildningen.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Nej, bedömning är att nämndens beslut om att godkänna redovisningen av de beviljade medlen inte påverkar barn på ett sådant sätt att anledning funnits att genomföra en särskild barnrättsprövning.

Förslag

Utbildningen hölls länsövergripande och arrangerades i samverkan med Nyköpings kommun. Syftet med föreläsningarna var att ge personer som i sitt arbete möter människor som kan ha köpt eller sålt sex, ökade kunskaper. Tanken är att personer i sin yrkesroll ska våga ställa frågor som kan leda till ökad upptäckt. Syftet med utbildningen och ökade kunskaper inom området är även tänkt som ett första steg för att se hur man kan jobba vidare i Södermanland med utgångspunkt i att stödet idag inte finns på samma sätt som i Stockholm där Mika mottagningen och Kast mottagningen finns tillgängliga.

En stor fördel med att Nyköping fick möjlighet att göra denna insats med stöd av Länsstyrelsen var ökad möjlighet för kommunens anställda att närvara på föreläsningen.

Inbjudna till utbildningen var tjänstepersoner från kommuner, regionen och representanter från polismyndigheten i Södermanland. Utbildningen var uppdelad på två tillfällen. En gemensam fysisk heldagsutbildning med följande föreläsare:

- Simon Häggström, författare och polis inom Nationella operativa avdelningen (NOA) med fokus på prostitution.
- KAST mottagningen som vänder sig till personer som har eller funderar på att köpa sex.
- Teamet för sexuellt våldsutsatta på region Sörmland som berättade om vilken hjälp man kan få av regionen när man varit utsatt för sexuellt våld.
- Steg två var en digital föreläsning med MIKA Mottagningen som vänder sig till personer som har sex mot ersättning, lever i sexuell utsatthet och/eller skadar sig med sex.

Socialnämnden beviljades 30 000 kr av Länsstyrelsen och medlen har disponerats enligt följande: arvode till föreläsare Simon Häggström 22 000 kr och kostnader för lokaler 8000 kr.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna redovisningen av disponerade medel för genomförande av länsövergripande utbildning inom området prostitution och människohandel,
- 2) **att** överlämna redovisningen till Länsstyrelsen i Södermanlands län, samt
- 3) **att** förklara paragrafen omedelbart justerad.

Caroline Svensson
Sakkunnig Socialnämnden
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-28

Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

Beslut till:

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Strateg våld i nära relation, kommunledningskansliet

SN § Återrapportering av beviljade medel från Länsstyrelsen i Södermanlands län gällande utvecklingsarbete mot våld i nära relation, prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck

Diarienummer: SN22/28

Länsstyrelserna har ett uppdrag av regeringen att under 2022 lämna bidrag till kommuner, regioner och civilsamhället för deras arbete mot mäns våld mot kvinnor. I juli 2022 beslutade Länsstyrelsen att bevilja Socialnämnden 50 500 kr för att främja utvecklingsarbete mot våld i nära relation, prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck. (Länsstyrelsens diarienummer 801-4532-2022).

Ett arbete har nu genomförts och ärendet ska redovisas till Länsstyrelsen. Underlag har inhämtats från strateg Marie Eriksson som initierat och arbetat med ansökan av medel från Länsstyrelsen.

Förslag

De beviljade medlen har använts för individ och familjeomsorgens vuxenhet för personal som möter våldsutsatta och våldsutövare. Fyra medarbetare har genomgått följande utbildningar:

- PATRIARK är ett bedömningsinstrument för att bedöma utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildningen ger vägledning i hur man professionellt bör bedöma och hantera risker vid hot om hedersrelaterat våld hos sina klienter.
- SARA är ett bedömningsinstrument där man bedömer risk för partnervåld. Utbildningen syftar till att hjälpa socialsekreterare att bedöma risk för partnervåld hos klienter och är en del av en skyddsbedömning.

En socialsekreterare på vuxenheten med uppdrag att möta våldsutövare har fått möjlighet att närvara på en nationell konferens i Norge med fokus på våld inom familjen. Konferensen genomfördes av grundarna av Alternativ till våld. På samma konferens närvarade Nyköpings kommuns familjefridsmottagning vilket skapar ökade förutsättningar för samsyn och samverkan.

Socialnämnden beviljades 50 500 kr av Länsstyrelsen och medlen har disponerats enligt följande: PATRIARK och SARA-utbildning 30 000 kr och konferens i Norge 20 500 kr.

Barnrättsprövning

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Nej, bedömning är att nämndens beslut om att godkänna redovisningen av de beviljade medlen inte påverkar barn på ett sådant sätt att anledning funnits att genomföra en särskild barnrättsprövning.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna redovisningen av disponerade medel för utvecklingsarbete mot våld i nära relation, prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck,
- 2) att** överlämna redovisningen till Länsstyrelsen i Södermanlands län, samt
- 3) att** förklara paragrafen omedelbart justerad.

Beslutet skickas till:

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Strateg våld i nära relation, kommunledningskansliet

Socialnämnden

Återrapportering av beviljade medel från Länsstyrelsen i Södermanlands län gällande utvecklingsarbete mot våld i nära relation, prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck

Bakgrund

Länsstyrelserna har ett uppdrag av regeringen att under 2022 lämna bidrag till kommuner, regioner och civilsamhället för deras arbete mot mäns våld mot kvinnor. I juli 2022 beslutade Länsstyrelsen att bevilja Socialnämnden 50 500 kr för att främja utvecklingsarbete mot våld i nära relation, prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck. (Länsstyrelsens diarienummer 801-4532-2022).

Ett arbete har nu genomförts och ärendet ska redovisas till Länsstyrelsen. Underlag har inhämtats från strateg Marie Eriksson som initierat och arbetat med ansökan av medel från Länsstyrelsen.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Nej, bedömning är att nämndens beslut om att godkänna redovisningen av de beviljade medlen inte påverkar barn på ett sådant sätt att anledning funnits att genomföra en särskild barnrättsprövning.

Förslag

De beviljade medlen har använts för individ och familjeomsorgens vuxenhet för personal som möter våldsutsatta och våldsutövare. Fyra medarbetare har genomgått följande utbildningar:

- PATRIARK är ett bedömningsinstrument för att bedöma utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildningen ger vägledning i hur man professionellt bör bedöma och hantera risker vid hot om hedersrelaterat våld hos sina klienter.

- SARA är ett bedömningsinstrument där man bedömer risk för partnervåld. Utbildningen syftar till att hjälpa socialsekreterare att bedöma risk för partnervåld hos klienter och är en del av en skyddsbedömning.

En socialsekreterare på vuxenenheten med uppdrag att möta våldsutövare har fått möjlighet att närvara på en nationell konferens i Norge med fokus på våld inom familjen. Konferensen genomfördes av grundarna av Alternativ till våld. På samma konferens närvarade Nyköpings kommuns familjefridsmottagning vilket skapar ökade förutsättningar för samsyn och samverkan.

Socialnämnden beviljades 50 500 kr av Länsstyrelsen och medlen har disponerats enligt följande: PATRIARK och SARA-utbildning 30 000 kr och konferens i Norge 20 500 kr.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna redovisningen av disponerade medel för utvecklingsarbete mot våld i nära relation, prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck,
- 2) **att** överlämna redovisningen till Länsstyrelsen i Södermanlands län, samt
- 3) **att** förklara paragrafen omedelbart justerad.

Caroline Svensson
Sakkunnig Socialnämnden
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-28

Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

Beslut till:

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Strateg våld i nära relation, kommunledningskansliet

SN § Ekonomisk uppföljning avseende Socialnämndens budget per oktober 2022

Diarienummer: SN22/2

Den ekonomiska uppföljningen för Socialnämnden per oktober 2022 visar ett överskott på 3 283 tusen kronor.

Orsaken är följande:

- Nämndens ofördelade medel är orörda. En del kommer dock fördelas innan årets slut.
- Kostnaden för nämndens politiker (arvoden, mm) är fortfarande något lägre än budgeterat.
- Färre samtal hos Familjerådgivningen än budgeterat, vilket dock kan variera över året.
- Ersättningen från Migrationsverket är något lägre än budgeterat. Efter beslut i kommunstyrelsen, där fördelningen av ersättningen från Migrationsverket mellan nämnder och kommunstyrelsen har förändrats så kommer större del av ersättningen tillfalla Socialnämnden. På grund av lägre ersättningar från Migrationsverket i sin helhet så är prognosen att budgetposten kommer att vara i balans vid årsskiftet.
- Socialnämndens ersättning till Division Social omsorg är inte volymbaserad utan utbetalas som 12e-delar.

Barnrättsprövning

Ärendet berör eller påverkar inte barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna den ekonomiska uppföljningen för Socialnämnden per oktober 2022 enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-23

Socialnämnden

Ekonomisk uppföljning avseende Socialnämndens budget per oktober 2022

Sammanfattning

Den ekonomiska uppföljningen för Socialnämnden per oktober 2022 visar ett överskott på 3 283 tusen kronor.

Orsaken är följande:

- Nämndens ofördelade medel är orörda. En del kommer dock fördelas innan årets slut.
- Kostnaden för nämndens politiker (arvoden, mm) är fortfarande något lägre än budgeterat.
- Färre samtal hos Familjerådgivningen än budgeterat, vilket dock kan variera över året.
- Ersättningen från Migrationsverket är något lägre än budgeterat. Efter beslut i kommunstyrelsen, där fördelningen av ersättningen från Migrationsverket mellan nämnder och kommunstyrelsen har förändrats så kommer större del av ersättningen tillfalla Socialnämnden. På grund av lägre ersättningar från Migrationsverket i sin helhet så är prognosen att budgetposten kommer att vara i balans vid årskiftet.
- Socialnämndens ersättning till Division Social omsorg är inte volymbaserad utan utbetalas som 12e-delar.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Ärendet berör eller påverkar inte barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna den ekonomiska uppföljningen för Socialnämnden per oktober 2022 enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-23.

Martin Karlsson
Sakkunnig tjänsteperson
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-2325

Ekonomisk uppföljning av Socialnämndens budget per oktober 2022

Verksamhet	Budget Jan - Okt 2022	Utfall Jan - Okt 2022	Avv Budget- Utfall Jan - Okt 2022	Budget 2022
02100 VERKSAMH.STYR-OFÖRDELAT	-3 017		3 017	-3 620
02200 VERKSAMHETSÄMÄNDER	-1 866	-1 563	303	-2 239
02300 NÄMNDANSVARIGA TJÄNSTEMÄN	-2	0	1	-2
22000 EGNA ADMINISTRATIONSFASTH	0	-3	-3	0
71490 FAMILJERÅDGIVNING	-710	-668	42	-853
74101 IFO B/U GEMENSAMT	-3 047	-3 047	0	-3 656
74102 IFO VUX GEMENSAMT	-6 177	-6 177	0	-7 412
74103 IFO GEMENSAMT	-8 774	-8 774	0	-10 529
74201 IFO B/U MYNDIGHET	-14 661	-14 661	0	-17 593
74202 IFO VUX MYNDIGHET	-18 071	-18 071	0	-21 685
75381 STADSMISSIONEN	-3 258	-3 257	0	-3 909
75450 MIRA	-1 468	-1 467	0	-1 761
75521 VUX INSTITUTIONSVÅRD	-13 235	-13 235	0	-15 882
75540 B/U HVB-VÅRD	-24 625	-24 625	0	-29 550
75571 B/U FAMILJEHEM	-23 313	-23 313	0	-27 976
75583 VUX ÖPPNA INS, ÖVRIGA	-8 382	-8 382	0	-10 058
75681 B/U ÖPPENVÅRD, IND PRÖV	-19 587	-19 587	0	-23 504
75711 ÖVRIGA INSATSER TILL VUXN	-9 573	-9 572	0	-11 487
75750 EKONOMISKT BISTÅND	-56 973	-56 973	0	-68 368
75825 EK.BIST FLYKT KOMPL201012	-2 513	-2 571	-59	-3 015
75851 FAMILJERÄTT	-2 488	-2 488	0	-2 986
75999 SAMSJUKLIGA	-3 333	-3 333	0	-4 000
79000 ERSÄTTN BROTTSOFFER	-96	-115	-19	-115
Summa Verksamhetsstruktur	-225 167	-221 884	3 283	-270 200

Orsaker till avvikelser:

- Nämndens ofördelade medel är orörda, dock kommer en del att fördelas innan årets slut.
- Kostnaden för nämndens politiker är fortfarande något lägre än budgeterat.
- Färre samtal hos Familjerådgivningen än budgeterat, vilket dock kan variera över året.
- Ersättningen från Migrationsverket är något lägre än budgeterat, men endast marginellt .
- Socialnämndens ersättning till Division social är inte volymbaserad utan utbetalas som 12e-delar.

SN § Fördelning av riksnorm för försörjningsstöd 2023

Diarienummer: SN22/37

Rätten till bistånd regleras i 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inleds:

”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.”

Försörjningsstödet består av två delar:

- riksnormen
- skäligen kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Riksnormen grundar sig på Konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsundersökningar samt på regeringens prognos för konsumentprisindex (KPI) för innevarande år. Totalsummorna i riksnormen för olika ålderskategorier och hushållsstorlekar fastställs årligen av regeringen och är lika för alla kommuner. Varje kommun får därefter fatta beslut om fördelningen mellan de olika behovsposterna i riksnormen.

Riksnormen innehåller följande behovsposter:

- livsmedel
- kläder och skor
- lek och fritid
- hygien
- barn- och ungdomsförsäkring
- gemensamma hushållskostnader (förbrukningsvaror, telefon, dagstidning mm)

Regeringen fattade den 3 november 2022 beslut att samtliga delposter i riksnormen räknas upp med 8,6 % för år 2023. Socialnämnden har antagit

riktlinjer för ekonomiskt bistånd och har också att fatta beslut om fördelningen av riksnormen.

Förslag

Socialnämnden föreslås besluta att fördelningen mellan riksnormens behovsposter i Nyköpings kommun år 2023 ska motsvara den som gällt under år 2022. Samtliga behovsposter räknas därmed upp med 8,6 % jämfört med år 2022. Sammanställningar av riksnormens fördelning år 2022 respektive år 2023 lämnas som bilagor till tjänsteskrivelse.

Barnrättsprövning

Ärendet berör eller påverkar inte barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna fördelningen av riksnormen år 2023 enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-21.

Beslutet skickas till:

Division Social omsorg

Socialnämnden

Fördelning av riksnorm för försörjningsstöd 2023

Bakgrund

Rätten till bistånd regleras i 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inleds:

”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.”

Försörjningsstödet består av två delar:

- riksnormen
- skäliga kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Riksnormen grundar sig på Konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsundersökningar samt på regeringens prognos för konsumentprisindex (KPI) för innevarande år. Totalsummorna i riksnormen för olika ålderskategorier och hushållsstorlekar fastställs årligen av regeringen och är lika för alla kommuner. Varje kommun får därefter fatta beslut om fördelningen mellan de olika behovsposterna i riksnormen.

Riksnormen innehåller följande behovsposter:

- livsmedel
- kläder och skor
- lek och fritid
- hygien
- barn- och ungdomsförsäkring
- gemensamma hushållskostnader (förbrukningsvaror, telefon, dagstidning mm)

Regeringen fattade den 3 november 2022 beslut att samtliga delposter i riksnormen räknas upp med 8,6 % för år 2023. Socialnämnden har antagit riktlinjer för ekonomiskt bistånd och har också att fatta beslut om fördelningen av riksnormen.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Ärendet berör eller påverkar inte barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

Förslag

Socialnämnden föreslås besluta att fördelningen mellan riksnormens behovsposter i Nyköpings kommun år 2023 ska motsvara den som gällt under år 2022. Samtliga behovsposter räknas därmed upp med 8,6 % jämfört med år 2022. Sammanställningar av riksnormens fördelning år 2022 respektive år 2023 lämnas som bilagor till tjänsteskrivelse.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna fördelningen av riksnormen år 2023 enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2022-11-21

Anna Ulf
Sakkunnig
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-23

Beslut till:

Division Social omsorg

UNDERLAG FÖR BERÄKNING AV NORMEN FÖR EKONOMISKT BISTÅND 2023

Budgetposternas storlek i kronor för uppehälle

Personliga kostnader

	Barn och ungdomar								Vuxna	
	0år	1-2år	3år	4-6år	7-10år	11-14år	15-18år	19-20år	ensam-stående	sam-boende
Livsmedel	823	1134	1181	1485	1622	1945	2063	2082	2129	3591
Kläder / skor	605	621	650	621	710	700	834	842	524	1071
Fritid / lek	121	216	290	351	777	934	1054	1063	523	1008
Hygien	774	648	193	162	169	233	351	354	314	630
Barn- och ungdomsförsäkring	97	81	96	81	102	78	88	89		
Summa personliga kostnader	2420	2700	2410	2700	3380	3890	4390	4430	3490	6300

Gemensamma hushållskostnader

	Antal medlemmar i hushållet									
	1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	5 pers	6 pers	7 pers	8 pers	9 pers	10 pers
Förbrukningsvaror i hemmet	124	150	269	304	385	443	502	538	603	671
Telefon, dagstidning m m	1006	1100	1311	1486	1641	1887	2008	2152	2267	2379
Summa gemensamma kostnader	1130	1250	1580	1790	2026	2330	2510	2690	2870	3050

MATNORM/ UMGÄNGESNORM 2023

	Barn och ungdom							Vuxna		
	0 år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år	19-20 år	ensam- stående	sam- boende
Matnorm per månad	823	1134	1181	1485	1622	1945	2063	2082	2129	3591
Matnorm per vecka	189	261	272	342	373	448	475	479	490	826
Matnorm per dag	27	37	39	49	53	64	68	68	70	118
Umgängesnorm per dag (inkl matnorm)	58	68	57	68	86	104	116	117	-	-

UNDERLAG FÖR BERÄKNING AV NORMEN FÖR EKONOMISKT BISTÅND 2022

Budgetposternas storlek i kronor för uppehälle

Personliga kostnader

	Barn och ungdomar								Vuxna	
	0år	1-2år	3år	4-6år	7-10år	11-14år	15-18år	19-20år	ensam-stående	sam-boende
Livsmedel	755	1042	1083	1364	1493	1790	1899	1913	1958	3306
Kläder / skor	555	570	597	570	653	644	767	773	482	986
Fritid / lek	111	199	265	323	715	859	970	977	481	928
Hygien	710	595	177	149	156	215	323	326	289	580
Barn- och ungdomsförsäkring	89	74	88	74	93	72	81	81		
Summa personliga kostnader	2220	2480	2210	2480	3110	3580	4040	4070	3210	5800

Gemensamma hushållskostnader

	Antal medlemmar i hushållet									
	1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	5 pers	6 pers	7 pers	8 pers	9 pers	10 pers
Förbrukningsvaror i hemmet	114	138	247	279	359	407	462	496	557	620
Telefon, dagstidning m m	926	1012	1203	1361	1531	1733	1848	1984	2093	2200
Summa gemensamma kostnader	1040	1150	1450	1640	1890	2140	2310	2480	2650	2820

Normen för hemmavarande ungdom beräknas enligt följande:

Ensamståendenormen + del av gemensamma kostnader (ex.vis 1.890:- / 5 pers = 378:- + 3.210:- = 3.588:-)

MATNORM/ UMGÄNGESNORM 2022

	Barn och ungdom							Vuxna		
	0 år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år	19-20 år	ensam- stående	sam- boende
Matnorm per månad	755	1042	1083	1364	1493	1790	1899	1913	1958	3306
Matnorm per vecka	174	240	249	314	344	412	437	440	451	761
Matnorm per dag	25	34	36	45	49	59	62	63	64	109
Umgängesnorm per dag (inkl matnorm)	54	62	52	62	80	96	107	108	-	-

SN § Rapportering av ej verkställda beslut enligt Socialtjänstlagen för kvartal 3 år 2022

Diarienummer: SN22/19

Socialnämnden är enligt 16 kapitlet 6 f-h § i Socialtjänstlagen skyldig att anmäla till Inspektion för vård och omsorg (IVO) om en beviljad insats inte verkställs inom tre månader. Nämnden ska på motsvarande sätt rapportera om en insats avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader. Rapportering ska även ske till revisorerna och kommunfullmäktige.

Förslag

Division Social omsorg har lämnat en redogörelse för beslut som inte har verkställts inom tre månader undre tredje kvartalet för år 2022. Under kvartal 3 år 2022 finns inga nya beslut som inte har verkställts.

Barnrättsprövning

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Nej eftersom ärendet endast berör godkännande och överlämnande av rapport av verkställighet är bedömningen att ärendet inte berör barn enligt barnkonventionen.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** godkänna rapportering av ej verkställda beslut enligt Socialtjänstlagen (SoL) för kvartal 3 år 2022 ,samt
- 2) att** överlämna informationen till Kommunfullmäktige och Revisorerna.

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige

Revisorerna

Socialnämnden

Rapportering av ej verkställda beslut enligt Socialtjänstlagen för kvartal 3 år 2022

Bakgrund

Socialnämnden är enligt 16 kapitlet 6 f-h § i Socialtjänstlagen skyldig att anmäla till Inspektion för vård och omsorg (IVO) om en beviljad insats inte verkställs inom tre månader. Nämnden ska på motsvarande sätt rapportera om en insats avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader. Rapportering ska även ske till revisorerna och kommunfullmäktige.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Berör eller påverkar ärendet barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa?

Nej eftersom ärendet endast berör godkännande och överlämnande av rapport av verkställighet är bedömningen att ärendet inte berör barn enligt barnkonventionen.

Förslag

Division Social omsorg har lämnat en redogörelse för beslut som inte har verkställts inom tre månader undre tredje kvartalet för år 2022. Under kvartal 3 år 2022 finns inga nya beslut som inte har verkställts.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) **att** godkänna rapportering av ej verkställda beslut enligt Socialtjänstlagen (SoL) för kvartal 3 år 2022 ,samt
- 2) **att** överlämna informationen till Kommunfullmäktige och Revisorerna.

Caroline Svensson

Sakkunnig Socialnämnden
Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes
2022-11-29

Slutversion av Tjänsteskrivelsen godkändes

Beslut till:
Kommunfullmäktige
Revisorerna

SN § Delegationsärenden

Diarienummer: SN22/4

För att ta del av anmälda delegationsbeslut på nämndsammanträde, var god kontakta nämndsekreterare senast två arbetsdagar innan mötet för att säkerställa att handlingarna hinner tas fram.

För begäran om allmän handling, kontakta ansvarig registrator.

Bilagat finns en förteckning över delegationsbeslut fattade till och med 2022-11-29.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** lägga förtecknade delegationsärenden till handlingarna.

Bilagor till beslutet:

Delegationslista

Socialnämnden

Delegationsbeslut

Pt	Dnr	Handlingsrubrik	Beslutande	Beslutsdatum
5.1.3		Anmälan om delegationsbeslut Tillf tillstånd allmänheten Skärgårdsvåfflan AB Magasinet Gula Kvarn	Alkoholinspektör	2021-12-16
5.1.7	DSO22/6:12	Anmälan om delegationsbeslut tillf tillst slutet sällskap Caravan Club, tillf tillst slutet sällsk Bartos Media AB, avskrivning tillsynsärende Philip&Josef AB, anmälan catering Hellmanska gården Café	Alkoholinspektör	2022-10-03
5.1.7	DSO22/6:12	Anmälan om delegationsbeslut tillf tillst slutet sällskap Caravan Club, tillf tillst slutet sällsk Bartos Media AB, avskrivning tillsynsärende Philip&Josef AB, anmälan catering Hellmanska gården Café	Alkoholinspektör	2022-10-14
5.3.8	DSO22/6:12	Anmälan om delegationsbeslut tillf tillst slutet sällskap Caravan Club, tillf tillst slutet sällsk Bartos Media AB, avskrivning tillsynsärende Philip&Josef AB, anmälan catering Hellmanska gården Café	Alkoholinspektör	2022-10-21
5.2.4	DSO22/6:12	Anmälan om delegationsbeslut tillf tillst slutet sällskap Caravan Club, tillf tillst slutet sällsk Bartos Media AB, avskrivning tillsynsärende Philip&Josef AB, anmälan catering Hellmanska gården Café	Alkoholinspektör	2022-10-24
1.1.1	SN22/21:5	Ordförandebeslut avseende umgängesbegränsning gällande barn född 2018	Ordförande	2022-11-18
0	SN22/4:60	Protokoll från sammanträde med Socialutskottet 2022-10-25	Protokoll från sammanträde med Socialutskottet 2022-10-25	2022-10-27
0	SN22/4:62	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut september 2022 - Barn- och ungdomsenheten	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut september 2022 - Barn- och ungdomsenheten	2022-11-08

0	SN22/4:63	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut oktober 2022 - Barn- och ungdomsenheten	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut oktober 2022 - Barn- och ungdomsenheten	2022-11-08
0	SN22/4:64	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut september 2022 - Familjerättsenheten	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut september 2022 - Familjerättsenheten	2022-11-08
0	SN22/4:65	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut oktober 2022 - Familjerättsenheten	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut oktober 2022 - Familjerättsenheten	2022-11-08
0	SN22/4:66	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut september 2022 - Familjehemsenheten	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut september 2022 - Familjehemsenheten	2022-11-08
0	SN22/4:67	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut oktober 2022 - Familjehemsenheten	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut oktober 2022 - Familjehemsenheten	2022-11-08
0	SN22/4:68	Protokoll från sammanträde med Socialutskottet 2022-11-08	Protokoll från sammanträde med Socialutskottet 2022-11-08	2022-11-08
0	SN22/4:69	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut september 2022 - Vuxenenheten	Anmälan om delegationsbeslut: Lista över beslut september 2022 - Vuxenenheten	2022-11-09

SN § Anmälningssärenden

Diarienummer: SN22/1

För att ta del av anmälningssärenden på nämndsammanträde, var god kontakta nämndsekreterare senast två arbetsdagar innan mötet för att säkerställa att handlingarna hinner tas fram.

För begäran om allmän handling, kontakta ansvarig registrator.

Bilagat finns en förteckning över inkomna anmälningssärenden till och med 2022-11-29

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- 1) att** lägga förtecknade anmälningssärenden till handlingarna.

Bilagor till beslutet:

Anmälningslista

Socialnämnden

Anmälningar

Nr	Från	Handlingsrubrik	Dnr
1	Beställarkontoret	Inbjudan: Informationsträff gällande förhöjt statsbidrag för föräldraskapsstödsinsatser	SN22/1:6
2	Beställarkontoret	Mottaget klagomål angående familjerådgivning	SN22/1:13
3	Beställarkontoret	Svar på mottaget klagomål gällande familjerådgivningen	SN22/1:13.1
4	Beställarkontoret	Missiv: Protokoll 2022-10-28, Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	SN22/12:6
5	Beställarkontoret	Protokoll 2022-10-28, Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	SN22/12:6.1
6	Inspektionen för vård och omsorg	Överlämnande från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) Klagomål på verksamhet - Socialtjänsten. enheten för barn, ungdom och familj	SN22/38:1
7	Beställarkontoret	Protokoll från Kommunala Anhörigrådets sammanträde 2022-02-24	SN22/1:14
8	Beställarkontoret	Överlämnande av klagomål från Inspektionen för vård och omsorg gällande Barn-och ungdomsenheten	SN22/3:9
9	Beställarkontoret	Överlämnande från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) av klagomål på verksamhet - Division Social omsorg	SN22/3:8
10	Beställarkontoret	Missiv: Protokollsutdrag från Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds sammanträde 2022-10-28 § 21/22 Revidering av Överenskommelse om samverkansr	SN22/12:7
11	Beställarkontoret	Protokollsutdrag från Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård sammanträde den 2022-10-28 - Revidering av Överenskommelse om samverkan...	SN22/12:7.1
12	Beställarkontoret	Överenskommelse om samverkansrutiner - Hälsoundersökning i anslutning till att barn och unga 0-20 år placeras för vård utanför det egna hemmet	SN22/12:7.2
13	Socialstyrelsen	Beslut från Socialstyrelsen om beviljat bidrag till Bostad först	SN22/26:10
14	Inspektionen för vård och omsorg	Sekretessbelagt	SN22/40:1
15	Beställarkontoret	Bilaga till Delårsrapport 2022 - Nämndernas mål- och uppdragsredovisning	SN22/2:11.1

16	Beställarkontoret	Delårsrapport för Nyköpings kommun 2022 - Antagen av Kommunfullmäktige 2022-11-08	SN22/2:11.2
17	Beställarkontoret	Protokollsutdrag: Beslut från Kommunfullmäktige 2022-11-08, § 149 Delårsrapport för Nyköpings kommun 2022	SN22/2:11
18	Politisk beredning och samordning	Beslut från Kommunfullmäktige 2022-11-08, § 151 Revidering av avgifter för boende inom missbruksvården år 2023	SN22/30:3
19	Politisk beredning och samordning	Avgifter för boende inom missbruksvården Antagen av Kommunfullmäktige 2022-11-08	SN22/30:4